

[John Winther]

og det gælder i øvrigt også andre justeringer. For vort partis vedkommende har vi tidligere givet til kende, at vi var parate til at betale for udvidelser, der kommer faget idræt til gode, og at vi ønsker ressourcforbruget i undervisningssektoren justeret til fordel for folkeskolen i de kommende år. Forslaget må også ses på baggrund af disse kendsgerninger.

Det skal ikke skjules, at vi gerne – og med os mange ude over landet – havde stillet et endnu videre gående forslag for i endnu højere grad at modvirke en udvikling, der spores i skolen efter den nye lov. Men vi har accepteret, at det ikke vil være muligt at få mere vidtgående ændringer igennem folketinget kort tid efter, at så mange partier har bundet sig efter langvarige forhandlinger. Selv om vi ikke står bag vedtagelsen af den nye skolelov, har vi foretrukket dette forhandlingsoplæg.

Med håbet om, at vi kan få en saglig og rolig debat og nå frem til resultater under udvalgsbehandlingen, skal jeg hermed anbefale lovforslaget til tingets velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Afgørelse af forslag om at henvise forslag til lov om folkeafstemning om atomkraft i Danmark [af Arentoft m. f.] til udvalget for forretningsordenen eller til det energipolitiske udvalg. [Afstemning].

Afstemning

Første næstformands forslag om at henvise lovforslaget til udvalget for forretningsordenen

vedtoges med 95 stemmer mod 23.

Dermed bortfaldt det af Arentoft (FP) fremsatte forslag om at henvise lovforslaget til det energipolitiske udvalg.

Den næste sag på dagsordenen var:

**2) Forespørgsel til handelsministeren:
Forespørgsel af Jørgen Jensen (DKP):**

»Hvad vil ministeren gøre for at hindre virksomhedslukninger?«

(Forespørgsel nr. VI. Anmeldt 16/11 77. Fremme af foresp. vedtaget 22/11 77).

Forhandling

Jørgen Jensen (DKP):

Vi har stillet spørgsmålet: hvad vil ministeren gøre for at hindre virksomhedslukninger?

I marts måned 1975 havde vi her i tinget en tilsvarende debat om det samme spørgsmål, og på det tidspunkt udtalte statsminister Anker Jørgensen – jeg kan henvise til Folketingstidende 1974–75, 2. samling, sp. 931 – følgende:

»Som svar på den forespørgsel, vi nu skal behandle, kan jeg svare, at det er en klar målsætning for regeringen og dermed også for socialdemokratiet at yde ethvert rimeligt bidrag for at modvirke, at danske arbejdspladser bliver nedlagt, uden at der er nogen rimelig grund til det. Det har vi givet udtryk for på forskellig måde, ikke blot i udtalelser og ikke blot i ord, men også i form af konkrete forslag. Jeg skal her blot minde om det forslag, som også lige blev omtalt nu, nemlig forslaget om en statslig bistandsfond. . . «.

Samtidig fremholdt såvel statsministeren som økonomiministeren, at selv om man ikke kunne afvise, at arbejdspladser nedlægges, fordi ejerne ser en fordel i at flytte kapital til udlandet, er betydningen for den samlede produktion og beskæftigelse i den slags tilfælde ret beskeden.

Jeg må notere i dag, at trods bistandsfonden, trods egnsudviklingsstøtten, trods en mangfoldighed af direkte og indirekte støtteordninger til erhvervslivet, som man har gennemført her i folketinget, støtteordninger, der er suppleret med indgreb over for fagbevægelsen med det formål at fastholde det, man kaldte for indkomstpolitik, at bremse lønfremstød og fagbevægelsens kamp for bedre arbejdsvilkår og dens kamp for indflydelse og medbestemmelse, trods dette er vi i dag, snart 3 år efter den citerede udtalelse fra statsministeren, i den situation, at der daglig lukker mere end 30 virksomheder. Trods de løfter, der blev afgivet, forventer vi nu alle, efter de udtalelser der kommer, en stigning i arbejdsløshedstallet, således at vi ved årsskiftet har mere end 200.000 arbejdsløse.

[Jørgen Jensen]

Hvad angår bemærkningen om den beskudne frigørelse af kapital fra virksomhederne til mere givende investeringer i ind- og udlandet, kan jeg nævne, at der ej heller er sket forbedringer på dette område. Tværtimod må vi notere, at det daglig afsløres, at også de samfundsinvesterede penge i virksomhederne frigøres til spekulation på andre områder eller investeres på en sådan måde, at de ikke sikrer flere arbejdspladser, men alene sikrer muligheden for størst mulig profit.

Jeg kunne nævne mange eksempler, men jeg skal blot nævne det, som også har været diskuteret de sidste dage: Baling Engelsen-sagen, hvor det jo er tydeligt, at egnsudviklingsstøtten ikke blev givet under tilstrækkelig kontrol.

Hvor mange penge det drejer sig om, kan jeg også illustrere ved blot at tage et enkelt eksempel. Alfa Diesel i Frederikshavn, som er en del af B&W koncernen, fik fra 1973 til 1976 gennemført et udbygningsprogram på 82 mill. kr. Ca. halvdelen af disse penge er egnsudviklingsstøtte, 5 mill. kr. har man fået direkte fra egnsudviklingsrådet, 13 mill. kr. fra Den europæiske Investeringsbank har man fået i lån til 3-4 pct.s rente, og man har fået et lån fra egnsudviklingsrådet på 20 mill. kr. til 7½ pct.s rente. Hvad er der så sket med alle disse penge? Jo, man har fået det, man siger er Europas mest moderne, gennemrationaliserede virksomhed på dette område, men det har også betydet bortrationalisering af mennesker, af arbejdspladser i dette område. Og disse penge er givet uden den mindste kontrol af, hvad der vil ske med denne virksomhed, med den kapital, der her er til rådighed for arbejdsgiverne. Hele udviklingen inden for B&W koncernen siger noget om, hvilke muligheder der er, også når der er investeret samfundspenge i det, for at frigøre penge.

Det er en kendsgerning, at det ikke alene er kapitalhaverne, der rammes, som man siger så pænt, når virksomhederne lukker. Samfundet må bære sin store del af byrden, når en virksomhed går ned. Det er ikke alene de økonomiske midler, men også de ressourcer, vi har til rådighed på mange områder, der går til spilde, når en virksomhed lukker, hvad enten det er for at fjerne penge til spekulation, eller det er for at frigøre penge til mere givende investeringer.

Det er derfor naturligt, at man på arbejdspladser og i fagforeninger rejser krav om en lovgivning, der mere direkte griber ind på disse områder, en lovgivning, som forbyder lukning af virksomheder uden en forudgående godkendelse fra lønmodtagerne, fra deres organisation eller fra samfundets side. Når man lukker en virksomhed, er det en beslutning, der ikke kun berører kapitalhaverne eller den daglige ledelse, den berører i allerhøjeste grad også den enkelte, som er beskæftiget i virksomheden, hele byområder, ja, samfundet i det hele taget.

Det er også naturligt, at man rejser krav om en lovgivning, som bremser mulighederne for at udhule en virksomhed ved at fjerne kapital. Det er også naturligt, at man rejser krav om indgreb, der forhindrer spekulation i virksomheders lukning, en lovgivning, der ganske enkelt fastslår, at hvis man lukker en virksomhed, kan man ikke frigøre mere kapital end det, man selv har investeret i virksomheden.

Der må også sikres en meget stærkere stilling for lønmodtagerrepræsentanterne i aktieselskabsbestyrelserne. Disse mennesker er endnu ikke sikret et værn mod afskedigelse. Endvidere er der spørgsmålet om de valgte repræsentanters ret til at oplyse de grupper, de repræsenterer, om det, de får at vide i aktieselskabsbestyrelserne, og spørgsmålet om, at de får en reel indflydelse på de beslutninger, der skal træffes. Der er eksempler på, hvordan man har omgået de repræsentanter, der sidder i aktieselskabsbestyrelserne, ved at nedsætte udvalg. Det groveste tilfælde er en virksomhed i Køge, hvor der var 13 medlemmer i bestyrelsen og den ene var en lønmodtagerrepræsentant. Der nedsatte man et udvalg på 12, og det var lige tilfældigvis lønmodtagerrepræsentanten, der ikke kom med i det udvalg.

Vi har naturligvis hele tiden opfattet repræsentationen i aktieselskabsbestyrelserne som noget af en narresut, men hvis man vil spille med dette instrument, må man også vise vilje til at ændre det i en positiv retning.

Man kan rejse det spørgsmål: ja men kan man gennemføre en sådan direkte lovgivning til sikring af indflydelse og medbestemmelse fra lønmodtagernes side? Vi siger: ja, det kan man, men ikke uden at angribe og sprænge nogle af de rammer, der er opstillet til forsvaret af den såkaldte private ejendomsret.

[Jørgen Jensen]

Men det mener vi også det er både en pligt og en nødvendighed at gøre. Dispositionsretten, hvad er det egentlig? Det er jo ikke en dispositionsret alene over det, som aktionærer eller private har investeret i en virksomhed. Jeg har allerede nævnt nogle eksempler på, hvor mange samfundsinvesterede penge der er i virksomhederne. Det ville være rimeligt og rigtigt, om dispositionsretten til disse penge var samfundets – over lønmodtagernes kontrol i virksomhederne. Det ville være mere direkte og rigtigere end de opsparingsordninger, man diskuterer, og som går ud på, at der kan investeres nogle penge, som man heller ikke vil få nogen reel indflydelse på.

Der er også spørgsmålet om at gribe ind over for ledelsesretten. Det er jo uhyrligt, når man i dag kan notere, at en stor virksomhed i Århus, Frichs, må sælge nogle af sine rettigheder for at overleve en krise. I en situation, hvor vi ved at samfundet står over for investeringer i elektrificering af statsbanedriften, har vi en virksomhed i Danmark, som har forudsætninger for at påtage sig noget af dette arbejde for at spare valuta og skaffe nye arbejdspladser. Så opstår der en situation, hvor denne virksomhed kommer i knibe, men hvordan er ledelsen her, når man kan notere i et borgerligt blad, at ud af 10 medlemmer i aktieselskabsbestyrelsen er der 5, hvis eneste baggrund er den, at de er enker efter tidligere ejere i denne virksomhed? Det er urimeligt, at man herinde i en sådan situation giver tilskud fra samfundet til virksomheder uden at sikre kontrol.

Men hertil kommer også, at der af regeringen og de skiftende flertal her i folketinget er givet løfter, ikke alene i den debat, jeg lige har henvist til, for snart 3 år siden, men også hver gang man gennemførte overgreb over for fagbevægelsen, løfter om, at disse overgreb ikke alene skulle ramme lønmodtagerne, men at også andre skulle rammes, både når byrderne skulle fordeles, og når det drejede sig om at sikre flere arbejdspladser.

Derfor er det vor opfattelse, at regeringen er nødt til at leve op til nogle af disse løfter, at komme med helt konkrete forslag til, hvordan man vil sikre, at virksomheder ikke lukker, alene fordi der spekuleres med de værdier, arbejderne skaber til daglig, og som vi alle i fællesskab bidrager til virksomhederne med.

Handelsministeren (Ivar Nørgaard):

Regeringen er i høj grad opmærksom på de problemer, der ligger bag forespørgslen. Lukning af virksomheder er ganske vist noget, der finder sted til enhver tid, og som under normale forhold må betragtes som et naturligt led i den omstillings- og tilpasningsproces i erhvervslivet, som den stadige udvikling i samfundet betinger og nødvendiggør; ingen virksomhed har eller kan få brev på at bestå til evig tid.

Men problemerne antager naturligvis en særlig karakter og får en særlig social dimension i perioder, hvor virksomhedslukninger finder sted i større omfang og under konjunkturer, hvor de ansatte kun vanskeligt kan finde anden beskæftigelse og derfor med lukningen af deres arbejdsplads måske kastes ud i arbejdsløshed.

Regeringens holdning til disse problemer er ved mange lejligheder kommet til udtryk både ved drøftelsen og ved gennemførelsen af konkrete foranstaltninger og senest under drøftelserne omkring den beskæftigelsesplan, der førte til augustforlig II.

Regeringen kan ikke se det som sin opgave at medvirke til at undgå enhver virksomhedslukning. Det vil ikke være rigtigt at forsøge at holde liv i virksomheder, som tiden er løbet fra, og som ingen tror på vil kunne gøres levedygtige igen. Det ville betyde en svækkelse af vort erhvervsliv og dets konkurrencedygtighed, hvis man over en bred front og for enhver pris gennem offentlig indgriben skulle hindre virksomhedslukninger.

Sigtet må først og fremmest være gennem en fornuftigt tilrettelagt erhvervs politik at søge at tilvejebringe de nødvendige forudsætninger for, at den strukturtilpasning, som nødvendigvis må foregå, kan finde sted så lempeligt som muligt og således, at de virksomheder, der har overlevelsesmulighed, undgår at komme ud i situationer, hvor en lukning er den eneste udvej.

Flere af de foranstaltninger, der indgår som led i regeringens erhvervs politik, har netop dette sigte. Hensigten har været at sætte virksomhederne i stand til på et så tidligt tidspunkt som muligt at erkende deres situation, hvis vanskelighederne melder sig, således at virksomhederne med bistand fra forskellige af de serviceforanstaltninger, der stilles til rådighed, kan gribe ind i tide og så

[Handelsministeren]

vidt muligt sikre sig imod, at de efterhånden kommer i en situation, hvor lukning er den eneste udvej.

Flere af de foranstaltninger, der indgår i det erhvervspolitiske beredskab, der under skiftende regeringer er bygget op gennem en årrække, og som på en række punkter blev udbygget i forbindelse med augustforlig II, har netop denne problemstilling for øje. Jeg skal kort omtale nogle af de vigtigste.

Med en særlig bevilling til teknologirådet i forbindelse med augustforlig I blev der etableret en ordning under betegnelsen »Projekt erhvervsudvikling«. Ordningen tager især sigte på mindre virksomheder, som kan opnå tilskud på op til 50 pct. af omkostningerne til konsulentbistand, når en sådan bistand skønnes at kunne bidrage til at øge eller fastholde en virksomheds beskæftigelse og konkurrenceevne. Bistanden ydes især på produktudviklings- og afsætningsområdet.

Herudover har de teknologiske institutter mulighed for at yde konsulentbistand til virksomheder, der er kommet i vanskeligheder, den såkaldte ambulancetjeneste. Bistand retter sig imod en virksomheds akutte problemer i forbindelse med finansiering, afsætning, planlægning, styring m. v. Pr. 1. april i år har 346 virksomheder benyttet sig af denne særlige konsulentbistand, og den altovervejende del af disse er ved efterfølgende konsulentbesøg vurderet til igen at være inde i stabil drift.

Som et led i augustforlig II blev der gennemført en helt ny ordning med tilskud til produktudvikling. Hensigten med ordningen er via tilskud at give virksomhederne et incitament til at gøre en ekstra indsats for udvikling af produkter, som kan skabe baggrund for en øget og stabil beskæftigelse samt øget eksport- eller importkonkurrenceevne.

Jeg skal endvidere nævne byerhvervenes konsulenttjeneste, en ordning, hvorigennem der ydes tilskud til en lang række erhvervsorganisationers konsulenttjenester, som yder bistand til kurser i f. eks. virksomhedsledelse og organisation, kollektiv teknisk rådgivning inden for f. eks. arbejdsmarkedsforhold, miljø og håndværk. Der kan også ydes individuel bistand i form af analyse. Her får især mindre industri og håndværk stillet ekspertise til rådighed, som de ellers vanskeligt ville kunne skaffe sig.

Jeg kan som yderligere eksempel nævne, at der er 25 selvejende serviceinstitutter, der opnår tilskud gennem teknologirådet, og hvis serviceydelser hermed er stillet til rådighed for erhvervslivet.

Det er også værd at nævne, at konkursloven for nylig er blevet ændret således, at der er blevet mere tid til rådighed til at overveje og undersøge mulighederne for rekonstruktion af virksomheder, som er kommet i økonomiske vanskeligheder. Jeg tænker her især på reglerne om betalingsstandsning, som netop er indført for at hjælpe virksomheder, som har mulighed for at overvinde opståede likviditetsvanskeligheder, og som under særlige omstændigheder kan opnå op til 5 måneders frist til en eventuel rekonstruktion.

Alle de foranstaltninger, jeg her har nævnt, har det som et karakteristisk træk, at det må være rigtigere at søge at komme virksomhederne til undsætning, før lukning er en kendsgerning, end at komme med foranstaltninger, når ulykken først er indtruffet.

Foranstaltningerne bygger ydermere på den forudsætning, at virksomhederne selv tager et initiativ til at gøre brug af de foranstaltninger, der stilles til rådighed i offentlig regie. Dette sker naturligvis kun i det omfang, hvori virksomhederne også er bekendt med de muligheder, der foreligger.

Regeringen er opmærksom herpå, og det er baggrunden for, at handelsministeriet i august udsendte en pjece under titlen »Erhvervsfremmeservice til industri og håndværk, en vejledning«. Her gives i en let tilgængelig form en kort orientering om de tilbud inden for erhvervsfremmeservice, som med offentlig støtte er til rådighed for danske virksomheder. Pjecen blev i første omgang udsendt til ca. 50.000 virksomheder, men interessen har været så stor, at ministeriet for at imødekomme efterspørgslen nu har udsendt den til op imod 70.000 virksomheder. Forhåbentlig vil den gøre gavn i forhold hertil, således at langt flere virksomheder, der har problemer, tager skridt til at få deres situation klarlagt og rettet op, således at en måske ellers truende virksomhedslukning kan undgås.

Hele det apparatur, der her er stillet til rådighed for erhvervslivet, vil nok være af særlig betydning for de mindre virksomheder. De store virksomheder har jo i langt højere grad mulighed for selv at skaffe sig den

[Handelsministeren]

for nødne ekspertise til at få deres situation belyst, således at de nødvendige forholdsregler kan blive truffet.

Jeg finder dog anledning til at nævne, at de finansieringsforanstaltninger, der i offentlig regie supplerer de normale finansieringsmuligheder gennem pengeinstitutterne, kan få betydning også for større virksomheders vedkommende.

I tilfældet Kastrup og Holmegaards Glasværker har det vist sig, at en lukning af virksomheden i Kastrup er uundgåelig, men ved at gøre brug af allerede bestående finansieringsfaciliteter i offentlig regie er det dog lykkedes at få tilvejebragt et sådant arrangement, at de sociale følger af denne lukning kan mildnes. Nedlæggelsen af produktionen i Kastrup udsættes ca. 1½ år, og samtidig udbygges produktionskapaciteten på virksomheden i Fensmark, således at der herigennem tilvejebringes arbejdspladser og sikres en opretholdelse af dansk produktionskapacitet på området. At virksomheden samtidig er indstillet på at gennemføre en efterlønsordning og overføre arbejdskraft til andre produktionsområder inden for koncernen, har yderligere medvirket til at mildne de sociale følger af lukningen af virksomheden i Kastrup.

Jeg synes, det er godt, at der inden for rammerne af de bestående ordninger således har kunnet tilvejebringes et arrangement, der er tiltrådt af såvel virksomhedens ledelse som et flertal af de ansatte medarbejdere.

Af det, jeg her har sagt, fremgår, at regeringen ikke kan være indstillet på at spænde et sikkerhedsnet ud under enhver virksomhed og for enhver pris hindre lukningen af virksomheder. En sådan politik ville bremse den strukturtilpasning inden for industrien, som er en forudsætning for yderligere fremgang.

Imidlertid skal det ikke afvises, at der kan forekomme konkrete tilfælde, hvor problemerne for beskæftigelse, produktion og valutaintjening i tilfælde af en virksomheds lukning kan være så store og konsekvenserne så alvorlige, at man ud fra en helhedsbetragtning må overveje eventuelt at gennemføre særlige foranstaltninger. Såfremt dette ikke kan ske inden for rammerne af bestående ordninger og på grundlag af eksisterende lovgivning, ligger det i sagens natur, at sådanne særlige tilfælde vil blive forelagt folketetinget.

Jørgen Jensen (DKP):

Må jeg med det samme sige, at vi ikke, hverken i det oplæg, jeg gav før, eller i forespørgslen, har set bort fra, at ny teknik, ny viden og nye forbrugsmuligheder vil medføre omlægninger af produktion og beskæftigelse; det er en ganske naturlig ting. Det, vi har peget på, er, at meget af det, der sker i erhvervslivet, er uden for kontrol af dem, som direkte bliver berørt af det: de ansatte, de byområder, som kan blive ramt af lukninger, og hele samfundet.

Når det her nævnes, at man ikke vil forhindre lukning af alle virksomheder, må jeg understrege, at det absolut ikke er det, vi har peget på, men for øjeblikket er lukninger helt uden for kontrol af det samfund, som i og for sig er afhængigt af produktionen, og som også jo økonomisk bidrager til den.

Det nævnes her, at konkursloven er ændret således, at der er blevet mere tid, at der kan gives en 5 måneders frist. Ja men ville det så ikke være rimeligt at rejse kravet om, at netop denne periode skulle bruges til, at man undersøgte beslutningsgrundlaget for virksomhedslukningerne, undersøgte de samfundsmæssige konsekvenser af sådanne lukninger og offentliggjorde materiale og forslag til rekonstruktion af virksomhederne, før en endelig lukning i og for sig var lovformelig. Det ville være naturligt, at man gjorde dette. Det ville også være naturligt, at lønmodtagernes organisationer og lønmodtagerne selv kom direkte med i en sådan beslutningsproces. Kastrup-Holmegaard, som blev nævnt, er jo netop et bevis på, at noget sådant kunne gøres, fordi der dér blev presset meget kraftigt på fra arbejdernes side. Forudsætningen er derfor, som jeg også henviste til i første omgang, en stærk fagbevægelse, men den har man herindefra direkte svækket, samtidig med at man har givet kolossale tilskud.

Når man taler om, at der også her var givet mulighed for finansiel støtte, for at Kastrup-Holmegaard kunne fortsætte i perioden, indtil man opbyggede en moderne flaskefabrik et andet sted, må jeg gøre opmærksom på, at eftersom Kastrup-Holmegaard er en del af bryggerierne, hvor der jo er kapital nok, og hvor det blot var et spørgsmål om at betale den reelle pris for fremstillingen af flasker, havde der også været en mulighed

[Jørgen Jensen]

for at løse de problemer inden for koncernen.

For 14 dage siden var der en fjernsynsudsendelse, hvor man forsøgte at begrunde lukningen af virksomheder med to ting: dels mangelfulde lederegenskaber, navnlig når mindre virksomheder voksede sig store, dels mangel på kapital. Løsningen var uddannelse, eventuel indsats af eksperter – som vi også har hørt her regeringen mener er en rimelig løsning – og tilførsel af kapital fra samfundet eller direkte fra lønmodtagerne. Men efter vor opfattelse er dette billede både for snævert og for misvisende. Vi bliver selvfølgelig nødt til her at erkende, at den faldende økonomiske aktivitet i den del af verden, som Danmark har bundet sig til internationalt ved forskellige sammenslutninger, begrænser vore afsætningsmuligheder, men det er nødvendigt samtidig at pege på, at vor handlefrihed af politiske grunde begrænses som følge af disse medlemskaber, og at vi derfor ikke satser på de muligheder, som ligger i den del af verden, som ikke er ramt så hårdt af krisen, og på mulighederne i udviklingslandene.

Det er rigtigt, at man rejser meget og også søger at få markeder, men der kræves jo også på andre områder en indsats, for at dette kan udvikle sig. En udvidelse af vor eksport kræver bl. a. også en avanceret og omfattende produktion til hjemmemarkedet. Dette er en forudsætning for eksportfremstød, og det er en kendsgerning, at det er overset, hver gang man foretager begrænsninger i den brede befolknings forbrug herhjemme. Derfor har kommunisterne gang på gang stillet krav om en eller anden form for importregulering, således at det blev sikret, at dansk industri kunne være stærk nok til også at udnytte de muligheder, der er på verdensmarkedet.

Når man netop i denne tid fremholder, at EF nu har fået en aftale med Hong Kong om begrænsning af tekstilimporten, er det jo et udtryk for, at det er rigtigt, som vi har sagt, at det er muligt og nødvendigt at foretage sådanne begrænsninger. Den frie handel over grænserne er i virkeligheden de multinationale selskabers og kapitalgruppers udnyttelse af nationale støtteordninger det ene eller det andet sted. Hvad angår tekstilområdet, må vi jo erkende, at danske tekstiler i mange tilfælde er varer, som er designet og skåret i Danmark, men færdigforarbejdet på

fabrikker i Vesttyskland, Hong Kong eller Jugoslavien, og at det ikke, som man prøver at fremstille det, er den lavere arbejds løn disse steder, som spiller en rolle. Det, færdiggørelsen koster, er ofte mindre end de medfølgende transportomkostninger. Jeg skal blot pege på, at for en konfektionssyet habit er den direkte arbejds løn 13 pct., og for kjoler, skjorter og mange af de andre ting, er den 6 pct. Ingen skal fortælle mig, at det egentlig er et spørgsmål her om at kunne konkurrere, at sende varer ud og få dem færdiggjort andre steder. Eller vi kan tage B&W koncernen, motorfabrikken, som bygger på, at danske ingeniører har haft et højt uddannelsesniveau, og på en forskning, som er foregået her i Danmark. Konstruktion og afprøvning har også fundet sted i Danmark med alle de investeringer, som har været nødvendige for dette. Men når vi så kan se, at japanske fabrikker, som har købt denne licens, kan levere en motor til en pris, som ligger under det, som dækker de generelle omkostninger i Danmark uden arbejds løn, så er det nødvendigt at sige til os selv: hvad er det egentlig, der er sket her? Så er det et spørgsmål, om ikke de internationalt arbejdende kapitalgrupper udnytter også danske skatteyderes indsats for at få en billig og en god produktion.

Jeg vil også rejse spørgsmålet: hvorfor lukkede Tegholmens Jernstøberi egentlig? Undersøgelsesresultatet, som blev lagt frem, efter at LO havde gennemgået regnskaberne, fastslog, at denne fabrik var umoderne, at den teknisk ikke havde mulighed for at omstille sig så hurtigt, som det var nødvendigt, men vi ved også, at forudsætningerne for en dansk maskinindustri netop er, at vi også har et nationalt støberi. Det er også forudsætningen for, at B&Ws motorfabrik kan videreudvikle sig.

Vi ved også, at der var arbejdsopgaver nok til Tegholmen. Jeg skal blot pege på det, som også blev fremholdt herinde i folketinget fra grupper fra denne fabrik, at f. eks. stålstøbningerne til jernbanejulene til DSB kunne laves på Tegholmen, men i stedet for importerer vi dem fra Vesttyskland. Her var der altså tale om, at man manglede kapital. Der skulle bruges 100 mill. kr. Ja men det samme år som man fremholdt, at der manglede 100 mill. kr. til investeringer på Tegholmen, udviste B&W et overskud på 159 mill.

[Jørgen Jensen]

kr., inden man havde lagt fra til afskrivning og skattebetaling. Der var altså inden for koncernen penge nok til at foretage disse investeringer, men man ønskede det ikke, for det var mere profitgivende at frigøre kapital til andre investeringer. Det var imidlertid et spørgsmål om det danske samfund, om dansk industri på længere sigt. Det er klart, at her er det nødvendigt, at man også mere direkte griber ind.

Der tales om den åbenhed i international handel, som er en forudsætning for, at Danmark kan eksistere. Men er det egentlig rigtigt, at noget sådant er til stede? Der kunne nævnes mange ordninger og mange eksempler på virksomheder rundt omkring, som afviser, at det netop er dette, der er baggrunden.

Jeg vil også pege på et andet område inden for skibsværftsindustrien. Vi ved, at der er en international krise, men tager man f. eks. Helsingør skibsværft, ved vi, at i løbet af nogle få uger eller måneder begynder man afskedigelse af 100 arbejdere på denne virksomhed. Det betyder ikke alene en katastrofe for den enkelte, men det betyder også for byen Helsingør, at ikke alene ændres bybilledet radikalt økonomisk, og det betyder i virkeligheden også, at man oppe i dette område kommer til at gå med langvarigt arbejdsløse i lang tid fremover.

Det er rigtigt, at den stagnation, som er i den kapitalistiske verden, begrænser efterspørgslen efter skibe, men også her har der været mulighed for at sælge skibe til anden side. Det er rigtigt, at såvel den socialistiske verdens som udviklingslandenes økonomi ikke tillader, at der investeres i køb af nye skibe. For at få nye ordrer kræves der langsigtede kreditordninger, men når man tænker på de kolossale tilskud, som er givet til industrien uden nogen som helst form for kontrol, er det også her spørgsmålet, om ikke det havde været rimeligere at se på, at et tilskud her havde været bedre givet ud og også havde givet Danmark større muligheder i den givne situation.

Vi kunne også se på det på en anden måde. Vi har peget på det før i et spørgsmål til ministeren om afgivelse af statsordrer til skibsværfterne i den nuværende situation. Vi ved også, at Helsingør Værft har investeret i forskning på andre områder, inden for miljøområdet vedrørende rensningsanlæg og in-

den for energisektoren. Havde det ikke været mere rimeligt, at man mere effektivt havde sat ind her? Eller hvis vi tager radio- og tv-elektronikområdet, så er der sikret fri handel og konkurrence på dette område. Når f. eks. Philipsfabrikkerne omlægger produktionen og flytter arbejdet mellem europæiske virksomheder og virksomheder i udviklingslandene, er dette i allerhøjeste grad multinationale gruppers egen import- og eksportdirigering i renkultur. Og så kan de såkaldt bestemte politiske organer sige, at det skader verdenshandelen med importregulering, eller at reguleringen rammer de svageste, og at en regulering derfor er vendt imod udviklingslandene, men den regulering, som i dag finder sted fra de store monopolders side, tager kun hensyn til én ting, nemlig den størst mulige profit.

Hvis vi tager et af Danmarks største elektronikfirmaer med afdelinger og handelscentre over hele verden, som eksporterer størstedelen af sin egen produktion, ja, også i og for sig en meget stor procentdel af den samlede produktion af elektronik, så var vi i den situation ved den sidste devaluering, at man fremholdt, at dette skulle give også dette firma forbedrede konkurrencemuligheder, ikke mindst når man samtidig vurderede de indgreb, der var i overenskomstsituationen, og Arbejdsgiverforeningens villighed til at leve op til kravene bl. a. fra økonomiministeren om at holde igen i lønnen. Men hvad skete? Dette firma forhøjede priserne på verdensmarkedet i forhold til det, som devalueringen havde givet det af muligheder. Der skete altså ikke nogen forbedring af konkurrencesituationen, men alene en forbedring af firmaets økonomi.

Den økonomiske politik, der er ført under krisen, styrer ikke produktionen og dermed beskæftigelsen, men den styrer alene mulighederne for i den nuværende situation at give enkelte personer, at give multinationale selskaber mulighed for at sikre sig en stærkere stilling økonomisk og også erhvervsmæssigt.

Der kunne her også nævnes eksempler inden for energisektoren. Det er fremholdt, at energisektoren er en afgørende forudsætning for at udvikle dansk industri og også for at sikre både national produktion og vor konkurrenceevne, men inden for dette område har vi også gang på gang efterlyst initiati-

[Jørgen Jensen]

ver fra regeringens side, som kunne sikre, at de muligheder, der ligger for udvikling af gas og olie i Nordsøen, også kommer under en sådan kontrol, at det virkelig er til gavn for det danske samfund. Men her giver man altså også op. Her er der heller ikke initiativer, som kunne sikre noget sådant.

Det er ikke, fordi man ikke har vilje til at gibe ind. Hvis vi tager et område som færgetrafikken, står vi nu over for, at et af færgerederierne lukker, fordi man siger, det ikke er økonomisk givende. Hvordan var situationen under augustsamlingen? Her greb man ind, fordi man sagde, at man ville sikre forbindelsen mellem landsdelene. Man greb ind over for sømændenes overenskomstmæssigt rigtigt førte konflikt for at sikre sig bedre overenskomster med denne begrundelse. Det var samfundsinteresserne, man ville sikre. Men i dag, hvor et af rederierne truer med lukning, har man ingen muligheder for fra samfundets side at sige, at nu er det nødvendigt at opretholde denne trafik. Det er så ensidigt, man griber ind.

Derfor er det vor opfattelse, at regeringen i langt højere grad sideløbende med den politik, man har ført, men som ikke har haft den virkning, man påstod, også havde været forpligtet til at sikre, at de samfundsinvesteringer, som har fundet sted, var under en stærkere samfundsstyret kontrol, og dermed også sikre, at der ikke blev mulighed for spekulation fra enkeltpersoners eller gruppers side.

Jeg må sige, at de tilsagn, som er givet fra ministerens side her i dag, efter vor opfattelse ikke lever op til dette, men alene betyder, at man fortsætter den hidtidige linje med at give tilskud. Jeg kan blot her pege på den ting, der har været fremme i debatten i den sidste tid, at man omkring ungdomsarbejdsløsheden har besluttet, at de 60 kr., der er til rådighed i kommuner og amter, bl. a. skulle kunne bruges til at give et direkte tilskud pr. arbejdstime til arbejdsgiverne. Her krævede man så fra regeringens side, at i hvert fald lønmodtagerne på virksomheden skulle orienteres om disse tilskud gennem tillidsmanden eller gennem deres organisation. Og hvad sagde Arbejdsgiverforeningen så? Den sagde: en sådan indblanding i vor ledelsesret vil vi ikke affinde os med, og dermed anbefalede man medlemmerne ikke at tage dette tilbud. Vi mener ikke, at dette tilbud var rig-

tigt. Vi mener heller ikke, at det gavner beskæftigelsen, det giver ikke flere arbejdspladser, men det illustrerer noget af den situation, vi befinder os i. End ikke dette, at man havde pligt til at orientere, hvis man antog en ung og fik 10 kr. pr. time i tilskud, ville arbejdsgiverne affinde sig med. I denne situation kan den tilskudspolitik, man har ført, ikke være den rigtige måde at løse problemerne på.

Poul Nielson (S):

Der er noget, der tyder på, at kommunisterne et øjeblik har glemt, hvad slags samfund vi egentlig lever i, da de formulerede forespørgslen til handelsministeren. Det er jo en misforståelse, at regeringen og ministeren skal drages til ansvar for de konkrete dispositioner i erhvervslivet. Vi lever ikke under en centraldirigeret økonomi, og vi ønsker i øvrigt heller ikke at komme til at gøre det.

For at undgå misforståelser om socialdemokratiets principielle holdning til dette problem vil jeg understrege, at vi faktisk betragter markedsøkonomien som den mest hensigtsmæssige metode til at få det økonomiske system til at virke, og at vi også på lang sigt og også efter gennemførelsen af de ændringer i ejerforholdene i erhvervslivet, som vi under betegnelsen økonomisk demokrati går ind for, vil fastholde markedsøkonomien som grundlaget for de enkelte virksomheders beslutninger.

Jeg vil lige kommentere hr. Jørgen Jensens bemærkninger om de hidtidige erfaringer med aktieselskabsloven og lønmodtagernes bestyrelsesdeltagelse. Hr. Jørgen Jensen sagde nærmest anklagende, at der endnu ikke var skabt et værn mod afskedigelse af bestyrelsesmedlemmerne. Men det var ikke noget, vi havde ment skulle klares ad lovgivningens vej, da vi i 1973 lavede den nye aktieselskabslov. Vi sagde i betænkningen dengang fra erhvervsudvalget, at vi gik ud fra, at man på arbejdsmarkedet gennemførte en beskyttelse svarende til den, der gælder for tillidsrepræsentanter. Det er blevet rejst to gange ved de generelle overenskomstforhandlinger af LO, men det er endnu ikke blevet gennemført. Derfor må adressen være en anden end denne sal.

Hr. Jørgen Jensen mente også, at hele repræsentationen i bestyrelserne var en narre-

[Poul Nielson]

sut. Det mener jeg ikke man kan sige, selv om jeg godt kan være enig i, at der er en række eksempler på, at virksomhedernes nuværende ledelse, flertallet i de nuværende bestyrelser, absolut ikke har udvist en adfærd, som svarer til de pæne betragtninger, som blev fremført også fra arbejdsgiverne, da vi fik den lov. Men det håber jeg at vi i bred enighed – lige så bred enighed, som da vi lavede loven – kan se på i fællesskab. Jeg mener, der er et behov for, at vi ser på erfaringerne og eventuelt prøver at stramme formuleringen af § 57 om alles adgang til at deltage i forhandlingerne og beslutningerne i bestyrelsen.

Både erhvervsøkonomisk og beskæftigelsesmæssigt er det i øvrigt forfejlet, sådan som DKP gør det her, alene at hæfte sig ved virksomhedslukningerne. Det er for endimensionalt og statisk en betragtning til at kunne karakterisere udviklingen i erhvervslivet. Tørveproduktionen er f. eks. ikke, hvad den har været, uden at man af den grund kan sige, at det hele er gået tilbage her i landet. Det samme kan man sige om virksomhedslukninger inden for produktionen af krystalis eller kaffetilsætning. Starten af nye virksomheder, forskning og produktudvikling er altså lige så interessant som lukningen af virksomheder, men det er selvfølgelig indlysende, at vi i den økonomiske og beskæftigelsesmæssige situation, vi befinder os i i disse år, må engagere samfundet på alle de områder, hvor støtteordninger kan være til gavn for erhvervslivet og lønmodtagerne. Vi er måske også gået til kanten af, hvad vi kan klare rent økonomisk, når det gælder disse mange forskellige støtteforanstaltninger, netop for at undgå lukninger og for at bevare arbejdspladser.

Handelsministeren har allerede nævnt en række af disse ordninger, og jeg skal ikke gentage dem her, men understrege, at udnyttelsen af de mange tilbud er mindst lige så vigtig for, hvad der faktisk kommer af resultater, som det forhold, at vi herinde i folketinget gennemfører ordningerne på papiret.

Det vil altså, for at afrunde vores principielle syn på det spørgsmål, der er rejst her, kun være i helt specielle enkelttilfælde, hvis eksistens vi selvfølgelig aldrig fuldstændig på forhånd kan afvise, at der bør kunne blive tale om at gå ind med en form for støtte til en bestemt virksomhed. Men så vil vi tage

stilling fra sag til sag og ikke forud forpligte os til at spænde et almindeligt sikkerhedsnet ud under alle eksisterende virksomheder.

Endelig nævnte hr. Jørgen Jensen også, da han havde ordet i anden omgang, at Danmark – det fik vi nærmest sådan beklagende angivet – havde bundet sig til en bestemt del af verden, for så vidt angik vor udenrigsøkonomi, og det blev nærmest sagt på en måde, som om vi dermed havde lagt en regulering og nogle restriktioner, som om vi trådte over vore egne tæer med nogle bindinger i vores udenrigsøkonomiske relationer. Og i næste åndedrag sagde hr. Jørgen Jensen, at vi burde gøre noget for at få nogle importreguleringer til beskyttelse af det danske erhvervsliv. Men hvis vi har bundet os helt bestemt, som hr. Jørgen Jensen først siger, til en eller anden afgrænset del af verden i vores udenrigsøkonomiske aktiviteter, hvorfor skulle vi så have brug for yderligere reguleringer, hvis der allerede er sådan en binding?

Kendsgerningen er selvfølgelig, at Danmark ikke har bundet sig til den vesteuropæiske eller den vestlige verden. Vi hører simpelt hen til dér. Det er ikke noget, vi binder os til, det er dér, vi hører til. Og sandheden er jo yderligere, at vi ikke har nogen restriktioner af betydning. Danmark er i forhold til næsten alle andre lande et særdeles frihandelspræget, åbent samfund i den internationale økonomiske arbejdsdeling. Jeg tror også, det er klogt at fastholde det på den måde.

Hr. Jørgen Jensen nævnte, at aftalen med Hong Kong, som EF netop har truffet, skulle give en begrænsning, men at den ikke var særlig meget værd. Jeg synes, det bør nævnes i den forbindelse, at hovedsigtet med denne begrænsningsaftale i forhold til Hong Kong er at sikre, at den samlede kvota af import af disse tekstilvarer til EF bliver omfordelt, sådan at det i højere grad end ellers bliver egentlige udviklingslande, der får en andel i de leverancer, i forhold til den situation, der ville opstå, hvis Hong Kong fortsatte med at få en stærkt stigende andel af den samlede import til EF af disse tekstilprodukter.

At det er de multinationale selskaber, der udnytter denne smidige adgang til at organisere og omorganisere det internationale økonomiske samkvem, vil jeg ikke kunne benægte, men de er altså ikke de eneste skurke i det stykke. Det synes jeg nok der kan være grund til at minde hr. Jørgen Jensen om.

[Poul Nielson]

Vi har jo mange problemer også i dansk økonomi og dansk erhvervsliv med en konkurrence, der bliver påført os fra virksomheder, som ikke kan karakteriseres som multinationale, men måske nok temmelig meget som nationale eller nationaliserede eller nationalt ejede, statsejede, fra de østeuropæiske lande. De er ikke multinationale, men hvis vi ser på, hvad der sker inden for skibsfarten, tekstilindustrien, skinkeproduktionen og eksporten til nogle af de markeder, hvor vi prøver på et fair konkurrencegrundlag at fastholde en markedsandel, på trykkeriproduktionsområdet osv., så er der en række konkrete tilfælde af konkurrenceforvridende adfærd, som ikke kan henføres til multinationale selskabers virksomhed, men nok så meget til virksomheder, som helt klart har fingeren på pulsen, når det drejer sig om beslutningerne nationalt i visse lande.

Men jeg mener ikke, at vi skal overreagere over for de problemer, der kommer, heller på den led. Jeg synes bare, jeg vil pege på, at det også er et led i de vanskeligheder, vi står over for, hvis vi skal se ud over landets grænser og se på, hvilke konkurrencevilkår vi skal prøve at leve op til.

Jeg vil godt advare mod troen på nemme løsninger gennem importreguleringer. Det vil gøre os fattigere, hvis vi tror på de løsninger. Det vil gøre os fattigere, hvis vi opgiver at leve op til de krav, især produktivitetmæssigt, som deltagelsen i den internationale økonomi stiller til os. Der er ingen vej udenom. Vi skal kunne konkurrere, hvis vi vil være så rige, som vi gerne vil. Importreguleringer er en bagvendt måde at angribe tingene på.

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg skal kort bemærke til hr. Poul Nielson, der omtalte tørveproduktionen, at jeg opfattede det således, at hvis man skal tænke på den energipolitiske situation, som socialdemokratiet øjensynlig gør, kan man hurtigt komme dertil, at man føler sig sat tilbage til den tid, da man producerede tørv og måtte klare sig med det.

Handelsministerens tale skal jeg kort kommentere derhen, at den fortalte højt og tydeligt, at man fra regeringens side ikke kunne finde på noget nyt at gøre for at klare situationen med virksomhedernes lukning.

Men i øvrigt DKPs forespørgsel: hvad vil ministeren gøre for at hindre virksomhedslukninger? Det er spørgsmålet, og det spørgsmål er så relevant, at det burde have været stillet til hele regeringen og ikke alene til handelsministeren, for svaret ligger så absolut i, hvilken politik der føres på alle områder i vores samfund.

Når vi i fremskridtspartiet mener, at spørgsmålet er relevant og burde være stillet til hele regeringen, er grunden den, at spørgsmålet nok lyder: hvad vil ministeren gøre for at hindre virksomhedslukninger? Men alternativet er virksomhedernes beståen og i bedste situation virksomhedernes vækst.

I fremskridtspartiet opfatter vi forespørgslen fra DKP som et spørgsmål, der er foranlediget af, at man erkender, at når virksomheder lukkes, nedlægges også arbejdspladser, og produktion ophører.

Når vi i fremskridtspartiet anskuer disse forhold, anskuer vi dem således, at en produktion af danske varer er overmåde vigtig, for alt, hvad vi ønsker os, både i den offentlige og i den private sektor, er 100 pct. afhængigt af, om der er en produktion, som kan afsættes og dermed skabe den økonomiske baggrund for alt, hvad vi vil i samfundet.

Hvis danske varer produceres sådan, at de prismæssigt har vanskeligt ved at konkurrere, vil vi have en forholdsvis ringe afsætning, og følgelig er vore muligheder begrænsede. Hvis vi derimod omlagde systemet i Danmark, så at produktionen blev gjort billigere, ville vi være mere konkurrencedygtige, og hvis vi er mere konkurrencedygtige, vil der kunne sælges flere varer, og færre danske ville være arbejdsløse. Mere konkurrencedygtig produktion i Danmark ville altså give en større indtægt til hele samfundet, og dermed ville vi have bedre råd til alle funktioner både i den offentlige og i den private sektor.

Når virksomheder lukker, er det altså alvorligt, ikke blot fordi de ansatte bliver arbejdsløse, hvilket i sig selv ellers er meget alvorligt, men også fordi en virksomhedslukning er det samme som en indtægtsnedgang i samfundet, og dermed reduceres f. eks. mulighederne for at give en rimelig folkepension til vore ældre medborgere eller en hvilken som helst anden social velfærd.

Nu vel, spørgsmålet, til her behandler, skulle have været stillet til hele regeringen, men denne mangel har vi allerede afbødet i

[Askjær Jørgensen]

fremskridtspartiet, for inden vi var bekendt med, at DKP ville stille denne forespørgsel, havde vi besluttet os til i fremskridtspartiet at stille en forespørgsel, som nu har fået betegnelsen forespørgsel nr. VII, og efter den debat, vi nu er i gang med, kommer fremskridtspartiets forespørgsel til debat, og her vil vi belyse, hvorledes de økonomiske sammenhænge i det danske samfund af gammel-partierne fejlfortolkes.

Vi vil belyse, hvorledes en forkert opfattelse af de økonomiske sammenhænge i samfundet er en af de væsentligste årsager til, at alt for mange virksomheder må bukke under i stedet for at vokse og danne baggrund for en økonomisk vækst, som er helt nødvendig, for at der kan være basis for et socialt velfærdssamfund.

Det er helt nødvendigt ofte at gentage, at når gammelpartierne ofte beskylder fremskridtspartiet for at være urealistisk, betragter vi det som urealistisk, at man kan opretholde et velfærdssamfund, hvis man fortsætter ret meget længere med at styre landet helt forkert, som man gør nu.

Socialdemokratiet har det med at prale af, at Danmark er et rigt land, og at samfundet, som vi har det i dag, er skabt af socialdemokratiet. Socialdemokratiet har det også med at postulere, at fremskridtspartiet vil nedbryde den sociale velfærd i Danmark, men i fremskridtspartiet er det vor overbevisning, at den alvorligste trussel mod vort velfærdssamfund er den uansvarlige økonomiske politik, som føres af socialdemokratiet.

Hvad socialdemokratiet er i færd med at forvolde af ondskab mod det danske samfund, er tydeligt billedgjort i finanslovsforslaget, som blev fremsat i sidste uge. Det er ikke for meget at sige, at hvis finanslovsforslaget bliver vedtaget som forelagt eller blot omtrentlig som forelagt, vil det koste ikke blot nogle hundrede virksomheder, nej, det vil koste livet for i tusindvis af virksomheder i Danmark.

Hvis handelsministeren ville have besvaret forespørgslen fra DKP med noget positivt, kunne dette f. eks. have været, at handelsministeren kunne oplyse, at han fra finansministeren havde fået tilsagn om, at finansministeren ville komme med ændringsforslag til finanslovsforslaget, ændringsforslag, som ville reducere udgiftssiden med adskillige milliarder kroner. Et realistisk, samfundsvenligt

finanslovsforslag i disse tider må i hvert fald ikke indeholde så gigantiske underskud, hvis samfundet, hvori finansloven skal virke, skal have initiativtagere, som skal have mod på tilværelsen. Det fremsatte finanslovsforslag har utvivlsomt allerede skabt så megen pessimisme, at et betydeligt antal virksomheder igen er rykket et stykke nærmere afgrundens rand.

Ved debatten om statsministerens åbningstale her i tinget den 6. oktober fik vi fastslået, at socialdemokratiets kulturelle niveau var på højde med niveauet i Bent Hallers bøger. Dette blev siden bekræftet under kulturdebatten, hvor det blev klargjort, at sproget i dette kulturelle niveau end ikke kan citeres her fra folketingets talerstol.

Da vi havde åbningsdebatten, troede jeg ikke, at der kunne forelægges mere samfundsnedbrydende bøger end dem, som Bent Haller har præsteret. Siden det sidste finanslovsforslag blev fremsat i sidste uge, er jeg blevet klar over, at der kan trykkes bøger, som har et endnu mere samfundsskadeligt indhold end Bent Hallers bøger. Hallers bøger, som åbenbart er identiske med socialdemokratiets kulturelle niveau, er dræbende for moralen i Danmark. Det fremsatte finanslovsforslag dræber ikke blot moralen og de etiske begreber, men det dræber også en betydelig del af danske virksomheder og vil forøge arbejdsløsheden.

Nu vel, det er ikke finanslovsforslaget, vi skal behandle i denne debat, og jeg er ikke i tvivl om, at vor ordfører på dette område nok skal fortælle finansministeren, hvilken skandale finanslovsforslaget er udtryk for. Jeg har også blot nævnt finanslovsforslaget for at fortælle, at et finanslovsforslag som det fremsatte i hvert fald er en betydelig faktor, når man skal gøre op, hvad der er årsagen til virksomhedslukningerne.

Når virksomheder lukker eller trives for dårligt i dagens Danmark, er årsagerne utallige, men fælles for dem alle er, at årsagerne ligger i den socialdemokratisk inspirerede politik. Når jeg siger socialdemokratisk inspireret politik, er det, fordi venstre, konservative og radikale i alt for høj grad har været følgagtige, og det sidste eksempel er de borgerlige stemmer, der rigtignok arbejder, men i for høj grad arbejder på at støtte socialdemokratisk politik.

[Askjær Jørgensen]

Men der er også andre, som medvirker til, at erhvervsklimaet er dårligt. Når f. eks. det er prisværdigt, at DKP har rejst spørgsmålet, som er årsagen til den debat, vi er i gang med, modsiges dette af den arbejdspladsfjendtlige politik, som sædvanligvis tegnes af DKP og de andre samfundsnedbryderpartier på venstrefløjen. Hr. Jørgen Jensen afleverede i sin tale heroppe et højt og tydeligt bevis på, hvordan man vil mistænkeliggøre kapital- og virksomhedsejere her i Danmark. Hvis man tror, dette giver til resultat, at flere får lyst til at investere, så tror man forkert. Man har direkte skabt mange arbejdsløse, forøget antallet af arbejdsløse med den slags indlæg, som man er kommet med i dag.

Jeg kan naturligvis ikke nå at behandle de utallige forhold, der medvirker til virksomhedslukninger, og som er årsag til for ringe knopskydning i ungskovene af virksomheder, men jeg skal sluttelig gøre opmærksom på en af de alvorligste, nemlig ØD-truslen og de indefrosne dyrtidsportioner i ATP-fonden. Den gigantiske fond virker som en trussel mod privat virksomhed, gør initiativtagerne utrygge og fratager dem lysten til at vove sig ud i nye initiativer. Kort sagt, ATP-ordningen med de indefrosne dyrtidsportioner virker direkte som gift for danske arbejdspladser. ATP-ordningen er bevisligt ét eneste stort bluffnummer over for lønmodtagerne.

Jeg opfordrer alle medlemmer i dette ting til forsøgsvis at spørge et pengeinstitut, hvor meget man efter 49 år vil have i indestående, hvis man i samme tidsrum, som man betaler ATP-bidrag, indbetaler 36 kr. pr. måned på langtidsopsigelse. Svaret vil være, at man kan spare en pæn lille kapital sammen på 650.000 kr., hvis man hver måned indbetaler et beløb svarende til ATP-bidraget. Det er noget, der siger sig selv, at det hermed er bevist, at ATP er at belukse danske arbejdere. Skal man foreslå regeringen noget positivt, så skal man foreslå, at den hurtigst muligt tager anledning til at nedlægge ATP-ordningen og få disse penge brugt til at reducere det gigantiske underskud.

I det hele taget er truslen om ØD, truslen om den centrale fond det, der først og fremmest skader samfundet. Truslen om denne ATP-sag med disse dyrtidsportioner ødelægger samfundet, og det er gift for vores virksomheder.

For at vi skal få lidt positivt ud af denne debat, skal jeg slutte med at fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget tager afstand fra, at økonomisk demokrati gennemføres på grundlag af en central fond.

Tinget fortsætter herefter behandlingen af forespørgslen.«

Jeg skal gøre opmærksom på, at dette dagsordensforslag ikke er fremsat, for at man absolut skal gøre det til et kabinetsspørgsmål. Det er kun fremsat for at gøre opmærksom på, at vi skal have tingenes tilstand konstateret, og at der ikke er flertal for det, regeringen vil, og at det derfor er på tide at få standset denne idelige fremturen med den centrale fond. Der er ingen grund til, at vi fortsat skal have det hængende som trusler. Hvis regeringen vil have en chance for at smide tøjlerne og gå, så er det naturligvis op til regeringen, men hvis regeringen vil indrette sig efter, at man skal høre efter, hvad et flertal i salen vil, så kan man bare stemme for dagsordensforslaget.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Voigt (FP):

Når der tales om, at virksomheder lukker, så har det selvfølgelig mange årsager, og en af årsagerne er efter fremskridtspartiets opfattelse, at der ikke kan skaffes den fornødne arbejdskraft.

Sommerens debat har vist, at der er mangel på arbejdskraft i mange virksomheder. Vi har set, hvordan virksomheder har beklaget sig over, at de ikke har kunnet få den fornødne arbejdskraft fra arbejdsformidlingen. Vi har set, hvordan rabarber og frugter er rådnet på marken i sommer, fordi de ikke kunne blive plukket, og i Berlingske Tidende i dag kan vi se, at 60 pct. af håndværksmestrene siger, at de ikke kan få den fornødne arbejdskraft.

I tidsskriftet Frit Erhverv fra den 7. november 1977 skriver landsformanden, Fleming Christiansen:

[Voigt]

»De officielle arbejdsløshedstal viser stadig stigning, og prognoserne siger, at vi til vinter vil have over 200.000 arbejdsløse. Hvordan kan dette forklares, når der stadig er mangel på arbejdskraft i erhvervslivet? At der er mangel, viser resultatet af vor analyse. Groft taget kan det siges, at der står mellem 50.000 og 60.000 pladser ledige inden for butiksfag, kontorlag, servicefag, industri og håndværk uden at medregne det mindre attraktive arbejde, som vore ca. 70.000 gæstearbejdere allerede har påtaget sig.«

Op til sidst hedder det i artiklen:

»Grossist-Sammenslutningens analyse viser, at der er hårdt brug for mange, der kan og vil arbejde stabilt og seriøst, og som har de fornødne kvalifikationer, men de kan blot ikke skaffes fra arbejdsanvisningen i dag.«

I fremskridtspartiet er vi helt enige i, at arbejdsformidlingen ikke fungerer, som den skal. Den anviser ikke den fornødne arbejdskraft, og den mistillid, der er til arbejdsformidlingen langt ind i erhvervslivets rækker, deles af fremskridtspartiet. Jeg skal derfor på fremskridtspartiets vegne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget udtaler, at arbejdsformidlingen bør føres tilbage til fagforeningerne.

Tinget fortsætter herefter behandlingen af forespørgslen.«

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår ligeledes i forhandlingen.

Ellemann-Jensen (V):

I det store og hele kan vi udtrykke tilfredshed med den redegørelse, handelsministeren er kommet med her i dag. Det er væsentligt, som handelsministeren peger på det, at regeringen ikke vil spænde sikkerhedsnet ud under enhver virksomhed og for enhver pris hindre lukning af virksomheder.

Forespørgeren, hr. Jørgen Jensen, fremhæver jo, at der daglig lukker virksomheder, og at vi er udsat for en stigning i ledighedstallet, men hr. Jørgen Jensen overser tilsyneladende, at der også hele tiden dukker nye virksomheder op, og at beskæftigelsen stiger, samtidig med at arbejdsløsheden stiger. Det sidste forhold er noget, som de såkaldte vis-

mænd har gjort opmærksom på i deres seneste rapport. Det er tilsyneladende et paradoks, der skyldes, at der er tale om en øget erhvervsfrekvens for øjeblikket.

Jeg siger ikke det for at underspille den kriseagtige situation, vi er ude i for øjeblikket, og heller ikke for at hævde, at vi i dag fører en erhvervspolitik i Danmark, der i rimeligt omfang sikrer, at nye virksomheder får mulighed for at opstå. Det er et emne, vi kan diskutere senere, dels senere i dag, dels når vi formentlig i begyndelsen af det nye år får en forespørgsel fra venstre til diskussion, nemlig en forespørgsel om den politik, der føres over for de mindre virksomheder her i landet.

Det, der er væsentligt, og det, som jeg mener at handelsministeren har givet glimrende udtryk for i sin redegørelse i dag, er, at man ikke under indtryk af alarmerende krisetegn og høje ledighedstal skal handle i panik og ødelægge grundlaget for den økonomiske politik, der har været ført i Danmark i en årrække. Lad os bare mindes, at det jo kun er få år siden, vi fik Perspektivplan II, hvor man udtrykte vældig betænkelighed over, at der nu blev investeret i så mange arbejdspladser, at man fik for mange arbejdspladser herhjemme, og hvor det gennemgående træk i øvrigt var, at man frygtede, om der overhovedet var ressourcer nok på arbejdsmarkedet. Nu er der gået et par år, og selv om vi har fået nogle olieprisforhøjelser med andet, så er der ikke tale om så afgørende ændringer i de økonomiske vilkår for Danmark, at man af den grund fuldstændig kan vælte forudsigelserne om og begynde at ændre på grundlaget for den førte erhvervspolitik.

Handelsministeren understregede i sin redegørelse de mange foranstaltninger, der er gennemført, mange af dem også med støtte fra venstre. Ministeren nævnte »Projekt erhvervsudvikling«, ambulancetjenesten, tilskud til produktudvikling og byerhvervenes konsulenttjeneste, og det er alt sammen generelt virkende foranstaltninger, der forudsætter, at den enkelte virksomhed selv tager et initiativ. Det er vi godt tilfredse med. Det lever op til de spilleregler, der må gælde i et samfund som det danske, der bygger på det vestlige markedsøkonomiske system. Det er et system, vi er et led i, og på hvis vilkår vi er bundet til at spille med. Vi skal bevare det fleksible og levedygtige i dansk erhvervsliv,

[Ellemann-Jensen]

og vi skal lade resten forsvinde i en fornyelsesproces. Det er forudsætningen for, at Danmark kan blive ved med at være et af verdens rigeste lande. Vi må ikke risikere at konservere en struktur, der i dag har vist sig at være uhensigtsmæssig.

Jeg er særlig glad for, at handelsministeren i sin redegørelse undlod at træde ind på den farlige selektive vej, som man jo ellers flirter med en gang imellem, også fra regeringspartiets side, hvor direkte tilskud og reguleringer erstatter det generelt virkende. Jeg er tilfreds med, at handelsministeren så omhyggeligt tilsyneladende har undgået den vej, der har vist sig at være en blind vej, en vej, der fører til foranstaltninger, som man siden ikke kan slippe af med. Vi bliver bundet til noget, det senere bliver vanskeligt at forny, det hæmmer fornyelsen, og det er fornyelsen, der er erhvervslivets livsåre.

Men handelsministeren var slet ikke inde på det mere langsigtede, som regeringen kunne foretage sig for at hindre de uheldige virksomhedslukninger, som kunne tænkes at forekomme. Handelsministeren var ikke rigtig inde på behovet for, at vi gennem en aktiv økonomisk politik sikrer konkurrenceevnen og friheden i erhvervslivet, at vi sikrer stabile planlægningsvilkår og først og fremmest sørger for en omkostningsudvikling, der kan gøre det muligt at bevare arbejdspladser i Danmark, i stedet for, som det er set i de senere år, at eksportere arbejdspladser i stigende omfang. Det vil sige, at vi har behov for en indkomstpolitik, der fungerer langt bedre end de spredte tilløb, vi hidtil har set til indkomstpolitik. Det alene kan sikre beskæftigelsen og hindre lukninger af virksomheder.

Jeg skal ikke her tage stilling til det dagsordensforslag, som hr. Askjær Jørgensen har lagt frem. Det er vel næppe nogen hemmelighed, at det udtrykker tanker, vi ikke er fremmede for i venstre, men på den anden side kan man finde det lidt betænkeligt, om vi allerede nu begynder at binde arbejdet i et udvalg, der netop til vor store tilfredshed er blevet nedsat, uden at man på forhånd har villet binde udvalget til den ene eller den anden løsning. Men vi skal vende tilbage til det senere i debatten.

Kjelgaard (KF):

Den forespørgsel, hr. Jørgen Jensen her rejser, er både interessant og uinteressant. Interessant, fordi det netop er kommunisterne, der rejser spørgsmålet: hvad vil ministeren gøre for at hindre virksomhedslukninger? Interessant, fordi selve spørgsmålet rummer en konstatering af, at virksomhedslukninger også i fremtiden er uundgåelige. Interessant, fordi det vel aldrig nogen sinde har været nogens opfattelse, at virksomhedernes forhold lå kommunisterne særlig stærkt på sinde, i hvert fald ikke med noget positivt fortegn.

Men uinteressant, fordi vel ingen på nuværende tidspunkt kan se, hvilke virksomheder der eventuelt må bukke under. Uinteressant, fordi vi alle sammen ved, at den egentlige hensigt med forespørgslen er at få regeringen til at udtale sig »positivt« om foranstaltninger, der på længere sigt skal være med til at socialisere de danske virksomheder. Det er en form for hyckeri, når man under foregivende af at interessere sig for virksomhedernes forhold vil fremme egne socialistiske interesser, ikke mindst sammenlignet med, hvad kommunisterne tidligere har sagt, både her i dag og ved andre lejligheder.

Jeg tillader mig at citere, hvad samme hr. Jørgen Jensen bl. a. sagde ved første behandling af forslag til lov om forlængelse af visse kollektive overenskomster den 14. april i år – Folketingstidende 1976–77, 2. samling, sp. 1999:

»Arbejdsgiverforeningens nej understreger, at eftergiveness ikke stopper kapitalhavernes kyniske udnyttelse af krise og arbejdsløshed til at øge deres profitter og magt. Tværtimod ser vi tydeligt i dag, også i den debat, der allerede har været her, at den svaghed, som fagbevægelsen og socialdemokratiet har udvist over for de reaktionære anslag, der er rettet imod arbejderbevægelsen igennem de senere år, søger man nu yderligere udnyttet til at presse fagbevægelsen og arbejderklassen tilbage.«

Det er kommunisternes positive holdning til virksomhederne.

Hr. Jørgen Jensen siger senere i samme tale:

»Vi må derfor afvise, at folketinget nu fratager fagbevægelsen retten til at kæmpe for gennemførelse af de krav, som var formuleret på arbejdspladser og i fagforeninger, men som blev fraveget af hensyn til augustforliget

[Kjelgaard]

den 21. september. Det var krav om kortere arbejdstid. Det var krav om fuld dækning for prisstigninger og devaluering. Det var spørgsmål om længere ferie, og det var spørgsmål om indflydelse på egen arbejds-situation.«

Det er kommunisternes sande ansigt. Man taler om virksomhedernes profitter og magt i det ene øjeblik og indrømmer nu indirekte i forespørgslen, at en række virksomheder tjener for lidt til at kunne overleve. Man taler om den svaghed, fagbevægelsen og socialdemokratiet har udvist over for de reaktionære anslag, der er rettet mod arbejderbevægelsen i de senere år.

Det er noget snak. Sandheden er en ganske anden, hvad forespørgslen kunne tyde på at kommunisterne godt er klar over. Magten tilhører, så vidt jeg kan bedømme det, i alt for høj grad fagbevægelsen og i mange situationer minoriteter inden for fagbevægelsen. Jeg tror, jeg kun behøver at nævne en enkelt person, hr. Preben Møller Hansen, for at tydeliggøre, hvem der gerne vil demonstrere sin magt. Er det noget, man gør for at hindre virksomhedslukninger? Er det noget, man gør for at demonstrere sin svaghed over for de såkaldt reaktionære?

Et af de ord, der i alt for høj grad kendetegner kommunisterne, er et ord, der også begynder med k, nemlig ordet »krav«. Som hr. Jørgen Jensen selv sagde det den 14. april: krav om kortere arbejdstid, krav om fuld dækning for prisstigninger og devaluering, længere ferie, indflydelse på egen arbejds-situation. Det er også kommunisternes sande ansigt, ordet »krav«. Kan man ikke få sine krav opfyldt, så forsøger man at mistænkeliggøre virksomhederne, så strejker man lovligt eller overenskomststridigt, så etablerer man blokader, så truer man måske arbejdskammerater, der ikke er omfattet af strejken, osv. Er det noget, man gør for at hindre virksomhedslukninger?

Forleden kunne man i en avis læse, at det er kommunistiske kredse, der står bag de boykotaktioner mod kantiner og cafeterier, der for tiden foregår rundt omkring på en række uddannelsesinstitutioner. De samme kredse har i flere måneder arbejdet for at samle tilslutning til lignende aktioner blandt de værnepligtige. I kredsen er der en kommunistisk folketingskandidat. Man opfordrer de værnepligtige til forskellige aktioner, bl. a.

boykot, kollektiv sygemelding og ødelæggelse af den militære undervisning. Hvornår kommer noget lignende inden for de private virksomheder? Man bruger tilsyneladende alle midler, men stilles der krav til f. eks. en kommunistisk fagforeningsmand om bare en tariffmæssig løn, ja, så kender vi resultatet. Det er også kommunismens sande ansigt.

Så kommer man nu og spørger, hvad regeringens agter at gøre for at hindre virksomhedslukninger. HKs formand sagde den 24. oktober til Børsen:

»En virksomhedsleder skal ikke alene ud fra et forretningsmæssigt synspunkt kunne beslutte, at han vil lukke sin virksomhed. Lederne må tvinges til at anlægge en mere samfundsbevidst holdning.«

Udtalelsen er vel nok en af de mere mærkværdige, der er fremsat i de senere år, for når en virksomhed kommer i vanskeligheder, prøver ledelsen ved hjælp af forretningsmæssige og andre dispositioner at rette den op for at hindre lukning. Det har hidtil været antaget, at den derved varetog samfundsmæssige interesser i beskæftigelse, produktion, eksport osv.

Samme interesser kan imidlertid i visse situationer varetages ved, at virksomheden eventuelt lukkes. Der er somme tider bundet meget betydelige kapitaler i virksomhederne, og når en virksomhed ikke kan forrente sin kapital, må det være rigtigt, at kapitalen flyttes til virksomheder, som kan forrente den, for så vokser kapitalen. Når kapitalen vokser, kan den bruges til oprettelse af flere arbejdspladser eller til forbedring af konkurrenceevnen. Indtil HKs formand sagde noget andet, blev de ledere, der gjorde dette, opfattet som overordentlig samfundsbevidste, end- og af fagbevægelsen, der alene har kunnet opnå de sidste mange års lønstigninger i kraft af, at kapitalen blev anvendt på en mere og mere hensigtsmæssig måde.

Vi har i det konservative folkeparti gang på gang fremsat en række forslag, der skulle hjælpe ikke mindst de mindre virksomheder, men næsten hver gang er vi fra venstreorienteret side blev mistænkt for at gå kapitalens ærinde, for at tale arbejdsgivernes sag. Jeg tænker bl. a. på vores 14 punkts plan for et par år siden og en række forslag siden, hvoraf nogle kom med i augustforlig II. Men der er langt igen. Der er pyntet lidt på dagpengeordningen ved medarbejderes sygdom. Den

[Kjelgaard]

særlige indkomstskat er lempet en lille smule på enkeltområder. Afskrivningsreglerne er forbedret lidt. Medarbejdende ægtefællers skattemæssige situation skal forbedres. Mindre virksomheders arbejde med administration af de mange byrder, det offentlige pålægger dem, f. eks. ATP, kildeskat, moms osv., skal samordnes og honoreres på en eller anden måde. Staten må påtage sig sin del af ansvaret for forsikringen af højt beskattede varer, f. eks. tobak og spiritus. Det er urimeligt, at forretninger, der får deres varelager stjålet, også hæfter for den afgift, varerne er pålagt.

Byerhvervene skal ligestilles med landbruget med hensyn til konsulentordninger. Den særlige indkomstskat vedrørende goodwill, fast ejendom, aktier m. v. skal lempes for at give rimelige vilkår ved forretningsoverdragelse eller generationsskifte. Der skal skabes erstatningsmuligheder for indehavere af forretninger, der mister deres næringsgrundlag gennem offentlige vej- eller byplandispositioner. Der kunne nævnes mange andre ting.

Boligområdet stilles der i vor tid store krav til, men spørgsmålet er, om det netop ikke er en af årsagerne til vore enorme økonomiske vanskeligheder. En beskedent sænkning af boligstandarder kunne efter min mening måske være med til at hindre virksomhedslukninger.

Men vores altoverskyggende problem er vores omkostningsniveau, og det vil primært sige vores lønniveau og vores renteniveau. Jeg siger ikke, at nogle af os får for meget i løn i forhold til de priser og de skatter, vi må betale, men vi får det i forhold til de lande, vi skal konkurrere med, og det er det alvorlige. De priser, vi må betale, er for høje, fordi omkostningerne er det. Skatterne, vi må betale, er for høje, fordi den offentlige sektor er blevet alt for stor. Lønningerne er for store, fordi vi skal betale alle de andre ting, og fordi vi alle sammen mere eller mindre stiller krav til hinanden og til det offentlige.

Det er en ond cirkel, vi befinder os i, og der skal efter min mening meget utraditionelle midler til at komme ud af den. Når det kommer til stykket, er erhvervslivet, og det vil primært sige produktionen, alene om at betale de skatter og afgifter, der skal betales til det offentlige, og alene om at forsøge at bringe os ud af de økonomiske vanskeligheder, vi befinder os i.

Derfor vil jeg gerne spørge kommunisterne: Vil I være med til at forhindre virksomhedslukninger ved at moderere jeres krav i fremtiden? Vil I være med til at forhindre virksomhedslukninger ved at afstå fra at bruge udemokratiske midler for at få jeres krav igennem? Vil I være med til at hindre virksomhedslukninger ved at give erhvervslivet bedre vilkår? Vil I være med til at fjerne frygten for fremtiden? Vil I være med til at sikre tilstrækkelig energiforsyning i fremtiden? Vil I reducere jeres krav til det offentlige? Kort sagt: Vil I opgive jeres drøm om et socialistisk Danmark?

Hvis I kan svare positivt på disse spørgsmål, så tror jeg, at der er håb forude, og så vil mange virksomheder få endnu større mulighed for at overleve. I modsat fald bærer I jeres del af ansvaret.

Jeg vil gerne sige om det dagsordensforslag, der er stillet af hr. Askjær Jørgensen, at det har et indhold, der dækker det konservative folkepartis opfattelse. Det gjorde vi gældende, allerede da den socialdemokratiske regering fremkom med sit forslag om ØD i samlingen 1972-73. Ved den lejlighed stillede vi et dagsordensforslag, der opfordrede til den kommissionsbehandling af medejendomsret, som man dengang afviste, men som vil finde sted nu. Men vi har altid, både dengang og senere, sagt, at ØD med en central fond aldrig vil få vores stemmer. Vi tager afstand fra denne tanke.

Therkel Christensen (CD):

På centrum-demokraternes vegne må jeg først påpege, at der kan være mange årsager til lukning af virksomheder eller til, at der opstår betalingsvanskeligheder og likviditetskriser i disse.

Naturligvis er det rigtigt, at der kan være ledelsesproblemer, især nok i de virksomheder, der op til begyndelsen af 1970'erne ved en enorm indsats af dygtige håndværksmestre har udviklet sig til industrivirksomheder med salg såvel til hjemmemarkedet som til eksport. Hvis man i sådanne virksomheder ikke i tide har sikret sig den fornødne ekspertise, har dette helt naturligt medført, at man har fået en forringet chance for at overleve efter den konjunkturedgang, vi oplevede med starten af oliekrisen i 1973-74.

[Therkel Christensen]

Men når dette er sagt, må man også erindre om, at der altid har forekommet sådanne virksomhedslukninger og -konkurser. At antallet af disse er steget i takt med nedgangsperioden, burde ikke kunne undre nogen. Man kan vel endog gå så langt som til at sige, at med den manglende forståelse for industriens og den mindre og mellemstore selvstændige erhvervsdrivendes problemer, som man møder blandt nogle af dette tings medlemmer og blandt en del af vore fagforeningsledere her i landet, så må det undre, at antallet af disse lukninger ikke er blevet endnu større.

Centrum-demokraterne mener, at såvel eksportkredit- som miljøkreditordninger kan være medvirkende til at bevare danske virksomheders konkurrenceevne, ligesom vi ser positivt på statsbetalte ekspertkonsulenter, når disse virker for og efter ønske fra virksomhederne og ikke begynder at drive opøsende virksomhed, måske i egen interesse. Vi mener ikke generelt, at utidig indblanding i og politisk styring af virksomheder er ønskelig, men vi tror, at det er vigtigt at tilrettelægge lovgivningen på en sådan måde, at der ikke opstår skæve konkurrenceforhold og i øvrigt lægges hindringer i vejen for danske virksomheder, men således at de kan bevares og der bliver mulighed for at skabe nye.

Et godt eksempel på en lovgivning, som hvis den vedtages i den foreslåede form, vil virke helt urimeligt konkurrenceforvridende, ja, måske endog få katastrofale følger for og føre til lukning af virksomheder, er lovforslag nr. L 106 om afgift af visse detailsalgspakninger, emballageafgiftsforslaget, som man også kalder det; det var det, vi havde til første behandling i sidste uge.

Desværre findes der allerede vedtagne love, som med lidt god eller rettere ond vilje kan fortolkes således, at de fører til lukning eller forhindrer udvikling af især mindre virksomheder. Det gælder bl. a. by- og landzoneloven, hvor vi på Fyn i den allerseneste tid har set eksempler på, at man fra amtets side optræder betydelig mere usmidigt, end man gør i kommunerne.

Endvidere vil jeg, især med henvisning til den ærede handelsministers indlæg, hvor det blev nævnt, at man gerne ville hjælpe virksomheder, der var truet af lukning, nævne et andet eksempel på en virksomhedslukning, nemlig i Sønderjylland, hvor told- og skatte-

myndigheder ikke har kunnet deltage i en frivillig akkord, som kunne have sikret 30-40 medarbejdere beskæftigelse fremover. Det ville have kostet det offentlige knap 150.000 kr., som man nu på en anden måde kommer til at betale mange, mange gange. Det kan forekomme paradoksalt, når man samtidig ofrer store beløb på andre arbejdsfremmende foranstaltninger.

Set i et lidt større perspektiv mener vi, at en forudsætning for bevarelse og styrkelse af vort erhvervsliv kræver, at der snarest tilrettelægges en energipolitik, som sikrer os varige og tilstrækkelige forsyninger. Vi må også sikre os stadig bedre transportmuligheder mellem landsdelene. Her tænkes især på den faste forbindelse over Store Bælt og på de bedst mulige forbindelser til vore mindre øer og til andre områder, hvor erhvervslivet i forvejen har særligt vanskelige vilkår.

Konklusionen må være, at der ikke findes en patentløsning mod virksomhedslukninger. Men en af de væsentligste forudsætninger for at undgå disse er, at det offentlige både gennem lovgivningen og gennem administrationen af denne lovgivning sikrer et godt arbejdsklima.

Ole Henriksen (SF):

Når virksomheder må lukke, er det ikke blot et anliggende for de virksomhedsejere og de beskæftigede lønmodtagere, som nok kan siges at være hårdt ramt, men det er også et spørgsmål, om ikke dette i lige så høj grad er et samfundsanliggende. Det er vel meget få virksomheder, som ikke under en eller anden form modtager støtte fra offentlige kasser, enten til etablering af nye virksomheder eller til driften af deres virksomhed. Man anslår, at ved f. eks. etablering af en ny virksomhed har det offentlige i hvert fald investeret ca. 25 pct. pr. arbejdsplads for at få en sådan virksomhed i gang. Det må derfor siges, at man har en meget stor interesse fra det offentlige side, når virksomheder lukker rundt omkring.

Man må også konstatere, at der er mange tabere i et sådant spil, når en virksomhed lukker. Det er ikke bare dem, der mister deres job. Det er også den kapital, som ofte ryger sig en tur, ikke alene privatkapital, men også offentlig kapital. Det er også den know-how, som er opbygget i virksomheden,

[Ole Henriksen]

og den investering, som er foretaget i uddannelsen af medarbejdere, som går tabt. Alt sammen ting, som gør det utilstedeligt, at et moderne og demokratisk samfund overlader til enkeltpersoner eller en lille kreds af personer, af kapitalejere, suverænt at forvalte disse arbejdspladser. Det er nok et af hovedproblemerne omkring denne forespørgsel, nemlig at det er overladt til ganske få personer at forvalte denne ledelsesret og ejendomsret på en måde, som ikke altid er i samfundets interesse.

Vi skal erkende, at der er både syge og sunde virksomheder, når vi snakker om problemet. Jeg tror ikke, at vi får noget samfundssystem nogen sinde – det vil jeg da ikke håbe – hvor en syg virksomhed ikke skal gå nedenunder og hjem. Vi må nok erkende, at det er nødvendigt i alle samfundssystemer, at kunstigt åndedræt til virksomheder, som ikke kan fungere, ingen berettigelse har.

Problemet er vel nok de sunde virksomheder, som i dag bliver spekuleret nedenunder og hjem. Desværre er det sådan, at der er alt for mange ting i samfundet, som det er mere attraktivt at placere sine penge i end netop virksomheder. Jord og fast ejendom er vel nok det mest slående eksempel. Det er vel nok et spørgsmål, om ikke vi i en sådan debat skal diskutere disse fristelser for kapitalen til at prøve at investere pengene i uproductive formål fremfor at investere i virksomheder.

Jeg synes, at vi i den senere tid har haft disse eksempler på meget nært hold. Der har været nævnt problemet med Kastrup og Holmegaards Glasværker, som nu forhåbentlig bliver løst på en i hvert fald nogenlunde tilfredsstillende måde – jeg siger kun »nogenlunde tilfredsstillende måde«. Det tilfredsstillende må ligge i, at produktionen nu flyttes til et andet sted her i landet, fremfor at det overlades til udlandet at producere flasker, men der opstår dog et reelt problem på Kastrup og Holmegaards Glasværker, som gør, at der bliver en del arbejdsløse på dette område. Det er et af eksemplerne på, hvordan det kan lykkes at få drejet en virksomhedslukning til at blive mindre mærkbar for samfundet, end tilfældet ellers ville have været, her hvor man ser, at kapitalejerne egentlig havde en helt anden plan med en sådan virksomhed.

Vi ser også eksemplet med Hollesens radiatorfabrik, som egentlig var en sund fabrik – der var stor efterspørgsel efter dens produkter – men som af et ganske lille antal mennesker spekuleres bort til fordel for investering af kapital i andre ting.

Vi har andre eksempler, hvor man har undladt at investere i virksomhederne igennem lang tid. Jeg synes, at Teglhølmstøberiet er et eksempel herpå. Det er klart, at man godt kan komme til sine medarbejdere og sige i samarbejdsudvalget: I kan nok se, at denne virksomhed giver underskud nu, og vi får ingen ordrer hjem fra udlandet. Når man ikke har investeret i denne virksomhed igennem de sidste 10–20 år, så betyder det selvfølgelig, at virksomheden langsomt må sygne hen. Det er noget, man må betegne som en langsom virksomhedsslagningsproces, noget, hvor medarbejderne overhovedet ikke har nogen reel indflydelse på, om dette foregår.

Nogle oplever, når de møder om morgenen, at nøglen er drejet om, det er den hurtige eksekution af en virksomhed, og andre oplever altså, at man får en langvarig sygdom i virksomheden, fordi kapitalen ikke ønsker at investere mere. I begge tilfælde står man fra medarbejdernes side og fra samfundets side over for fuldbyrdede kendsgerninger, hvilket betyder, at vi overhovedet ingen indflydelse har på, hvornår virksomhedsejeren ønsker at foretage dette skridt.

Derfor er det klart, at vi må nå frem til tilstande, hvor vi fra samfundets side og fra medarbejdernes side – ikke mindst det sidste er afgørende – vil være i stand til på ethvert givet tidspunkt at gribe ind over for, at en virksomhed slagtes enten langsomt eller hurtigt. Der har vi selvfølgelig ikke nogen patentløsning. Jeg tror ikke, at folkettingen kan samles om nogen løsning i hvert fald af dette spørgsmål. Fra socialistisk folkeparti vil vi da meget gerne indgå i en meget positiv forhandling for at sikre, at medarbejderne får en altovervejende indflydelse, ikke bare på den kapital, som de er med til at spare op i virksomheden, altså som regel stående i reservefunds, og hvad det kan være, men også med hensyn til, at de kommer med i dispositionsretten og kommer med til at forvalte de offentlige indskud, som på den ene eller den anden måde tilflyder virksomheden. Kort sagt, at man igennem en eller anden form for virksomhedsdemokrati, økonomisk demokra-

[Ole Henriksen]

ti, forsøger at give medarbejderne denne altafgørende indflydelse på en virksomheds udvikling og en sikkerhed for, at der bliver investeret.

Vi er af den opfattelse, at man igennem en sådan ØD- og virksomhedsdemokratidebat skal finde frem til to angrebsflader på kapitalen. Vi er som sagt ikke tilhængere af det kapitalistiske samfund, som det fungerer her, men vi mener, at det er ejendomsretten, vi bliver nødt til at tage fra ejendomsbesidderne eller i hvert fald beskære den meget kraftigt, og vi mener, at det er dispositionsretten omkring virksomhederne, som også skal angribes. Får vi dispositionsretten ført over til de ansatte, så vil der være en mulighed for, at også de har en medindflydelse på, om deres virksomhed bliver lukket eller ikke lukket hen over hovedet på dem.

Der kan være andre metoder til at sikre, at en virksomhed kan overleve i en vanskelig tid. Det er vel nok igennem almindelig offentlig støtte, men vi er ikke tilhængere af alle de former, som den offentlige støtte gives i. Vi synes, at de penge, der investeres, godt kan investeres i private erhvervsvirksomheder i dag, men vi vil altså også være med til at sørge for, at disse investeringer giver den nødvendige samfundsprioritet, som vi gerne overlader til lønmodtagerne at forvalte. Det skal give den nødvendige samfundsprioritet, så at vi holder fast i virksomheden, også fordi vi har en klar interesse i det.

Vi vil godt igennem det offentlige sikre, at vi får nogle bedre markedsanalyser rundt omkring, at vi hjælper de mindre virksomheder med at få en forskning i gang omkring deres produkter, sikre, at de kan benytte teknologiske institutter rundt omkring i større udstrækning, og på den måde oparbejde en betydelig samfundsinvestering også i virksomhederne. Det er vel nok en af vore svagheder, at vi ikke sørger for den produktudvikling, som er så afgørende for de mindre virksomheder, at de ikke er i stand til at forrette de store investeringer, som skal bruges til dette formål.

Et andet problem, som jeg godt vil fremhæve her, er spørgsmålet om hovedaftalen, som ligger på arbejdsmarkedet, og det er det, der må have med dispositionsretten at gøre. Jeg tror, at man fra kredse, som står LO nær, herinde i tinget skulle prøve at hjælpe LO til

at få opsagt den hovedaftale med spørgsmålet om retten til at lede og fordele arbejdet. Det er min opfattelse, at netop § 4 i hovedaftalen simpelt hen blokerer for en videreudvikling af demokratiske tilstande i erhvervslivet. Derfor er det en meget nødvendig ting, at man får åbnet op her. Også i samarbejdsaftaler på virksomheden, hvor man skal forsøge at løse problemerne, gælder hovedaftalens § 4. Man forhandler simpelt hen på baggrund af virksomhedsejerens uindskrænkede ret til at lede og fordele virksomhedens økonomi og arbejde.

Vi har jo ikke haft så gode erfaringer med hensyn til aktieselskabsrepræsentation. Vi er ikke modstandere af, at man har den, men vi må nok sige, at de fleste steder sidder vore aktieselskabsrepræsentanter som gidsler og er i afgørende situationer ikke i stand til at gribe ind over for de dispositioner, som træffes. Det ville nok være interessant, om vi også prøvede at få en repræsentation på direktionsplan, således at man også i den daglige ledelse er i stand til at få indflydelse på dispositionsretten i de enkelte virksomheder.

Vi er som sagt positivt indstillet over for, at man forsøger at hjælpe virksomheder, som viser tegn på, at der er sundhed i virksomheden, og at dens produkter har en fremtid for sig. Vi er også interesserede i at hjælpe disse virksomheder, men som sagt er vi ikke interesserede i, at det er de enkelte, som skal forvalte de tilskud, som vi giver til dem.

Med hensyn til de to dagsordensforslag, som er fremsat, kan jeg ikke sige noget om det, før vi har holdt et gruppemøde. Jeg kan dog umiddelbart sige, at det er min opfattelse, at vi i hvert fald vil stemme imod fremskridtspartiets dagsordensforslag, som kører omkring ØD, og vi vil sandsynligvis stemme for dagsordensforslaget om at sende anvisningsretten tilbage til fagforeningerne.

Bolvig (RV):

De to forespørgselsdebatter i dag burde efter min mening være afholdt under ét, thi det bedste middel til at undgå virksomhedslukninger er helt naturligt at føre en politik, som kan fremme erhvervslivets muligheder for at producere og eksportere. Vor fremtidige industripolitik skal drøftes efter denne forespørgsel, hvorfor jeg vil henvise til mine bemærkninger under denne debat.

[Bolvig]

Jeg vil blot her anføre, at i det moderne samfund må der være et nært samspil mellem det private erhvervsliv og det offentlige. Staten må udstikke retningslinjer og være villig til, under hensyn til helheden, at træde hjælpende til. Der er da også vedtaget mange love, som giver mulighed for at yde bistand, bl. a. til virksomheder, som af en eller anden grund kommer i vanskeligheder. Ministeren har omtalt en række foranstaltninger, der er bygget op i de senere år og altid med radikal støtte. Erfaringerne viser, at de forskellige konsulentordninger i høj grad har forhindret truende virksomhedslukninger. Staten, samfundet, kan hjælpe og inspirere, men kan ikke og bør ikke spænde et sikkerhedsnet ud under den lange række af private virksomheder, vi har i dette land.

Hr. Jørgen Jensen var kritisk over for at yde penge til f. eks. Alfa Diesel i Frederikshavn, fordi de ydede midler ikke har bevirket flere arbejdspladser. Ja men hvis ikke samfundet havde været villigt til at stille omtalte penge til rådighed, ville en eksportvirksomhed som f. eks. Alfa Diesel ikke være i stand til at klare den meget hårde konkurrence, man er inde i, og det ville direkte have givet tab af arbejdspladser til følge.

Hr. Jørgen Jensen har derimod ret i, at vi fremover må sikre arbejdstagerne mere indflydelse og et større medansvar. Dette vil også øge den mulighed for kontrol, som hr. Jørgen Jensen efterlyste.

Der har jo desværre været mange virksomhedslukninger i de senere år, men det bør da også tilføjes, at vi netop nu ser, at nye virksomheder etableres i et glædeligt og meget stort antal. Ministeren kunne have nævnt de muligheder for nystartede, der blev gennemført i august. Jeg er helt overbevist om, at det vil fremme nyetableringerne, og jeg tror, vi skal gå videre ad den vej. Samfundet er ikke nær så passivt, som man får indtryk af ved at lytte til hr. Jørgen Jensen.

Hr. Voigt gentog fremskridtspartiets påstand om, at der er en stor, stor mangel på arbejdskraft, og at arbejdsformidlingen ikke kan anvise denne. Hvor ofte ønsker egentlig fremskridtspartiet og hr. Voigt at få gentaget, at der ikke er ført det ringeste bevis for alle disse påstande? Vi har tidligere her i tinget, også for ganske nylig, drøftet arbejdsformidlingen. Jeg tror, der er et flertal for at inddrage fagforeningerne i formidlingsarbejdet,

den såkaldte parallelanvisning, men ikke for en fuldstændig tilbageførelse til fagforeningerne.

Såfremt fremskridtspartiet mener, at arbejdsformidlingen ikke magter opgaven, så håber jeg også, at de vil støtte bestræbelserne for gennem øgede bevillinger at forbedre arbejdsformidlingens muligheder, f. eks. med hensyn til den nødvendige opsøgende virksomhed. Her burde fremskridtspartiets positive indsats hellere ligge i stedet for at kaste skarn på arbejdsformidlingens arbejde i al almindelighed.

Arne Bjerregaard (KrF):

Vi lever i et privatkapitalistisk samfund. Det er vi nødt til at notere, og jeg må også sige, at vi fra kristeligt folkepartis side ønsker at fastholde et privatkapitalistisk system. Vi vil da gerne på dette grundlag afskrive de gamle flokler om fuldstændig liberalisme eller borgerliggjort socialisme. Vi mener, at disse begreber sådan set har overlevet sig selv. At forespørgeren så kan have en anden opfattelse, er en anden side af sagen.

Forespørgeren gentager gang på gang, at virksomhedsejerne handler ud fra profithensyn. Dertil kan jeg kun sige: selvfølgelig – hvad skulle de ellers handle ud fra? Det er jo ikke filantropiske forretninger, lige så vel som det ikke er filantropi, når vi lønmodtagere ønsker at forbedre vores vilkår, ønsker at forbedre vores løn osv. Det kan man jo også kalde profithensyn. Vi arbejder sådan set ikke ud fra andre principper, end virksomhedsejerne arbejder ud fra.

Men skal vi undgå de mange virksomhedslukninger, så må vi skabe de nødvendige forudsætninger for, at erhvervslivet kan trives. Selvfølgelig må vi sige, at visse virksomhedslukninger er nødvendige, fordi virksomhederne forældes, faget forældes eller de varer, virksomhederne fremstiller, bliver erstattet af andre og bedre varer fra andre virksomheder. Det er nu naturens lov på et frit marked. Hvis man ville støtte alle virksomheder, så ville man jo fastlåse samfundet på et ganske bestemt niveau, og man ville aldrig få nye ideer eller produkter igennem, forskningen ville standse osv.

De nødvendige forudsætninger i et privatkapitalistisk samfund er at skabe rimelige vilkår for virksomhederne, ikke alene for de

[Arne Bjerregaard]

små – jeg havde nær sagt: især de små, da Danmark er et af de lande, som har særdeles mange små virksomheder – men selvfølgelig også for de store, f. eks. ved at hindre konkurrenceødelæggende foranstaltninger. Endvidere må vi prøve på i det økonomiske fællesskab, som vi er med i, at fremme den lige konkurrence.

Når det fra visse sider, også fra forespørgersens, gang på gang fremhæves, at vi skal indføre importreguleringer, så må jeg sige, at det jo fører os lige ind i den krise, vi havde i 1930'erne. Hvad var årsagen til 1930'ernes krise? Det var hovedsagelig, at landene begyndte på importregulering. Et land som Danmark, som, så vidt jeg kan se, har den største udenrigshandel i forhold til folketallet, skulle i al fald være det sidste land, der vovede at snakke om importregulering. Det er sådan set at lægge strikken om sin egen hals for sådan et land.

Konkurrenceevnen er alfa og omega, hvis vi vil klare os i et frit marked, og jeg tror stadig væk, at der i dette folk, og også i dette ting, er klart flertal for, at vi skal fastholde det frie markedssystem. For at fremme denne konkurrenceevne er det selvfølgelig nødvendigt, at man fjerner de restriktioner, som kan hindre konkurrenceevnen. Der kunne nok være forskellige ting, som man kunne ændre, som lægger ekstra byrder på vores konkurrenceerhverv, og der kan være restriktioner af forskellig art, som hindrer erhvervenes udviklingsmuligheder.

Vi har sammen med andre sagt, at dagpengeloven, som tapper virksomhederne for 2½ mia kr., kunne vi i al fald ønske stort set fjernet, især for de mindre virksomheder. Vi mener også, at moms, kildeskatoprævning og statistik af forskellig art belaster især de mindre virksomheder og er med til, at mange af dem giver op. Endelig har vi forskellige punktafgiftslove, som kan virke uheldigt. Vi får f. eks. om føje tid et lovforslag til anden behandling om emballageafgift, som vil ramme mangfoldige virksomheder, give dem øget administration og stille dem over for den nødvendighed at omstille sig til nye produkter. Alt sådan noget er det nødvendigt at fjerne, hvis vi vil stimulere dansk erhvervsliv og dermed hindre, at vi får flere end de nødvendige lukninger.

Endelig må jeg sige, når man hører indlæg fra forskellige sider og især fra venstre side

af salen, men da også ude i befolkningen, at det er en idelig samfundsmæssig mistænkeliggørelse af disse fæle kapitalister, som man kalder disse virksomhedsejere. Jeg tør næsten vove at påstå, at mangfoldige af disse virksomhedsejere, som beskæftiger ganske få mennesker, men som er værdifulde i vort samfund, kapitalmæssigt vist ikke kan klare sig selv – med en hr. Preben Møller Hansen i det kommunistiske parti.

Under sådanne forhold, med restriktioner, med byrder af forskellig art og med mistænkeliggørelse, kan man da ikke undre sig over, at mange virksomhedsejere siger: vi giver op, selv om det måske ikke er den økonomiske nødvendighed lige i den givne situation.

Set fra mit synspunkt må man notere, at vort erhvervsliv, landbrug og fiskeri er dette samfunds guldhøne, hvis jeg må bruge et billede. Den skal ikke overfodres, det har jeg altid postuleret, det er farligt, så falder den hen, jeg havde nær sagt til beskuende vellyvend. Men den skal så sandelig heller ikke sultes, den skal fodres klogt og tilpas, så at den lægger de flest mulige guldæg også til glæde for disse arbejdere, som forespørgeren så varmt taler for, og som vi andre også ønsker at tale for. Der er sådan set ikke anden vej. At vi i de glade 1960'ere måske var lige ved at slagte den guldhøne, som skulle lægge æggene til os, må vi i dag notere. Vi må notere, at vi glemte den nøje sammenhæng imellem produktion og forbrug, og derfor har vi nu den krise, som vi har. Derfor kræver det en samfundsmæssig vilje fra alle parter at overvinde denne krise, ikke ved at prøve på at redde det, som må bukke under i en sådan krise, altså for at fastholde arbejdspladser, som alligevel i længden ikke kan fastholdes, men derimod ved i fællesskab at prøve på at genopbygge vort erhvervslivs konkurrenceevne. Dertil kræves, at man vover stadig væk at fastholde en indkomstpolitik og en erhvervsvenlig politik i det hele taget. Vover man ikke dette i et privatkapitalistisk samfund, så har fremtiden sådan set kun to muligheder: enten, hvis dette fortsætter, en total nationalisering, som flere vel kunne ønske, eller også simpelt hen at vove at sige: erhvervslivet må have de vilkår, som er nødvendige i den givne situation, for at kunne udvide sig, udvikle sig, ekspandere og dermed skabe arbejde til alle dem, som i dag ikke har arbejde. Der gives ikke anden vej.

[Arne Bjerregaard]

Lad mig til slut sige om de dagsordensforslag, der er fremsat, at jeg finder dem, foreløbig i al fald, utidige i sammenhæng med denne forespørgsel, men jeg skal senere tage stilling til dagsordensforslagene.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.00, hvor vi først går til punkt 4 på dagsordenen: Spørgsmål til ministrene.

Mødet udsat kl. 11.58

Mødet genoptaget kl. 13.00

Man gik til dagsordenens punkt 4, som var:

4) Spørgsmål til ministrene:

1) Til *boligministeren* af:

Keld Andersen (KF):

»Hvad vil ministeren gøre for at råde bod på de vanskeligheder, der i flere tilfælde vil fremkomme, når brandsikringsforanstaltningerne i henhold til loven skal være færdige den 1. april?«

(Spm. nr. 215).

Skriftlig begrundelse.

Adskillige ejere af boligejendomme er uden egen skyld kommet i klemme mellem lovens krav om færdiggørelse af brandsikringsforanstaltningerne inden den 1. april 1978 og de praktiske muligheder for at overholde denne frist.

Det drejer sig først og fremmest om, at leverandørerne ikke kan levere alle de bestilte brandsikringsdøre til tiden, og om, at de afsatte kvoter til finansiering af brandsikringen har vist sig ikke at være store nok til, at alle kan få finansieret de nødvendige arbejder til færdiggørelse 1. april. Jeg har derfor følt det rigtigt at give ministeren mulighed for allerede nu at redegøre for de muligheder, der er for rette op på den situation, der her er opstået.

Boligministeren (Ove Hove):

Spørgsmålet udtrykker frygt for, at nogle grundejere uforskyldt bringes i den situation, at de ikke har mulighed for at færdiggøre brandsikringsarbejderne inden fristens udløb den 1. april næste år.

Vedrørende spørgsmålet om eventuelle leveringsvanskeligheder for branddøre kan jeg oplyse, at vi ikke i boligministeriet har modtaget henvendelser, der tyder på, at der er problemer med at skaffe branddøre. Vi har i anledning af spørgsmålet imidlertid yderligere justeret vores opfattelse af forsyningssituationen ved at tage kontakt med to fabrikker, der står for langt den overvejende del af den hjemlige dørproduktion. De kender intet til særlige leveringsvanskeligheder. Den ene fabrik kunne endda oplyse, at den lå inde med et lager. Med hensyn til eventuelle problemer med hensyn til finansieringen ved vi jo, at de lovændringer, som gennemførtes i maj i år, har skabt grundlag for at lette grundejernes muligheder for at optage lån til brandsikring, og problemerne omkring den endelige finansiering skulle dermed også være løst. Jeg ved da også, at der ikke har været problemer med at få lån hverken i realkreditinstitutterne eller i Grundejernes Investeringsfond.

Hvad angår byggelån, kan jeg bekræfte, at vi i boligministeriet har fået en henvendelse fra Københavns Grundejerforening, der gør opmærksom på, at der i nogle tilfælde har været vanskeligheder med at få byggelån som følge af de udlånslofter, der er fastsat for pengeinstitutterne. Jeg gav i et møde den 23. november denne henvendelse videre til Nationalbanken, der er i gang med at se på, om det er rigtigt, at der her skulle være et problem. Viser det sig at være rigtigt, er jeg enig i, at der snarest må findes en løsning, således at brandsikringsindsatsen ikke af den grund forsinkes.

Herudover vil jeg imidlertid godt tage anledning af spørgsmålet til at minde om, at vi fra ministeriets side ved adskillige lejligheder og igennem den oplysningsvirksomhed, vi har udført siden lovens vedtagelse, har opfordret til, at man fra grundejernes side lavede en planlægning, også en langtidspanlægning, over for håndværkere og leverandører, sådan at man var sikker på, at man kunne nå at få tingene udført inden fristens udløb. Der vil nemlig ikke blive tale om en generel forlængelse af fristen.

[Keld Andersen]

Keld Andersen (KF):

Jeg skal takke ministeren for svaret, som jeg er glad for – bortset fra det sidste med, at der ikke vil blive tale om udsættelse af fristen 1. april. Jeg vil godt i den forbindelse sige, at jeg allerede ved debatten i foråret, da vi jo drøftede en udsættelse af gennemførelsen af brandsikringskravene, stillede mig tvivlende over for, at man nu kunne nå at blive færdig til den 1. april 1978. Og selv om ministeren nu fortæller, at man har oplysninger i boligministeriet, der tyder på, at det kan lade sig gøre, så har jeg altså oplysninger, der går i anden retning, nemlig at man frygter, det ikke kan lade sig gøre.

Det er min opfattelse, at når vi her fra folketinget ved en lovgivning stiller krav til folk om, at der skal gennemføres visse foranstaltninger – i dette tilfælde brandsikringsforanstaltninger – inden for en bestemt dato, så må vi også sørge for, at disse mennesker får mulighed for at gennemføre disse foranstaltninger. Her tænker jeg bl. a. på levering af branddøre og finansiering af arbejdet. Når ministeren siger, at man har henvendt sig til to fabrikker, som oven i købet siger, at man har brandsikringsdøre på lager, så kan det godt være, det er de samme oplysninger, jeg har fra en fabrik, for de går også på, at man har brandsikringsdøre på lager. Men det er ikke de brandsikringsdøre, der hedder BD 60. Boligministeren ved som fagmand på området godt, hvad det er for døre, jeg taler om, når jeg benævner dem BD 60. Derimod er der ikke problemer med BD 30, men det er altså heller ikke dem, man i alt væsentligt står og mangler. Man mangler altså disse døre. Boligministeren siger videre, at man har opfordret grundejerne til at lave en planlægning for arbejdet, således at det kan gennemføres. Jeg vil gerne sige til ministeren, at det er netop på grundlag af denne planlægning, jeg nærer tvivl om, hvorvidt man kan nå at gennemføre disse brandsikringer til den 1. april. Jeg vil gerne bede boligministeren om at uddybe det lidt nærmere med disse sandsynligheder og disse tal, som boligministeren nævnte, og eventuelt stille mig i udsigt, at man vil foretage sig noget, hvis boligministeren gennem disse undersøgelser – ligesom jeg – bliver overbevist om, at vi ikke kan overholde fristen den 1. april.

Boligministeren (Ove Hove):

Jeg vil godt lige uddybe oplysningerne om dørforsyningen, hvilket tiden ikke tillod mig i første omgang.

Det ligger sådan, at de dørfabrikker, vi har spurgt – og som altså er dem, der har lang tid den største del af produktionen herhjemme – maksimalt har en leveringstid på 6 uger, hvilket en langtidsplanlægning let skulle kunne opfange. Men dertil kommer, at man har en ret stor produktion af døre i de kvaliteter, som man skal bruge til brandsikring; det er døre, som seriefremstilles, i massefabrikation altså, men som kan tilpasses på stedet. Derfor gælder undskyldningen om disse lange leveringstider for specialtilpassede døre, som man ellers måske med rette kunne holde sig til, altså ikke for grundejerne.

Derudover vil jeg godt lige gøre den bemærkning, at vi også har spurgt nogle af de organisationer, der har med arbejderne at gøre, bl. a. Praktiserende Arkitekters Råd, som repræsenterer dem, der bistår med disse brandsikringsarbejder, og de giver udtryk for, at dér, hvor grundejerne har været fremme i ordentlig tid og altså været med i den planlægning, som der har været opfordret til, vil der ikke blive vanskeligheder med at blive færdig. Men det er samtidig deres indtryk, at mange grundejere er gået overordentlig sent i gang med at få deres planlægning bragt i orden, sådan at de kunne få gjort tingene færdig inden for fristen.

Jeg ser altså ingen saglig begrundelse for, at nogle skulle kunne komme og sige – i hvert fald ikke i al almindelighed –: det kunne vi ikke få færdigt til tiden.

Jeg har i forbindelse med tidligere spørgsmål her for nogle uger siden svaret vedrørende selve arbejdskraftsspørgsmålet, hvor der heller ikke skulle være problemer.

Keld Andersen (KF):

Jeg er enig med ministeren i, at det drejer sig ikke om de grundejere, som har sinket igangsætningen og dermed kommer ud for problemer. Dem synes jeg ikke vi skal ændre lovgivningen for, for de kunne være gået i gang til tiden. Dem, jeg taler om, er alene dem, der netop er gået i gang med den planlægning til tiden, som boligministeren taler om, og hvor planlægningen på grund af disse

[Keld Andersen]

ting, jeg har nævnt, viser, at man ikke kan blive færdig.

Jeg vil bede boligministeren om at være opmærksom på, at den arbejdskraft, der skal bruges til at udføre dette brandsikringsarbejde, meget ofte er en speciel arbejdskraft, for så vidt som grundejerne jo henvender sig til den håndværksmester, de har kontakt med, og hvis folk de kender og vil overlade nøglen til, så de kan gå ind i lejligheden, ofte når der ikke er nogen hjemme. Derfor bliver arbejdskraftstyrken i dette tilfælde noget begrænset. Disse grundejere kommer ifølge de oplysninger, der er tilgået mig, i tidnød, hvis vi fastholder fristen den 1. april. Men jeg glæder mig over, at boligministeren nu har lovet, at hvis der virkelig kommer tal på bordet, så vil man se på sagen endnu en gang.

Boligministeren (Ove Hove):

Jeg tror, der var en lille misforståelse i den sidste sætning, idet jeg faktisk mener at have sagt både i forbindelse med tidligere spørgsmål og nu, at indtil nu er der ikke noget, der tyder på, at man kan komme med en god begrundelse for, at man ikke kan komme igennem med sine brandsikringsforanstaltninger.

Jeg skal give den supplerende oplysning vedrørende arbejdskraft, at der sker det i øjeblikket, for at de, der er kommet lidt bagefter, kan nå at få deres ting lavet, at henvendelserne flytter fra de lidt mindre firmaer over på de lidt større firmaer, som så sætter deres arbejdskraft ind på det, og det er sådan set en positiv udvikling.

Hermed sluttede spørgsmålet.

2) Til *undervisningsministeren* af:

Voigt (FP):

»Finder ministeren det i orden og nødvendigt for unge menneskers videre uddannelse og udvikling, at de som handelsskoleelever får udleveret et eksemplar af Bent Hallers bog »Katamaranen« med anmodning om at læse den?»

(Spm. nr. 222).

Skriftlig begrundelse.

Efter min opfattelse må de unge mennesker på handelsskolerne naturligvis gerne

læse den såkaldte børnebog af Bent Haller – der af skatteborgernes penge har fået tildelt 180.000 kr. – men de må selv købe den og debattere den uden for undervisningstiden.

Jeg finder det ikke sandsynligt, at unge mennesker på handelsskolerne, der typisk er 17–19-årige, kan have nogen nytte for deres handelsuddannelse af at læse disse mange sjofle udtryk og den tendens til et unormalt seksualliv, der findes i bogen.

Ministeren bedes i sin besvarelse oplyse, hvor mange handelsskoler og andre undervisningsanstalter der bruger bogen i undervisningsøjemed samt den hermed forbundne udgift til indkøb af bogen.

Voigt (FP):

Jeg skal til formandens beroligelse meddele, at jeg ikke agter at citere fra »Katamaranen«. Jeg er godt nok ikke sart, men jeg er enig i den betragtning, at der må være en nedre grænse for, hvad der kan siges fra denne talerstol.

Når jeg har stillet dette spørgsmål til undervisningsministeren, så skyldes det, at en klasse på Assens handelsskole, der har betegnelsen HXA 4, har fået udleveret hver et eksemplar af bogen »Katamaranen«, idet dansklæreren har sagt, at man bør læse denne bog igennem, og så skal man diskutere i nogle dansktimer, om man synes bogen er god, eller man synes, den er dårlig.

Jeg kan altså med min bedste vilje ikke forstå, at en bog af et indhold som »Katamaranen« skulle virke befordrende for 17–19-årige, der går på handelsskole med det formål at gøre sig lidt mere vel rustet til at komme ud i handelslivet, at de skulle kunne få nogen visdom med ved at læse »Katamaranen«, der efter min opfattelse er en meget sjofel bog, som besudler et normalt seksualliv.

Jeg synes, det er uforskammet, at man anvender skatteydernes midler til den slags, og derfor har jeg også i min begrundelse spurgt ministeren, om hun vil oplyse, om der findes andre tilfælde end det, jeg her har omtalt, og hvad det i givet fald har kostet af skatteborgernes penge at dele denne usmagelige bog ud til undervisning i dansktimerne.

Undervisningsministeren (Ritt Bjerregaard):

[Undervisningsministeren]

Det stillede spørgsmål kan ifølge sagens natur besvares ganske kort, hvilket næppe kan overraske spørgeren. Valg og indkøb af lærebøger er såvel for handelsskolerne som for de øvrige skoleformer overladt til institutionerne efter nærmere regler herom. For handelsskolerne gælder det, at de får et fast beløb pr. elev til indkøb af læremidler i alle fag, og afgørelsen af, hvilke indkøb der skal foretages til undervisningen i de forskellige fag, træffes normalt af lærerrådet.

Voigt (FP):

Jeg må forstå undervisningsministeren derhen, at hun overhovedet ikke vil blande sig i det her, idet hun siger, at det ligger uden for hendes regie. Jeg mener trods alt, at undervisningsministeren, der jo – det siger hun da selv – er en meget stor person og har lidt at skulle have sagt, i dette tilfælde burde komme med en henstilling om, at den slags smudslitteratur ikke bliver bragt ud på vore skoler.

Jeg ser i dagbladet B.T. i dag, at undervisningsministeren har fået et spørgsmål fra en mor, der spørger, om der er rimeligt, at hendes 13-årige dreng skal belemres med denne bog i dansktimerne. Ministeren svarer noget lignende, som hun har svaret her, og det er beklageligt. Jeg synes, det er uacceptabelt, at vi skal affinde os med, at vi har en undervisningsminister, der siger, at det er i orden, at man spreder denne smudsbog ud over landets skoler. Man bruger den nu også i folkeskolen, og selv om forældrene retter en bøn til den højeste i embedet på dette område, ja, så er der ikke noget at gøre. Man skal tvinges til at læse om disse beskidte ting, der står i bogen, sjofle udtryk hele vejen igennem. Bogen giver det indtryk, at det – om jeg må udtrykke det på den måde – ikke er særlig befordrende, at man har et normalt sexliv. Det giver bogen udtryk for. Jeg går ud fra, at undervisningsministeren har læst bogen. Jeg er nok klar over, at hun ikke vil gå ind i nogen seksuel debat med mig, men jeg håber da, at ministeren vil give mig ret i, at den virker ikke befordrende for, at man skal få et normalt samliv her i tilværelsen.

Hermed sluttede spørgsmålet.

3) Til *socialministeren* af:

Lis Starcke (DR):

»Hvad agter ministeren at foretage i anledning af, at Jægerspris kommunale lægecenter ikke kan søges af de beboere i kommunen, der bor uden for den 10 kilometers grænse, som er aftalt mellem PLO (Praktiserende Lægers Organisation) og Amdsrådsforeningen?«

(Spm. nr. 209).

Skriftlig begrundelse.

Det synes urimeligt, at borgerne i Jægerspris kommune ikke stilles lige med hensyn til at kunne søge lægebehandling fra det kommunale lægecenter, som de alle gennem skatter har været med til at finansiere.

Det drejer sig om beboerne i den sydvestlige del af kommunen, Kyndbyværket og omegn, i alt ca. 200 familier. Forholdet bliver særlig grotesk, idet kommunen fra dette område oppebærer en meget væsentlig del af de samlede kommunale skatter, nemlig ca. 500.000 kr. månedlig i personskatter og ca. 550.000 kr. pr. kvartal i ejendomsskatter – i alt 8,2 mill. kr. årligt fra Kyndbyværket og dets beboere alene.

Overenskomsten med PLO kan formodentlig ikke ændres i en overenskomstperiode, hvorimod forholdet vel kan ændres, når den nye overenskomst, der skal have gyldighed fra 1. april 1979, skal forhandles.

Derfor stilles spørgsmålet til socialministeren på nuværende tidspunkt.

Socialministeren (Eva Gredal):

Reglerne om valg af læge er fastsat i landsoverenskomsten om almen lægegerning, og 10 km grænsen efter overenskomstens § 28 går ud på, at gruppe 1-sikrede har ret til at vælge, hvilken læge de vil tilmeldes inden for en afstand af 10 km ad den nærmeste offentlige vej fra deres bopæl. Efter overenskomsten kan der dispenseres fra 10 km grænsen i ekstraordinære situationer, hvor der foreligger særlige omstændigheder. Dispensationsbeføjelsen er efter overenskomsten tillagt det i henhold til sygesikringslovens § 27 nedsatte landssamarbejdsudvalg, der træffer afgørelse efter indstilling fra samarbejdsudvalget i vedkommende amtskommune.

Spørgsmålet om muligheden for dispensation fra 10 km grænsen i det nævnte tilfælde har gentagne gange været rejst over for soci-

[Socialministeren]

alministeriet, senest af folketingsmedlem fru Inge Fischer Møller, som jeg har orienteret om sagen, og jeg kan oplyse, at socialministeriet den 28. juli har bedt sygesikringens forhandlingsudvalg forelægge spørgsmålet om dispensation fra 10 km grænsen ved valg af læge for landssamarbejdsudvalget, således at beboerne ved Kyndbyværket, der har mere end 10 km til lægecenteret, kan benytte dette.

Landssamarbejdsudvalget har på møder i august og oktober behandlet spørgsmålet om dispensation, og landssamarbejdsudvalget har ønsket yderligere oplysninger i sagen, inden der blev truffet endelig afgørelse. Derfor har landssamarbejdsudvalget anmodet samarbejdsudvalget i Frederiksborg amtskommune om supplerende oplysninger, og disse oplysninger kan først afgives efter et udvalgs møde den 13. december i år. Det betyder, at sagen vil blive behandlet på landssamarbejdsudvalgets næste møde i februar næste år.

Jeg kan også oplyse, at socialministeriet løbende har orienteret Jægerspris kommune om sagens gang.

Lis Starcke (DR):

Jeg takker socialministeren for redegørelsen, som ikke indeholdt noget, jeg ikke vidste i forvejen. Vi ved altså ikke endnu, hvordan det amtslige samarbejdsudvalg vil stille sig. Vi ved kun, at i første omgang har det ikke kunnet anbefale nogen dispensation og ikke ønsket at sende sagen videre til landssamarbejdsudvalget.

Jeg vil gerne spørge socialministeren om, hvor megen chance der er for at få denne dispensation, når man nu alligevel skal ind i en ny overenskomstsituation. For det synes jo lidt grotesk, at de familier, som, på grund af at det er et kommunalt lægehus, er med til at betale, ikke har nogen chance for at søge dette lægehus, som jo ikke alene er en lægecentral, men også indeholder andre offentlige sundhedsinstitutioner.

Er der en chance for, at man vil kunne få den dispensation allerede på nuværende tidspunkt?

Socialministeren (Eva Gredal):

Som jeg sagde i mit første indlæg, er det ikke muligt for mig at udtale mig om, hvordan det vil gå, men jeg forstår fuldt ud bor-

gerne i Jægerspris kommune, og jeg håber så sandelig også, at der bliver en mulighed for dispensation i dette tilfælde. Men som sagt, vi må lige afvente de møder, idet der er bedt om supplerende oplysninger. Jeg håber stadig væk også på en dispensation.

Hermed sluttede spørgsmålet.

4) Til *socialministeren* af:

Ole Hovmand (FP):

»Vil ministeren afkræfte eller bekræfte de verserende rygter om, at sygesikringen ikke længere vil udbetale til tandlægeanpartsselskaber?«

(Spm. nr. 227).

Skriftlig begrundelse.

Der findes i dag ca. 120 tandlægeklinikker drevet på anpartsbasis. De fleste har eksisteret i en årrække, og princippet har aldrig været draget i tvivl.

Sygesikringen kan ikke fremvise eksempler på konkurstilfælde eller tilfælde, hvor selskabet har forflygtiget ansvaret for eventuel tilbagebetaling af uretmæssigt honorar.

Såfremt sygesikringen påtænker at fravige hidtidig praksis, bedes den juridiske hjemmel herfor uddybet.

Socialministeren (Eva Gredal):

Til hr. Ole Hovmand skal jeg først sige, at jeg ikke er bekendt med, at der verserer rygter af den art, som er nævnt i spørgsmålet. Jeg kan derimod oplyse, at socialministeriet flere gange har udtalt sig om læge- og tandlægevirksomhed i selskabsform i forhold til den offentlige sygesikring.

Socialministeriet er enig med sygesikringens forhandlingsudvalg og sikringsstyrelsen i, at lægebetjening af de sikrede efter sygesikringsloven er tilrettelagt med udgangspunkt i personlig tilknytning mellem læge, tandlæge og patient, således at der ikke kan drives sygesikringsvirksomhed i selskabsform. Dette forhold kom til udtryk i landsoverenskomsten for 1973 om almen lægegerning, og selv om der ikke i nævnte overenskomst udtrykkelig fandtes bestemmelser, som udelukkede lægevirksomhed i selskabsform i forhold til sygesikringen, har dette været forudsat.

[Socialministeren]

Landssamarbejdsudvalget, nedsat i henhold til sygesikringslovens § 27, har således i 1973 truffet afgørelse om, at den offentlige sygesikring ikke var forpligtet til at acceptere en transport af en læges tilgodehavende til et af lægen oprettet aktieselskab. I landsoverenskomsten af 1976 er forudsætningen om, at lægevirkosomhed i selskabsform er udelukket i forhold til den offentlige sygesikring, direkte fastsat i overenskomstens § 37. Herefter kan tilrettelæggelse af almen praksis som et aktieselskab eller et anpartsselskab ikke anerkendes i forhold til den offentlige sygesikring.

I sygesikringsoverenskomsterne med speciallægerne og tandlægerne findes ikke en udtrykkelig bestemmelse svarende til landsoverenskomstens § 37, men det er som i landsoverenskomsten fra 1973 ligeledes her en forudsætning, at der ikke kan drives sygesikringsvirkosomhed i selskabsform. Dette er begrundet i sygesikringens interesse i at have personligt ansvarlige ydere tilknyttet sygesikringen. Af hensyn til forholdet mellem yder og sikret samt forholdet mellem yder og sygesikring findes det mest hensigtsmæssigt, at forudsætningen opretholdes.

Der ligger dog ikke heri nogen indskrænkning i sygesikringens yderes adgang til at drive deres praksis i fast ejendom, der ejes af et selskab.

Ole Hovmand (FP):

Jeg var stærkt i tvivl, da jeg stillede spørgsmålet, hvilken minister jeg skulle stille det til. Jeg var i tvivl om, hvorvidt det skulle være inderigsministeren, skatte- og afgiftsministeren eller socialministeren, og jeg må konstatere, at jeg endnu en gang har ramt hus forbi, da ministeren åbenbart ikke kender noget til de verserende rygter. Vi har i Dansk Tandlægeforening modtaget papirer vedrørende forhandlinger med sygesikringen om vedkommende spørgsmål. Der har også været forhandlinger med skattevæsenet om det, og jeg mener, det er ejendommeligt, at det ikke er kommet ministeren for øre.

Med hensyn til at det ikke står i overenskomsten, synes jeg, det ville være rigtigt, om der blev ført tilsyn med, at der stod det samme i overenskomsten med tandlægerne, som der står i overenskomsten med lægerne, hvis det ikke kan lade sig gøre. Der er 120 tand-

læger, som driver klinik på denne måde, og jeg kan forudse, hvilket ragnarok det vil blive, hvis de skal gennemgå deres regnskaber fem år tilbage og lave deres selvangivelser om. Jeg vil gå ud fra, at de nok ikke får nogen fordel af at vende tilbage til den anden praksisform. De har alle sammen gjort det i god tro til, at det kunne lade sig gøre. Deres selskaber er blevet tinglyst, og jeg mener, det er under al kritik, at man på så sent et tidspunkt tager det op.

Den egentlige årsag til, at det kommer op nu, kunne jeg forestille mig er socialdemokratiets sundhedsprogram. Jeg har set en tandlæge, der erklærede, at han var socialdemokrat, bygge videre på socialdemokratiets sundhedsprogram, og ifølge hans udlægning skulle den goodwill, tandlægerne har at sælge, kunne overgå i en pensionsform, og så kan jeg godt se, det ikke er særlig rart, hvis tandlægen i forvejen har solgt den til sit anpartsselskab. Hvis det er det, der er årsagen, vil jeg gerne høre ministerens udtalelse herom.

Hermed sluttede spørgsmålet.

5) Til *socialministeren* af:

Arentoft (FP):

»Vil ministeren oplyse, med hvilken begrundelse de to børn på 8 og 9 år blev fjernet fra Henning Becker den 11. oktober 1977, samt oplyse børnenes opholdssted og tidspunkt for deres eventuelle tilbagesendelse til Henning Becker?«

(Spm. nr. 229).

Skriftlig begrundelse.

Børnene blev efter det for mig oplyste fjernet den 11. oktober 1977 alene på ordre fra formanden for Helsinges sociale udvalg, viceborgmester Peter Petersen, og så vidt jeg ved, er sagen endnu ikke forelagt socialudvalgets medlemmer i Helsinges.

Det findes urimeligt, at børnene er anbragt på et ukendt sted og er helt uden forbindelse med Henning Becker, som de betragter som deres nærmeste og virkelig faste holdepunkt.

Arentoft (FP):

Mit spørgsmål er stillet til socialministeren, men i mit oprindelige spørgsmål stod:

[Arentoft]

»Vil statsministeren oplyse, med hvilken begrundelse de to børn på 8 og 9 år blev fjernet fra Henning Becker den 11. oktober 1977, samt oplyse børnenes opholdssted og tidspunkt for deres eventuelle tilbagesendelse til Henning Becker?«

Grunden er den, at jeg oprindeligt stillede spørgsmålet til statsministeren, men statsministeren ønskede at henvise det til socialministeren, på trods af at jeg bad om, at det var statsministeren, der som regeringschef svarede, fordi både socialministeren og ministeren uden portefølje efter min mening er blandet ind i dette.

Desværre kender jeg næsten socialministerens svar på forhånd. Jeg får at vide: det er ikke mit bord, det er Helsingør Børneværn. Og når man spørger Helsingør Børneværn, så får man at vide, at det er socialstyrelsen. Jeg synes, det er et meget vigtigt spørgsmål, idet jeg ikke forstår, at man uden videre kan fjerne disse børn. Jeg var ude at besøge Henning Becker forleden aften. Han har intet hørt fra de børn siden den 11. oktober; han aner ikke, hvor de befinder sig. Børnene kan ikke komme i forbindelse med ham. De er fjernet efter en egenmægtig beslutning af børneværnets formand, Peter Petersen, oppe i Helsingør, og så vidt jeg ved, har sagen endnu ikke været forelagt Helsingør Børneværn eller Helsingør sociale udvalg. Det synes jeg er helt fantastisk.

Jeg vil spændt lytte til, hvilke oplysninger socialministeren kan give, men jeg er bange for, at jeg får det svar, som jeg antydede før.

Socialministeren (Eva Gredal):

Jeg vil først sige til hr. Arentoft, at det ville jo også være mærkeligt, hvis jeg svarede forskelligt på spørgsmålene, når de er så ens.

I anledning af det sidste spørgsmål må jeg henvise til min besvarelse her i tinget den 9. november, hvor jeg svarede på et spørgsmål fra hr. Pilgaard Andersen om de to børn.

Som det vil være hr. Arentoft bekendt, er sagen indanket for den sociale ankestyrelse, og ankestyrelsen har bedt de lokale myndigheder om nærmere oplysninger. Ankestyrelsen vil først, når oplysningerne foreligger, kunne tage stilling til spørgsmålet om ankens behandling.

Arentoft (FP):

Det drejer sig netop om indbringelsen for den sociale ankestyrelse. Det er sket for længe siden gennem Henning Beckers advokat, men der er intet sket endnu. Hvis der ikke sker noget meget hurtigt, så går sagen videre til landsretten, for det kan simpelt hen ikke nytte noget, at man i månedsvis holder disse børn væk fra den, de betragter som deres far. Det er børn, som dårlig nok kan tale dansk, og det er efter min mening helt fantastisk, at man fra danske myndigheders side kan behandle oven i købet udenlandske børn på den måde. Det skulle bare være danske børn, der blev behandlet på den måde, så skulle man se et ramaskrig i pressen og alle vegne, men her sker der ingenting. Vi kan simpelt hen – heller ikke over for udlandet – være bekendt at opføre os over for de børn, som vi gør, og socialministeren burde sørge for at tage hånd i hanke med, at der kom orden i den sag.

Hermed sluttede spørgsmålet.

6) Til *justitsministeren* af:

Jørgen Jensen (DKP):

»Hvorfor nægtede ministeren advokat Jørgen Jacobsen ret til at få spørgsmålet om behandlingsformen af tillidsmandssagen mod Poul Erik Hansen og Louis Schandorph prøvet ved højesteret?«

(Spm. nr. 210).

Skriftlig begrundelse.

Som det vil være bekendt, blev sagen rejst mod de to tillidsmænd på grundlag af en politisk dagsorden, vedtaget i folketinget den 29. april 1977 efter statsminister Anker Jørgensens dramatiske afbrydelse af folketingets forhandlinger på grund af en påstået alvorlig og ulovlig handling fra tillidsmændene på Berlingske Tidende.

Senere krævede justitsminister Orla Møller, at der blev rejst strafferetssag mod de to tillidsmænd, selv om der ikke var sket anmeldelse fra hverken de faktorer, man påstod var truet, eller fra Berlingske Tidendes ledelse.

Der er derfor ingen tvivl om, at sagen er rejst af politikere på grundlag af en politisk beslutning, og derfor forekommer det urime-

[Jørgen Jensen]

ligt, at sagen ved indgreb fra ministerens side søges ført som en almindelig strafferetssag.

Justitsministeren (Erling Jensen):

Som det vil være almindeligt kendt, bygger retsplejeloven på det princip, at en domstolsafgørelse normalt kan indbringes for én højere ret, men ikke videre. Undtagelsesvis kan dette princip brydes, hvis justitsministeriet giver tilladelse til, at en sag i tredje instans indbringes for højesteret.

Hvad angår den konkrete sag, kan jeg nævne, at ansøgningen om kærertiladelse til højesteret som alle andre ansøgninger af tilsvarende art er blevet undergivet en konkret bedømmelse. Jeg vil gerne her sige, at såvel anklagemyndigheden som jeg har været enige om, at der ikke var rimelig udsigt til, at de ens afgørelser i byretten og i østre landsret ville blive ændret af højesteret. På den baggrund måtte jeg naturligvis afslå ansøgningen om at få indbragt sagen for højesteret.

I begrundelsen for spørgsmålet hævdes det bl. a., at min forgænger krævede, at der blev rejst straffesag mod to tillidsmænd. Den påstand må stå ganske for spørgerens egen regning. Sandheden er, at afgørelsen om tiltale i den sag, vi her taler om, er truffet af anklagemyndigheden – og af anklagemyndigheden alene – efter en sædvanlig vurdering i sagen.

Jørgen Jensen (DKP):

Jeg skal takke for svaret eller redegørelsen, for det var vel nærmest en redegørelse for, hvorfor det var afvist. Den kan man vel ikke bestride noget i, men jeg vil dog sige, at når justitsministeren nævner, at den tidligere justitsminister ikke havde foranlediget den sag rejst, må der ligge en erindringsforskydning. Da vi behandlede sagen i arbejdsmarkedsudvalget, blev det udtrykkeligt fastslået, at det skulle sikres, at anklagemyndigheden rejste denne sag.

Det er også en kendsgerning, at sagen ikke er rejst af dem, som skulle være berørt af sagen. Jeg kan her henvise til den afhøring, som har fundet sted i går under sagsbehandlingen i retten, hvor det blev sagt tydeligt af Høedt-Rasmussen, som er formand for de medlemmer, man påstår var udsat for trusler, at det hverken er arbejdslederne eller deres organisation i Berlingske Tidende, der har foranstaltet en politianmeldelse imod de to.

Derfor er der ingen tvivl om, at sagen er rejst af politiske grunde. Den er rejst efter en henstilling i arbejdsmarkedsudvalget af forskellige borgerlige partier på baggrund af en politisk beslutning truffet her i folketings salen.

Jeg vil også understrege, at den sigtelse, som er rejst, ikke har været for tidligere kriminelle handlinger, og at heller ikke handlinger af lignende art senere er blevet indanket for at skulle være kriminelle. Det er alene på baggrund af den politiske beslutning, som lå i den dagsorden, der blev vedtaget her i folketinget.

Derfor kan jeg ikke stille mig tilfreds med det svar, jeg har fået, og jeg vil så spørge: er det ikke i overensstemmelse med sandheden, når jeg siger, at det var arbejdsmarkedsudvalget, der henstillede, at der blev rejst en sådan anklage imod de to?

Justitsministeren (Erling Jensen):

Hr. Jørgen Jensen citerede mit svar forkert og benyttede det til et yderligere angreb. Jeg sagde i slutningen af mit første indlæg: Sandheden er, at afgørelsen om tiltale i den sag, vi taler om, er truffet af anklagemyndigheden – og af anklagemyndigheden alene – efter en sædvanlig vurdering af sagen, og det kan jeg stå ved.

Jeg skal ikke komme med nogen lang historisk redegørelse for denne sag, som vi jo alle husker, og som netop omtales igen i disse dage, men skal begrænse mig til at nævne, at der opstod nogle episoder på Berlingske Tidende den 28. april i år. Nogle havde den opfattelse, at handlingerne var ulovlige, mens andre havde den modsatte opfattelse. På grund af hele situationen fandt regeringen det nødvendigt, at sagen blev undersøgt, og rigsadvokaten blev bedt herom.

Jeg vil gerne gentage, så ingen kan være i tvivl: regeringen bad rigsadvokaten undersøge sagen. Vi krævede naturligvis ikke et bestemt resultat af en sådan undersøgelse.

Jørgen Jensen (DKP):

Jeg kan erklære mig tilfreds med denne uddybning, for så ligger det for mig helt klart, at der altså her er tale om, at det er en politisk handling, der lå bag ved, at man forlangte en sådan undersøgelse. Jeg må også understrege, at det blev så meget mere dokumenteret, som man i den dagsorden, der blev

[Jørgen Jensen]

vedtaget her i folketinget, talte om ulovligheder, og at det skete på et tidspunkt, hvor undersøgelserne ikke var færdige, og hvor man ikke vidste, om der var tale om nogen ulovlighed. Jeg vil endvidere understrege, at Høedt-Rasmussen under afhøringen i går fremhævede, at arbejdslederne i Det Berlingske Hus ikke frygtede de to personer, som nu er anklaget. Det, man eventuelt frygtede, var, at andre ville misbruge situationen, og det blev også understreget, at det var ikke det, man anklager de to for, der var baggrunden for, at man stoppede udgivelsen af *nødavisen*, men at dette skete efter aftale med ledelsen. Derfor må jeg erklære mig tilfreds med ministerens sidste svar på den måde, at det for mig er helt klart, at dette er en politisk sag, men at man blot ikke vil indrømme det.

Justitsministeren (Erling Jensen):

Jeg kan fortsat stå ved de betragtninger, jeg nu i to omgange har givet om denne sag over for hr. Jørgen Jensen. Derimod har jeg hverken lod eller del i hr. Jørgen Jensens fortolkninger af mine udtalelser; dem er jeg fortsat aldeles uenig i.

Hr. Jørgen Jensens yderligere inddragning af sagens realiteter på et tidspunkt, hvor sagen drøftes i en domstol, ønsker jeg slet ikke at tage del i.

Hermed sluttede spørgsmålet.

7) Til *ministeren for skatter og afgifter* af:

Hagen Hagensen (KF):

»Vil ministeren oplyse, med hvilken hjemmel skattemyndigheder har udleveret oplysning om personers indkomstforhold til brug for Statens Uddannelsesstøtte, og hvorledes udleveringen af sådanne oplysninger om skatteforhold kan bringes i overensstemmelse med den tavshedspligt, der påhviler enhver, som beskæftiger sig med skatteforhold?«

(Spm. nr. 214).

Skriftlig begrundelse.

Af dagspressen fremgår, at Statens Uddannelsesstøtte har fået oplysninger fra skattemyndighederne om stillingsbetegnelser og bruttoindkomster på forældre til personer,

der modtager stipendier fra Statens Uddannelsesstøtte.

Da enhver myndighed, der beskæftiger sig med skatteforhold, har tavshedspligt, findes det at være uden hjemmel, at der meddeles oplysninger om tredjepersons forhold til brug for i dette tilfælde Statens Uddannelsesstøtte. Såfremt der ønskes sådanne oplysninger, må de fremskaffes via dem, der modtager uddannelsesstøtte.

Hagen Hagensen (KF):

I begrundelsen for det spørgsmål, jeg har stillet, har jeg nævnt, at jeg finder, det er uden hjemmel, at der meddeles oplysninger om tredjepersons forhold fra skattemyndigheders side, i dette tilfælde til brug for Statens Uddannelsesstøtte. Hvis noget sådant skal fremskaffes, mener jeg, det må fremskaffes af dem, der søger uddannelsesstøtten.

Når jeg har rejst spørgsmålet, skyldes det, at direktøren for Statens Uddannelsesstøtte for nogle dage siden udtalte i pressen: vi har af skattemyndighederne fået lov til at se disse menneskers stillingsbetegnelse og deres bruttoindkomster. Ad denne vej kan man få at vide, i hvilket omfang der er tale om personer med høje indkomster kombineret med kraftige fradrag.

Det vedrører altså spørgsmålet om, hvad forældrene til dem, der søger Statens Uddannelsesstøtte, har i indkomst. Jeg mener fortsat, at man her er gået ud over den tavshedspligt, som de skattelignende myndigheder har, og jeg siger det, selv om jeg er bekendt med, at man som forældre eller forsørger på de skemaer, som anvendes til Statens Uddannelsesstøtte, kan give samtykke til, at skattemyndighederne meddeler oplysning om skatteforholdene. Men det hedder i denne vejledning, at denne underskrift skal foreligge, hvorefter Statens Uddannelsesstøtte selv kan foretage henvendelse til kildeskattedirektoratet og via edb udtrække de ønskede oplysninger. Det drejer sig om den enkelte sag, og dér skal altså foreligge en underskrift fra forsørgeren herom, hvorimod de tilfælde, der er omtalt i dagspressen, rækker langt videre ud derved, at man via edb kan trække oplysninger om en række personers forhold, som jeg må mene klart er undergivet den tavshedspligt, man har, når man har med skatteforhold at gøre.

Ministeren for skatter og afgifter (Kampmann):

Det er jo rigtigt, at der består en almindelig pligt for skattemyndighederne til at iagttage tavshed over for uvedkommende – jeg understreger ordet uvedkommende – med hensyn til de oplysninger, de får om borgerens skatteforhold. I enkelte tilfælde er der dog ved lov givet andre myndigheder adgang til at skaffe sig oplysninger fra skattevæsenet til brug ved sagernes behandling, og det er således tilfældet med Statens Uddannelsesstøtte, der ved lov nr. 217 af 26. april 1973 om ændring af loven om uddannelsesstøtte fik tilladelse til at kræve oplysninger hos skattevæsenet om de uddannelsessøgendes forældres indtægts- og formueforhold i de tilfælde, hvor de uddannelsessøgende ikke kunne få forældrenes tilladelse til, at skattevæsenet meddelte oplysningerne.

Det forhold, der har været omtalt i pressen i de senere dage, har imidlertid ikke, som man umiddelbart kunne tro, når man læser artiklerne, drejet sig om konkrete sager. Statens Uddannelsesstøtte har nemlig ønsket til brug for de fremtidige årlige fastsættelser af støttesatserne at foretage en stikprøveundersøgelse af forholdet mellem bruttoindkomst og skattepligtig indkomst i indkomståret 1975 samt af den erhvervsmæssige stilling for forældrene til dem, der modtog stipendier fra uddannelsesstøtten i støtteåret 1976–77 på grundlag af forældrenes skattepligtige indkomst og formue. Oplysningerne er hentet fra et magnetbånd i statsskattedirektoratet; de vil ikke blive anvendt ved behandlingen af konkrete sager, men alene til statistisk bearbejdelse med det formål at undersøge, om de gældende regler er rimelige. Statens Uddannelsesstøtte har givet tilsagn om, at oplysningerne vil blive betragtet som fortrolige og kun vil blive anvendt til de anførte statistiske undersøgelser.

Hagen Hagensen (KF):

Jeg vil gerne sige tak for svaret, men jeg synes egentlig ikke, at ministeren påviste den hjemmel, som jeg mener der må være til at få disse oplysninger. Ministeren henviste til, at der med ændringen af lov om uddannelsesstøtte i 1973 blev givet adgang til, at Statens Uddannelsesstøtte kan få oplysninger hos skattevæsenet, når de, der søger, ikke har

kunnet få forældrenes tilladelse til, at man indhentede disse oplysninger. Det er det, man har hjemmel til, men man har det da ikke videre til at få oplysningerne i ikke-konkrete sager, fordi man ønsker at foretage stikprøveundersøgelser af den ene eller den anden art, hvilke oplysninger Statens Uddannelsesstøtte så siger man ikke vil bruge i konkrete sager.

Her mener jeg der mangler hjemmel, og at skattemyndighederne ved at udlevere oplysninger overtræder den tavshedspligt, de har; for det kan ikke være rette vedkommende, der spørger.

Sluttelig vil jeg gerne stille et tillægs-spørgsmål. Jeg har fået forelagt en konkret sag, efter at spørgsmålet er stillet, hvor en moder, hvis navn jeg ikke kan og ikke skal nævne, har underskrevet på skemaet, hvorefter der altså skal meddeles de oplysninger, der er nødvendige til sagens behandling, men som derefter har oplevet, at oplysninger om hendes indkomst- og formueforhold er skrevet ud i et svar til datteren, der i øvrigt har en god ven, som hun bor sammen med, men som moderen aldeles ikke ønsker skal have noget kendskab til hendes forhold. Det skriver man ud. Hvor er vi så henne? Er det den måde, vi beskytter borgerne på? Jeg mener nej.

Ministeren for skatter og afgifter (Kampmann):

Jeg tror, jeg allerede i min første runde oplyste, at de pågældende oplysninger ikke vil blive anvendt ved behandlingen af konkrete sager, men alene til en statistisk bearbejdelse med det formål at undersøge, om de nuværende regler er rimelige. Men hvis hr. Hagen Hagensen har en konkret sag af den nævnte art, ser jeg meget gerne på den.

Wilhelm (VS):

Da jeg læste hr. Hagen Hagensens spørgsmål om, hvorledes udlevering af sådanne oplysninger om skatteforhold kan bringes i overensstemmelse med den tavshedspligt, der påhviler enhver, som beskæftiger sig med skatteforhold, troede jeg egentlig, det var en anden sag fra sidste uge, hr. Hagen Hagensen havde rejst, men den har åbenbart ikke de konservatives bevågenhed i samme grad,

[Wilhelm]

og jeg skal derfor stille skatteministeren et tillægsspørgsmål.

Det kom frem i sidste uge, at hr. Hetler sælger skatteoplysninger om folk. En del af dem har været offentliggjort i en bog. På en bestemt person, hvis navn jeg godt kunne, men ikke vil nævne, er skatteoplysningerne bestilt og købt af A. P. Møller. Det mest interessante ved den sag er, at A. P. Møllers informationschef, som har stået for dette indkøb af skatteoplysninger, til Information sidste onsdag om dette materiale sagde:

»Der er intet deri, som jeg ikke selv på et par dage kunne have hentet frem.«

Jeg vil gerne høre, hvad skatteministerens kommentar er til den lille affære. Hvordan kan det lade sig gøre, at A. P. Møller uden videre på et par dage kan hente personlige skatteoplysninger frem på folk, det være sig gennem hr. Hetler eller på anden vis? Har skatteministeren gjort sig nogen overvejelser i den anledning, og i så fald hvilke?

Ministeren for skatter og afgifter (Kampmann):

Jeg forstår, vi ikke skal begive os ind i gætterier om, hvem den pågældende person er. Jeg kender til gengæld ikke sagen i detaljer, herunder dens skattemæssige aspekter, og er derfor afskåret fra at svare. Jeg må sige, som jeg før sagde til hr. Hagen Hagensen, at hvis man kan dokumentere, at der her foreligger konkrete oplysninger, som er videregivet, kan man overgive dem til mig, så skal jeg undersøge også den sag.

Hermed sluttede spørgsmålet.

8) Til *ministeren for skatter og afgifter* af:

Aksel Pedersen (V):

»Er ministeren indforstået med at forlænge fristen for familiehändler med lempet kapitalvindingsskat fra 1. januar 1978 til 1. april 1978?«

(Spm. nr. 216).

Skriftlig begrundelse.

Der eksisterer for tiden en midlertidig lempelsesbestemmelse for familiehändler vedrørende fast ejendom inden for landbruget, hvorefter der til grund for beregning af kapitalvindingsskat lægges 15. alm. vurdering

+ 30 pct. Administrative problemer for konsulenter, ejendomsmæglere m. fl., hovedsagelig forårsaget af et manglende cirkulære fra skatte- og afgiftsministeriet om beregning af reguleret ejendomsværdi, har imidlertid vanskeliggjort afslutningen af familiehändlerne, således at et stort antal sager herom er blevet holdt tilbage. Da cirkulæret endnu ikke er fremkommet, har man en urimelig kort tid fra nu af og til nytår, og under forudsætning af, at cirkulæret snarest fremkommer, vil en forlængelse til 1. april 1978 formentlig kunne være tilstrækkelig.

Aksel Pedersen (V):

Grundet på et for sent fremsendt cirkulære til beregning af arv og gave i forbindelse med lettelsen i familiehändler i lov om særlig indkomst, der blev indført først i 1977, er alt for mange handler blevet sat for sent i gang. Beregningen af disse handler tager jo tid, og skødeskriverne kan nu ikke klare at få gennemført disse handler inden for den frist på mindre end en måned, der er levnet dem til at tage presset på grund af det alt for sent udsendte cirkulære.

Det er baggrunden for mit spørgsmål: om ministeren agter at forlænge 1977-reglen til 1. april 1978, så folk kan få en sømmelig tid til at gennemføre de handler, der har så stor betydning for den ene part som selvpensionister og for den anden part, som skal sidde og forrente de store beløb, et landbrug repræsenterer.

Hvis ikke ministeren kan svare bekræftende på det, vil jeg spørge, om ministeren finder det rimeligt, at folk er tvunget til at afslutte handler, hvis skattemæssige konsekvenser de ikke kender.

Ministeren for skatter og afgifter (Kampmann):

Hr. Lowzow var jo inde på præcis det samme emne for en uge siden, og da fulgte hr. Aksel Pedersen jo ikke sagen op, men det forstår jeg kommer nu her.

Jeg kan ikke imødekomme hr. Aksel Pedersens ønske – i så fald skulle jeg også have svaret hr. Lowzow anderledes for en uge siden – og jeg skal begrunde hvorfor.

Det er almindeligt kendt, at den ordning, som ved loven af 8. juni 1977 blev gennemført for 1977, var særdeles gunstig. Efter lo-

[Ministeren for skatter og afgifter]

ven kunne ved familiehandler 15. alm. vurdering med tillæg af 30 pct. anvendes som undergrænse i hele 1977, skønt priserne på landbrugsejendomme ved fri handel i første halvår af 1977 lå ca. 150 pct. over værdierne ved 15. alm. vurdering. Jeg har meget svært ved at forestille mig, at der kan blive tale om særlig indkomstskat ved disse familiehandler i 1977 i ret mange tilfælde, om overhovedet nogen, selv om der skulle være usikkerhed om nogle detaljer i beregningen.

Det fremgår også af udtalelser fra folk, der beskæftiger sig med ejendomshandler, at der i andet halvår af 1977 har været en usædvanlig stor omsætning af landbrugsejendomme. Parterne i disse overdragelser har altså ikke behovet at se bekendtgørelser og cirkulærer for at kunne bedømme den skattemæssige situation; alle har været klar over, hvor fordelagtigt det er. Den grundregel, der ligger i loven, har vi vedtaget i fællig, og den vil vi naturligvis loyalt stå fast om.

Aksel Pedersen (V):

Jeg har godt nok læst svaret til hr. Lowzow, men jeg må også sige, at ministeren ikke engang forsøgte at svare på det af hr. Lowzow stillede spørgsmål, om ministeren var villig til at udskyde tidspunktet.

Skatteministeren siger, at folk end ikke har behovet at se cirkulæret for at gennemføre handlerne. Nej, det er da klart, at når folk har meget kort tid til at træffe så vigtige beslutninger, er de simpelt hen tvunget til at gå i gang for at få tingene gennemført, selv om der mangler noget. Men nogle har altså holdt sig tilbage, og det reelle er, at der i øjeblikket er en hel del handler, som man vanskeligt kan få afsluttet inden 1. januar, for det tager tid at få den slags handler gennemført.

Derfor må jeg spørge: er det ikke snart på tide, at ministeren går positivt ind for det forslag, som er fremsat af venstre sammen med andre partier om en ændring af kapitalvindingskatteberegningen? Hvis det ikke er ministerens hensigt, så lad os dog fjerne den skat, som i så høj grad er med til at give en slingrende gang i generationsskiftet, selvfølgelig til meget stor skade for dem, der skal handle, men måske til langt større skade for det samfund, vi lever i. Jeg synes, der her er en mægtig god lejlighed til at give en bekræftelse på, at man nu vil se på dette.

Den samling panikhandler, der gennemføres i landbruget i øjeblikket, er langtfra af det gode. Man ser jo, at nogle steder sælges til unge, som ikke engang er begyndt på deres uddannelse endnu, og det kan vist hverken ministeren eller andre tro er til særlig stor fordel for nogen af parterne.

Ministeren for skatter og afgifter (Kampmann):

Jeg kan yderligere tilføje, at cirkulæret er underskrevet i dag.

Må jeg til tillægsspørgsmålet sige, at jeg sådan set er meget enig i hr. Aksel Pedersens præmisses for at stille spørgsmålet. Jeg mener selv, at den nuværende særlige indkomstskat virker skævt, og at den virker særlig skævt i relation til overdragelse af landbrugsejendomme, og det har jeg også ofte givet udtryk for. Derfor var det rimeligt, at man betragtede hele området for særlig indkomstskat i stedet for alene at betragte det i relation til landbrugsejendomme. Vi er helt parat til at indlede drøftelser om at udbrede grundlaget mere, end det er i dag, således at man underkaster de egentlige kapitalgevinster, nemlig det, der ligger ud over inflationen – en definition, som jeg også forstår venstre er enig i – en rimelig beskatning.

Hermed sluttede spørgsmålet.

9) Til *ministeren for skatter og afgifter* af:

Kaj Hansen (DKP):

»Kan ministeren bekræfte, at et betydeligt antal konti i banker og sparekasser er blevet tømt for store beløb og eventuelt overflyttet til svenske pengeinstitutter?«
(Spm. nr. 219).

Skriftlig begrundelse.

Lige siden det økonomiske råd i 1967 lavede en opgørelse over skatteunddragelser, har DKP ført en kampagne mod de sorte penge. Det resulterede bl. a. i, at folketinget den 3. juni 1977 vedtog en ændring af skattekontrolloven for at gennemføre en skattemæssig kontrol med indeståender i pengeinstitutter m. v. og renter heraf. Loven trådte i kraft den 1. juli 1977, og siden er der hævet et betydeligt antal konti. Samtidig har der været en usædvanlig stor efterspørgsel på

[Kaj Hansen]

dyre malerier og antikviteter. Der foreligger også oplysninger om, at danske statsborgere har indsat store beløb i svenske pengeinstitutter.

For at sikre den ønskede forbedring af skattekontrolloven er det ønskeligt, at ministeren opklarer mulighederne for skatteundragelser og stopper dem.

Ministeren for skatter og afgifter (Kampmann):

I forbindelse med de nye regler om kontrol med bank- og sparekasserter har skattemyndighederne i en række pengeinstitutter indhentet oplysninger om alle konti, der pr. 31. december 1976 havde et indestående på mindst 25.000 kr., og som siden er blevet ophævet. Der er endvidere indhentet oplysning om ikke ophævede konti, hvorpå der i 1977 er foretaget enkeltudtræk på mindst 40.000 kr. Indsamlingen af disse oplysninger er netop nu afsluttet. Oplysningerne er endnu ikke bearbejdet, men det foreløbige indtryk går nærmest i retning af, at antallet af ophævede konti er ret beskedent. Udtalelser fra nogle større banker i hovedstadsområdet peger i samme retning.

Kaj Hansen (DKP):

De første oplysninger, ministeren fremkom med, kan jeg selvfølgelig takke for, men jeg finder ikke, at ministeren gav svar på det stillede spørgsmål. Det lød bl. a., om ministeren kunne bekræfte, at der var overført beløb til svenske pengeinstitutter fra danske statsborgere, og det synes jeg er ret vigtigt at få klarlagt.

Som der har været skrevet meget om det i pressen, er der, også efter at denne lov er blevet gennemført, investeret betydelige summer i kostbare malerier, antikviteter osv., og jeg er også vidende om, at der er sket overførsel til svenske pengeinstitutter. Jeg vil gerne have at vide, hvad ministeren kan oplyse om det.

Ministeren for skatter og afgifter (Kampmann):

Jeg mener, at spørgsmålet blev fuldstændig udtømmende besvaret. Det lød nemlig, om jeg kunne bekræfte, at et betydeligt antal konti i banker og sparekasser er blevet tømt

for store beløb og eventuelt overflyttet til svenske pengeinstitutter.

Den sidste del: om de eventuelt var overflyttet til svenske pengeinstitutter, forudsætter en besvarelse af den første del: om jeg kunne bekræfte, at et betydeligt antal konti i banker og sparekasser er blevet tømt, og det sagde jeg netop vi havde indtryk af ikke var tilfældet.

Kaj Hansen (DKP):

Det må være det, der kaldes æggedans. Hvis jeg tager ordet »betydeligt« væk, vil ministeren så bekræfte, at et antal konti er blevet ophævet, og at der er sket overførsel til svenske pengeinstitutter?

Så vidt mig bekendt blev der indgået en aftale mellem regeringerne i Danmark, Norge og Sverige for et års tid siden, hvor man underskrev en aftale om udveksling af oplysninger til brug for skattemyndighederne. Mener ministeren ikke, at denne aftale nu kan og skal bruges til at finde ud af, hvor mange, vi kan sige illegale, pengeoverførsler der har fundet sted til svenske pengeinstitutter? Vi har jo det omvendte forhold her, hvor det af avisartikler fremgår, at der også er skjult sorte svenske penge i Danmark, og hvor de svenske myndigheder ønsker oplysninger. Skulle Danmark ikke bede om at få de tilsvarende oplysninger i Sverige?

Ministeren for skatter og afgifter (Kampmann):

Til det andet tillægsspørgsmål kan jeg kun sige, at de aftaler, vi har med andre lande om at undersøge eventuelle illegale overførsler, naturligvis skal udnyttes, og det vil de også blive.

Hermed sluttede spørgsmålet.

10) Til *udenrigsministeren* af:

Maisted (FP):

»Vil ministeren bekræfte, at finansudvalget har fået urigtige oplysninger, før finansudvalget tiltrådte aktstykke nr. 542 af 18. juni 1976 vedtaget 10. august 1976 imod fremskridtspartiets stemmer?«

(Spm. nr. 221).

Tredje næstformand (Nathalie Lind):

[Tredje næstformand]

Spørgsmålet vil blive besvaret af statsministeren.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Efter drøftelser med udenrigsministeren kan jeg meddele hr. Maisted, at der selvfølgelig ikke på noget tidspunkt er givet finansudvalget oplysninger, som udenrigsministeriet ikke havde grundlag for at betragte som rigtige.

Hvis der i hr. Maisteds spørgsmål kunne tænkes at ligge en sigtelse for forsøg på vildledning af finansudvalget, kan jeg på det bestemteste afvise en sådan tankegang. Nu vil jeg imidlertid nødig tro, at hr. Maisted kan have ment sit spørgsmål på den måde. Jeg forestiller mig, at hr. Maisted sigter til to forhold, hvor oprindelige oplysninger senere viste sig ikke længere at beskrive forholdene korrekt. Jeg tænker på oplysningerne om værdien af det grundstykke, vi engang ejede i Tokio, og på spørgsmålet om risikoen for, at byggebestemmelserne i området ville blive udnyttet til skade for vor brug af grunden.

Da hr. Maisted selv kun angiver at være bekendt med sagens behandling i finansudvalget i 1976, må jeg gøre hr. Maisted opmærksom på, at disse spørgsmål er blevet behandlet i finansudvalget i 1977, og at udenrigsministeren i et samråd indgående redegjorde for bl. a. disse to forhold.

Sagen ligger altså sådan, og hr. Maisted ved, at han ved at spørge sin partifælle i finansudvalget kunne have fået rede på sagens rette sammenhæng. Han ville dér bl. a. have kunnet få en oversigt over, hvorledes skønne over grundstykkets værdi har ændret sig over en længere årrække. Det var i øvrigt udenrigsministeren selv, der rejste tvivl om grundens faktiske værdi – det er værd at notere sig – og derfor også fremskaffede denne oversigt.

Det er heller ikke for hr. Maisted ukendt, at en genstands værdi, også jordværdi f. eks., kan svinge, og at den endelige målestok er den faktiske salgspris og kun den. Det sidste skøn fra foråret 1977 var en egentlig vurdering, så officiel som man har den i Japan, og den lød på ca. 11 mill. kr. Alligevel lykkedes det ambassaden få måneder efter at sælge grunden for 17,8 mill. kr., og de modtagne tilbud, inden man solgte, svangede fra 11 og

op til de 17,8 mill. kr., som man rent faktisk solgte grunden for.

På samme måde havde ambassaden i årene før udarbejdelsen af aktstykket, det er aktstykke nr. 542 af 18. juni 1976, på grundlag af en totalvurdering af forholdene i kvarteret derovre i Tokio måttet nå frem til det skøn, at byggebestemmelserne for kvarteret ikke kunne ventes udnyttet så hårdt, at kvarteret ville ændre karakter med den virkning, at vi ikke længere kunne bruge grunden som påtænkt. Dette er det skøn, der et halvt års tid efter blev modsagt af kendsgerningerne, men dette berettiger ikke til at tale om, at oplysningerne har været urigtige på det tidspunkt, da de blev videregivet til finansudvalget.

Maisted (FP):

Det er en fantastisk sag. Nu hører vi altså, at statsministeren erkender, at de oplysninger, der lå til grund for, at finansudvalget accepterede aktstykke nr. 542 i august 1976, var forkerte. Undskyldningen skulle så være, at man ikke kendte servitutbestemmelser i Tokio, at man i Japan ikke kunne give oplysninger om, hvordan man kunne udnytte en byggegrund.

Det er en meget ejendommelig forklaring. De oplysninger, der rent faktisk forelå i august 1976, gik ud på, at en 1.300 m² byggegrund skulle koste 25 mill. kr., at et parcelhus på 600 m² godt og vel skulle koste 6,3 mill. kr. at bygge, 10.000 kr. pr. m², og at man ikke kunne udnytte grunden til at bygge højt.

Et år efter bliver alle disse oplysninger så gennemgået, fordi udenrigsministeren kommer med et nyt aktstykke, hvorefter man vil have yderligere bebyggelse på en anden grund og så sælge den grund, man har. Der ved fremkommer det, at de oplysninger, man har fået hidtil, ikke er korrekte, og jeg kan ikke se, at der er nogen undskyldning for, at man i 1977 får kendskab til det, man burde have vidst i 1976. I aktstykket for 1976 understreger man, at under hensyn til, at grundværdien for den danske ambassadørbolig andrager millionbeløb – vi fik at vide, at det var 25 mill. kr. – har udenrigsministeriet undersøgt, om det ikke ville være økonomisk fordelagtigere at afhænde grunden og skaffe et andet hus eller en lejlighed. Man har altså

[Maisted]

undersøgt de forhold i 1976, men jeg forstår, at et halvt år efter finder man ud af de reelle oplysninger. Der er ikke noget med, at jeg insinuerer, at finansudvalget er vildledt, det er vildledt i 1976.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Jeg kan kun sige, at det er ikke rimeligt at sige, at oplysningerne ikke var korrekte. Det, der er tale om, er, at man er inde på et område, hvor vurderingerne naturligvis kan være forskellige fra det ene halvår til det andet eller fra det ene år til det andet, og så er det naturligvis nødvendigt at komme med de sidste vurderinger af situationen. Der er ikke nogen som helst grund til at insinuere noget, men hvis hr. Maisted vil, kan han jo gå retsens vej, det anbefaler jeg ham ligefrem at gøre.

Maisted (FP):

Hvad jeg ikke nåede at sige i mit første indlæg, var, at den beboelse, som var vurderet til at ville koste 6,3 mill. kr. i august 1976, kan man pludselig få bygget for 4,5 mill. kr. i 1977. Det er et ret ejendommeligt tilfælde, at man i Japan skulle have faldende byggeudgifter, og det kan jeg ikke tro at ret mange tror på.

Jeg må fastholde mine oplysninger, men det er selvfølgelig klart, at vi er afskåret fra at få den sag i salen, der blev behandlet uden for folketingets almindelige arbejdstid, nemlig i sommerferieperioden; man skal som bekendt have mindst 6 eller 7 fyldte stole i finansudvalget for at få den i folketingssalen. Vi ved på forhånd, at der er lagt en hånd under udenrigsministeren i denne sag, så det vil selvfølgelig være spild af tingets tid at prøve at forfølge den på den måde.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Jeg forstår på hr. Maisteds indlæg her, at nu er det ikke alene udenrigsministeren, der kritiseres – og det er en sag for sig – men også finansudvalgets medlemmer. Ja men så tag dog en snak med dem, der er medlemmer af finansudvalget, og prøv på at finde ud af, hvad det egentlig drejer sig om. I hvert fald er der ikke grundlag for at gøre mere ved denne sag her i folketinget, så jeg må henvise hr. Maisted til, om han ønsker det og tror, at

der er et rimeligt grundlag for det, at føre en retssag på dette.

Hermed sluttede spørgsmålet.

11) Til *statsministeren* af:

Dohrmann (FP):

»Mener statsministeren ikke, at ethvert parti selv bør afholde udgifterne til fremme af politiske særinteresser, f. eks. også udgifterne på ca. 1 mill. kr., som socialdemokratiet agter at misbruge skatteydernes penge til med henblik på en kulegravning af ØD?«

(Spm. nr. 223).

Skriftlig begrundelse.

Ønskerne om økonomisk demokrati er opstået i toppen af socialdemokratiske kredse ud fra ønsket om og erkendelsen af, at partifællerne i LO gennem ØD vil få endnu større magtbeføjelser såvel over for virksomhederne som over for den enkelte lønmodtager. Det er fejlagtigt og udtryk for ønsketænkning, når nogen prøver at fremstille det, som om befolkningen ønsker ØD indført ved lov. Tværtimod er det spørgerens opfattelse, at bortset fra enkelte socialdemokratiske tilhidsfolk vender de fleste danskere sig fra ØD-tanken med afsky. Bl. a. derfor findes det aldeles urimeligt, at skatteyderne skal betale for noget, som er dem så inderligt imod, og hvis formål så åbenbart er at styrke toppen i socialdemokratiet og LO på bekostning af arbejdspladser, demokratiet og det frie initiativ.

Dohrmann (FP):

Der er efterhånden ingen grænser for, hvad skatteyderne bliver belempet med af udgifter. Noget af det seneste er, at socialdemokraterne forsøger at få lusket en ansøgning på ca. 1 mill. kr. igennem finansudvalget, beregnet som støtte for det socialdemokratiske partiapparat. Man kalder det ganske vist noget andet, nemlig kulegravning af ØD. Men hvad er så ØD? Jo, ØD, som det bliver lanceret, er ikke andet end nogle skadelige teorier, som nogle socialdemokrater, fortrinsvis i LO, er fremkommet med, formentlig fordi man er blevet klar over, at almindelige lønmodtagere ikke længere vil finde sig i den

[Dohrmann]

måde, hvorpå toppen i LO skalter og valter imod medlemmernes interesser.

En eller anden socialdemokrat har så fået den idé, at hvis man nu kunne få en økonomisk klemme på de utilfredse, så sad de i den socialdemokratiske rævesaks. At pampene så tilmed i løbet af foråret også får en næsten uindskrænket økonomisk magt over en række virksomheder, er en anden side af sagen.

Jeg synes, det er meget forkert, at skatteydere skal tvinges til imod deres vilje at betale for sådan noget.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Det er jo enestående, hvad der kan bringes frem af spørgsmål fra fremskridtspartiets side her i tinget. Men lad mig alligevel begynde med at sige, at jeg er enig i, at ethvert parti selv må afholde udgifterne til fremme af politiske særinteresser, som det blev sagt.

Jeg skal gerne understrege, at en sag ikke uden videre kan betragtes som en politisk særinteresse, blot fordi hr. Dohrmann er uenig i eller er ude af stand til at se den samfundsmæssige betydning af en eller anden konkret sag. Jeg forstår på hr. Dohrmanns begrundelse, at det er noget med den centrale ledelse af en fond, og så er det også et spørgsmål, der skal tages op til drøftelse i et udvalg. I øvrigt kan jeg forstå på hr. Dohrmann og hans parti, at de såmænd ikke har noget imod centrale fondsdannelser og koncentreret af kapitaldannelse, når bare det er andre steder end på lønmodtagerhænder.

Jeg skal i øvrigt pege på, at der fra mange sider her i tinget og fra partier med forskellige opfattelser er givet udtryk for, at spørgsmålet om medejendomsret og medbestemmelsesret for de ansatte i virksomhederne er et centralt samfundsmæssigt problem, som der må findes en løsning på. Det er en kendsgerning. Det bør hr. Dohrmann huske. Derfor er der ikke tale om en socialdemokratisk partimæssig pamperinteresse og alle disse kedelige bemærkninger, som hr. Dohrmann og hans parti er ekspert i.

Når andre partier udtaler i tinget, at man ønsker disse ting drøftet og behandlet, er det vel også, fordi det er en kendsgerning, at tinget her har vedtaget en lov om medarbejderrepræsentation i aktieselskabers bestyrelse. Det trækker også i den retning.

Jeg er naturligvis klar over, at der ikke mellem de forskellige partier og de forskellige samfundsgrupper er enighed om, hvilke veje man skal gå, og hvilke midler man skal anvende for at nå den forøgede grad af medejendomsret og medbestemmelsesret. Netop derfor finder regeringen det konstruktivt og helt i overensstemmelse med ganske normal praksis her i tinget, at sådanne spørgsmål beder vi et udvalg, som repræsenterer de mest direkte interesserede, om nærmere at analysere.

Dohrmann (FP):

Må jeg starte med at sige tak for svaret. Det var næsten, som jeg havde ventet det ville blive. Men når statsministeren så siger, at fremskridtsparti og fremskridtspartiets medlemmer ikke har noget imod koncentration, hvis det er på andre hænder end lønmodtagernes, så er det helt forkert. Vi har ingenting imod, at indehaveren og medarbejderne i en virksomhed finder ud af en eller anden fornuftig løsning, der f. eks. går ud på, at virksomheden splittes op, eller at medarbejderne køber den på nogle særdeles favorable vilkår, og det er det, vi forstår ved økonomisk demokrati. Men det andet har ikke en pind med demokrati at gøre. Det er simpelt hen magtbeføjelser til nogle topfolk inden for socialdemokratiet.

Når statsministeren så nævner politiske særinteresser og ligesom antyder, at det er sådan et bredt ønske både her og ude i befolkningen, så er det helt forkert. Som jeg har skrevet i begrundelsen, gælder det kun nogle ganske få indoktrinerede tillidsfolk. Hvis man snakker med almindelige lønmodtagere, er der ingen ønsker om økonomisk demokrati, og derfor er det da forkert, at folk skal tvinges til at betale for sådan en undersøgelse eller kulegravning.

Og så lige én ting mere. Statsministeren taler om den samfundsmæssige betydning, og det er rigtigt, at den måde, ØD bliver lanceret på, har en samfundsmæssig betydning, men det er nok ikke helt på den måde, statsministeren forstår det, for det er da en kendsgerning, at mange, mange udenlandske virksomheder, som påtænker at placere en eller anden virksomhed i udlandet, går i en stor bue uden om Danmark, fordi socialdemokraterne truer med ØD eller rettere – for

[Dohrmann]

at kalde det ved dets rigtige navn – sit socialiseringsforslag.

Jeg håber da til slut, at finansudvalget stopper den ansøgning, der ligger.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Jeg synes, det var interessant, at hr. Dohrmann gav udtryk for, at han ikke havde noget imod ØD eller økonomisk demokrati, det var sådan mere måden. Men så er der netop grundlag for at få undersøgt og vurderet spørgsmålet, sådan som det klart er formuleret i det kommissorium, udvalget har, og som det skal arbejde efter. Det interessante er, at det nu siges sådan fra fremskridtspartiets side. Jeg troede ikke, fremskridtspartiet var i stand til overhovedet at udvikle sig i den sag. Der er dog lidt bevægelse. Jeg tror, det er sundt, at vi får den undersøgelse i udvalget, som nu skal foregå.

Voigt (FP):

Statsministeren vil hen ad vejen blive meget overrasket over, hvordan fremskridtspartiet udvikler sig.

Når statsministeren i sit første indlæg siger, at det er de mest ejendommelige ting, vi kan bringe op, så er det da muligvis rigtigt, at det for statsministeren og regeringen er ejendommeligt, men vi har nu engang den opfattelse, at vi også skal tage den lille mands problemer op, tage de problemer op, som mange af de gamle politikere herinde føler sig for fine til.

Når så statsministeren i sit sidste indlæg, som hr. Dohrmann ikke kan komme op og svare på, siger, at det er ganske pudsigt, at nu hører vi, at fremskridtspartiet går ind for centrale fonds, så passer det jo ikke. Det, hr. Dohrmann sagde, var, at hvis et firma og dets medarbejdere i fællesskab bliver enige om, at de vil have økonomisk demokrati på deres arbejdsplads, hvorved medarbejderne får indflydelse, så skal vi da ikke blande os i det herindefra. Det er ikke noget, statsministeren og hans socialdemokrati skal blande sig i. ØD, som det ligger efter statsministerens planer, er simpelt hen socialisme ad bagdøren, og det vender vi os imod.

Formanden:

Spørgeren glemte at stille et spørgsmål, og det er en ufravigelig betingelse for at deltage

som medspørger. Dette indlæg kræver derfor ikke noget svar.

Bolvig (RV):

Hr. Dohrmann sagde til statsministeren, at det var en kendsgerning, at talrige udenlandske virksomheder ikke ville etablere sig i Danmark på grund af de forskellige debatter om ØD. . .

Formanden:

Man må ikke drage spørgere ind i debatten.

Bolvig (RV):

Vel, jeg spørger så statsministeren: er statsministeren i stand til overhovedet at nævne eksempler på, at hr. Dohrmann har ret?

Formanden:

Det er et spørgsmål, der tangerer det, man ikke må. Man må stille sit selvstændige spørgsmål, ikke spørge om, hvad andre har spurgt om.

Jeg skal måske gentage reglerne for medspørger. De må stille et tillægsspørgsmål, men de må ikke inddrage den oprindelige spørger i debatten. Det er den oprindelige spørger, der har forsterket til spørgsmålene, og der skal stilles egne spørgsmål, når man deltager i en anden spørgers spørgsmål.

Hermed sluttede spørgsmålet.

12) Til *arbejdsministeren* af:

Mette Madsen (V):

»Hvornår vil ministeren fremsætte forslag om ændring af ATP-loven, således at en kvindelig arbejdstagers ægtefælle i tilfælde af hendes død modtager pension efter samme regler som en mandlig arbejdstagers ægtefælle?«

(Spm. nr. 224).

Skriftlig begrundelse.

I forbindelse med gennemførelsen af indfrysning af ATP-portionerne i foråret 1977 blev der i folketinget den 24. maj foreslået en dagsorden af venstre, hvorefter regeringen skulle pålægges at fjerne forskelsbehandlin-

[Mette Madsen]

gen af mænd og kvinder under ATP-loven. Venstre gav afkald på, at dagsordenen kom til afstemning mod, at der i en tillægsbetænkning blev optaget et løfte fra arbejdsministeren om, at han ville optage forhandlinger med ATPs bestyrelse for at få problemet løst. Nu knap et halvt år senere er der dog stadig intet sket, til trods for at både socialdemokratiets, venstres, de konservatives, centrumdemokraternes, det radikale venstres og retsforbundets medlemmer af arbejdsmarkedsudvalget noterede sig arbejdsministerens tilsagn i tillægsbetænkningen og erklærede, at de forventede løsningen fremskyndet mest muligt.

Arbejdsministeren (Auken):

Næste måned.

Mette Madsen (V):

Mange tak.

Glistrup (FP):

Er der efter arbejdsministerens formening nogen grund til, at sagen er blevet forhalet, og at man ikke vedtog ligestillingen mellem mænd og kvinder, allerede da forslag herom var til afstemning i folketinget den 27. maj i år? Og er der nogen som helst grund til, at sagen ikke kan klares på grundlag af det nu fremsatte lovforslag nr. L 105 af 23. november 1977, der netop også går ind for den ligestilling, der efterlyses i spørgsmålet?

Arbejdsministeren (Auken):

Jeg skal undlade at foregribe første behandling af fremskridtspartiets forslag. Det går jeg ud fra at vi kan tage sammen med regeringens forslag om det samme emne. Når der er gået et stykke tid, er det selvfølgelig, fordi arbejdsmarkedsudvalget, hvad der også er naturligt, pålagde den daværende arbejdsminister at søge problemet løst efter forhandlinger med ATPs bestyrelse. Disse forhandlinger er afsluttet. Der har været en del komplicerede aktuarmæssige problemer, men disse er løst, og det er derfor, jeg har kunnet give fru Mette Madsen det svar, at allerede i januar måned vil der foreligge et forslag, der løser det ligestillingsproblem, der har været rejst.

Hermed sluttede spørgsmålet.

13) Til *indenrigsministeren* af:

Hagen Hagensen (KF):

»Finder ministeren det rigtigt at pålægge kommunerne at oplyse CPR-numre til brug for Danmarks Statistik på et tidspunkt, hvor borgernes beskyttelse mod brug og misbrug af personnumrene er til overvejelse på grundlag af det af regeringen fremsatte forslag til registerlovgivning?«

(Spm. nr. 208).

Skriftlig begrundelse.

I en situation, hvor man efter førstebehandling af regeringsforslaget til en registerlovgivning først lige er begyndt på udvalgsarbejdet på et hidtil ukendt lovgivningsområde, er det fuldt forståeligt, at flere og flere kommuner vægrer sig ved allerede nu at udlevere borgernes CPR-numre til Danmarks Statistik. Fire kommuner, Hillerød, Sydfalster, Egebjerg og Vissenbjerg, har direkte sagt nej, mens foreløbig Høje-Tåstrup, Slangerup, Jægerspris, Ullerslev og Ørbæk kommuner har protesteret.

Alle disse kommuner har ved deres vægning klart tilkendegivet, at kravet til sikring af borgernes privatliv og fred må være vigtigere end det offentliges bekvemmelighed. Det må derfor forekomme indlysende rigtigt, at kravet om udlevering af CPR-numre i hvert fald afventer registerlovens endelige vedtagelse.

Indenrigsministeren (Egon Jensen):

Først og fremmest må jeg anføre, at personnummersystemet i sin tid blev indført med henblik på rationalisering af den offentlige administration, herunder også den statistiske udnyttelse.

Herudover må jeg være enig med Danmarks Statistik i, at den gældende lov om Danmarks Statistik, jfr. økonomi- og budgetministeriets lovbekendtgørelse af 12. januar 1972, indeholder hjemmel for Danmarks Statistik til at afkræve kommunerne de nødvendige oplysninger til bistanndslovsstatistikken, og denne hjemmel er ikke i forbindelse med forberedelsen af registerlovforslaget i folketinget blevet anfægtet.

At bistanndslovsstatistikken kan udarbejdes uden anvendelse af CPR-numre er bekræftet af Danmarks Statistik, men når Danmarks

[Indenrigsministeren]

Statistik alligevel ønsker at anvende personnumre som statistikgrundlag, er årsagen at finde i de fordele, som dette medfører ud fra hensynet dels til begrænsning af arbejdet i kommunerne med indberetning af statistikdata, dels til en effektiv udnyttelse set fra et anvendelsessynspunkt. Sidstnævnte formål må selvsagt på baggrund af bistandslovens betydning tillægges stor vægt.

Kravet om sikring – og det er det, jeg forstår hr. Hagen Hagensen særlig ser på, og det er jeg også enig i – af borgernes privatliv tilgodeses ifølge Danmarks Statistik derved, at oplysningerne kun anvendes til statistiske formål. De bliver ikke videregivet til andre, hverken private eller offentlige myndigheder. F. eks. vil socialministeriet ikke under henvisning til § 23 i loven om styrelse af sociale og visse sundhedsmæssige anliggender hos Danmarks Statistik kunne få oplysninger om enkeltpersoner, men må i givet fald henvende sig til den enkelte kommune. Altså ingen oplysning udadtil om de oplysninger, man beder om.

Jeg kan derfor ikke rigtig se det rimelige i, at man netop på dette område fremfor på andre områder, f. eks. skatteområdet, hvor personnummeret anvendes, skulle stoppe op og afvente registerlovens endelige vedtagelse. Jeg vil stadig væk understrege, at jeg er enig i beskyttelsen af privatlivets fred.

Endelig skal jeg anføre, at det efter min opfattelse ud fra et sikkerhedsmæssigt synspunkt ikke er betænkeligt i Danmarks Statistik at anvende personnummeret som identifikation fremfor at anvende navn og adresse for de pågældende personer. Det afgørende – og det for mig meget afgørende – må være de sikkerhedsforanstaltninger, der opretholdes omkring registrene, og her har jeg fuld tillid til Danmarks Statistik og er i øvrigt enig med spørgeren i, at sikkerheden skal være til stede.

Hagen Hagensen (KF):

Må jeg begynde med at sige tak til ministeren for det svar, han gav, og hvori han jo kom ind på flere ting end den, jeg egentlig havde spurgt om. Lad mig så i den forbindelse have lov at tage skatteområdet først, det har vi netop i et spørgsmål tidligere på dagen fået – så vidt jeg har forstået – klaret af derhen, at det netop kun er vedkommende

organ inden for skattevæsenet, der kan gøre brug af dette CPR-nummer, det kan ikke videregives til andre og bør heller ikke kunne det.

Jeg er da ganske klar over, at der i lov om Danmarks Statistik er en bestemmelse om, at man til brug for det arbejde, man har, kan kræve at få meddelt de oplysninger, som offentlige myndigheder og institutioner er i besiddelse af. Det er den hjemmel, man bruger til at give kommunerne pålæg om at udlevere numre til brug for Danmarks Statistik. Men jeg forstår ikke, hvorfor man vil gøre det netop i en periode, hvor vi er inde på at overveje hele dette ømfindtlige område, når forholdet er det, som ministeren nys bekræftede heroppefra, at Danmarks Statistik vil være i stand til at udføre arbejdet uden at have CPR-numre. Så er det meget godt, at man siger, at de kun går til brug netop derinde, og at de ikke bliver videregivet til andre.

Jeg takker for denne del af svaret, men vil så gerne stille et tillægsspørgsmål til ministeren: hvad agter ministeren at gøre over for de kommuner, der muligvis vil undlade at udlevere disse numre? Jeg ved, at ministeren til dagspressen har udtalt, at man kunne pålægge dem dagbøder. Jeg vil navnlig gerne have uddybet, hvem »dem« er i den forbindelse, det kunne blive ganske sjovt.

Indenrigsministeren (Egon Jensen):

Hvis der endelig spørges om, hvem »de« er, når det drejer sig om dagbøder, så er sagen den, at lige så vel som private borgere skal overholde lovgivningen, så skal kommuner og amtskommuner også gøre det, og i tilfælde af dagbøder, hvad jeg skal komme tilbage til, er det naturligvis kommunalbestyrelsens eller amtsrådets medlemmer.

Det er rigtigt, som hr. Hagen Hagensen siger, at man kan bruge oplysningerne uden CPR, men det er besværligt.

Jeg synes, at man i hele diskussionen om CPR-numrene skulle, om jeg så må sige, slå lidt koldt vand i blodet. Jeg har selv offentliggjort mit eget CPR-nummer, og jeg vil give det til hvem som helst. Det, der er afgørende, er, i hvilket omfang det bliver brugt og udleveret til andre, og her tror jeg, at jeg er enig med spørgeren.

Må jeg dernæst sige til hr. Hagen Hagensen, at fristen for kommunerne for indleve-

[Indenrigsministeren]

ring af oplysningerne er den 1. marts 1978, så der er altså en rum tid tilbage.

Når hr. Hagen Hagensen direkte spørger mig, hvad jeg agter at gøre, må jeg sige, at jeg har ikke fremsat nogen trusler på noget tidspunkt mod nogen kommune. På et spørgsmål om, hvad man i givet fald kan gøre, hvis en kommune ikke agter at opfylde de forpligtelser, den har, har jeg svaret: så kan man idømme dagbøder. Men jeg har ikke truffet nogen beslutning, bare givet en korrekt oplysning. Lad os nu lige slå koldt vand i blodet og se, hvordan det kommer til at gå. Jeg tror såmænd nok, det går.

Hagen Hagensen (KF):

Ministeren nævnte en frist for kommunerne til den 1. marts. Det er egentlig pudsigt, men havde det ikke været sjovere, om det havde været den 8. marts f. eks.? Så vidt jeg ved, skal vi have kommunevalg den 7. marts. Det kunne godt være, der var nogle, der ville synes, at de, der stod vagt om deres personbeskyttelse, var nogle, det var værd at have siddende i kommunens ledelse.

Nu vel, må jeg lige have lov at sige om det, der er berørt her, at jeg finder, at når det er muligt at udarbejde den fornødne statistik, uden at man anvender CPR-numre, skulle man gøre det, for der er nu engang mange, der ikke kan lide, at de bliver brugt. Jeg ved, at indenrigsministeren er villig til at lade sit skrive i panden på sig, men det er jeg ikke. Det skal indskrives på det måde, det er rigtigt, mens der er mange, der ikke synes om det, og når det så kan klares uden det, så kan jeg ikke fatte, at man vil påbyde noget sådant i en periode, hvor vi netop drøfter disse ting og, tror jeg, i bredt fællesskab søger at komme frem til noget, der virkelig beskytter borgerne.

Og så kan jeg ikke lade være at komme med en lille drilsk bemærkning til ministeren til slut, for nok har ministeren ikke truet, siger han, men blot sagt, at man kan anvende dagbøder over for kommunerne. Nu fik jeg at vide, hvem »dem« var, det var kommunalbestyrelsens medlemmer, og så vil jeg gerne vide, om det er dem, der har deltaget i afgørelsen på den ene eller den anden måde. Det bliver interessant at se, hvordan ministeren vil få det igennem. De, der eventuelt har

undladt at stemme eller stemte imod, hvad gør man ved dem?

Lis Starcke (DR):

Jeg er enig med hr. Hagen Hagensen i, at man skal søge at skabe tryghed om det, at man skal opgive sit CPR-nummer, for der er jo det ved det, at det i allerhøjeste grad er praktisk for administrationen i mange tilfælde.

Jeg vil gerne stille det spørgsmål til indenrigsministeren, om han vil være med til at undersøge det grundigt og skabe oplysning nok for borgerne, sådan at de ved, at de kan være fuldstændig trygge med hensyn til at opgive CPR-numrene, for det kan nemlig også virke i en anden retning. I Politiken i går var der en artikel med overskriften »Strid om CPR-numre kan lukke hjem«, og det drejer sig om Møltrup optagelseshjem. Jeg citerer:

»Den 65 år gamle institution Møltrup optagelseshjem ved Herning trues af lukning. Staten prøver at få oplyst CPR-numrene på klienterne på et af landets sidste fristeder for hjemløse. Men på Møltrup vil man gerne have lov til at fortsætte, som man altid har gjort.«

Det er derfor, jeg spørger indenrigsministeren, om han vil være med til at skabe så megen oplysning om sagen, at vi ved, at vi kan være trygge, at CPR-numrene ikke bliver misbrugt.

Indenrigsministeren (Egon Jensen):

Det sidste kan jeg svare helt klart ja til. Det er klart, at vi alle må være interesseret i, at borgerne er trygge ved anvendelsen af CPR-numrene, også trygge i den forbindelse, at de ved, hvor meget de i givet fald kan blive anvendt.

Må jeg sige til hr. Hagen Hagensen, at det, jeg har nævnt om dagbøder til kommunalbestyrelser, ikke er spor anderledes end al anden lovgivning omkring kommunalbestyrelser. Det gælder her som andre steder, at hvis en kommunalbestyrelse nægter at følge lovgivningen, har vi de midler, men jeg har ikke på noget tidspunkt sagt, at de skulle bruges. Det er en helt anden ting.

Må jeg dernæst sige, at jeg synes, hr. Hagen Hagensen skruer problemet op i et lidt højt plan, når han taler om, at folk skulle

[Indenrigsministeren]

vide før kommunevalget den 7. marts, hvem der ville beskytte dem. Hr. Hågen Hagensen skal bare vide, at socialdemokratiet er at finde på den led, hvor man ikke ønsker misbrug, hvor man ønsker størst mulig sikkerhed omkring anvendelsen af CPR-numrene.

Må jeg så endelig sige, at jeg mener i øvrigt også, at disse skal anvendes med varsomhed. Jeg har tidligere sagt, og jeg vil gerne gentage det, at hvis jeg stod i den situation at skulle have en blodtransfusion på et hospital, så vil jeg hellere have den efter mit CPR-nummer end efter mit almindelige døbenavn.

Hermed sluttede spørgsmålet, og spørgetiden var dermed til ende.

Skriftligt besvarede spørgsmål:

Formanden:

Fra de pågældende ministre er modtaget skriftlige besvarelser af skriftlige spørgsmål stillet af følgende medlemmer af Folketinget:

Steenholdt: spm. nr. 167 og 220

Alfred Hansen: spm. nr. 184

Bollmann: spm. nr. 185

Dohrmann: spm. nr. 188 og 206

Kurt Hansen: spm. nr. 189

Spørgsmålene og besvarelserne vil blive optaget i Folketingstidende.

Til *ministeren for Grønland* (16/11 77) af:

Steenholdt (Grøn.):

»Kan ministeren oplyse, om der er nogen uklarhed om fysiske blokaders ulovlighed i Grønland, og i bekræftende fald: hvad overvejer ministeren så at foretage?«

(Spm. nr. 167).

Begrundelse.

Det er for mig alarmerende, at der findes 5.000 arbejdsløse i Grønland i år. Tallet er meget højt i forhold til Grønlands knap 50.000 indbyggere.

For de virksomheder eller personer, som har planer om eller tænker på at starte en virksomhed i Grønland, og det gælder såvel grønlandere som danskere, må det ikke være betryggende at få at vide, at fysisk blokade af virksomhederne i Grønland er lovlig, men ulovlig i Danmark.

Jeg er bange for, at dette kan hindre vore bestræbelser for at opbygge flere virksomheder i Grønland og dermed forøge beskæftigelsen.

Besvarelse (30/11 77):

Ministeren for Grønland (Jørgen Peder Hansen):

Hr. Steenholdt har spurgt mig, om der er nogen uklarhed om fysiske blokaders ulovlighed i Grønland, idet en eventuel uklarhed kan virke hæmmende for etableringen af nye virksomheder i Grønland og dermed for fremskaffelsen af nye arbejdspladser. Jeg er naturligvis enig med hr. Steenholdt i betydningen af, at man søger nye arbejdspladser etableret.

Som det vil være almindelig kendt, havde vi i juni i fjor en debat i Folketinget om bl. a. den retlige vurdering af de såkaldte fysiske blokader. Efter debatten udsendte justitsministeriet den 30. juni 1976 en cirkulæreskrivelse til politimestrene, herunder til politimesteren i Grønland, om de strafferetlige aspekter af sådanne handlinger.

Med hensyn til fysiske blokaders ulovlighed er der ikke væsentlig forskel på retsstillingen i Grønland og i Danmark. Blot vil man i Grønland skulle anvende de regler i den grønlandske kriminallov, den grønlandske retsplejelov og de grønlandske politivedtægter, som modsvarer de tilsvarende danske regler. Strafforfølgning af en ulovlig blokade vil således kunne ske med hjemmel i den bestemmelse, der svarer til den danske normalpolitivedtægts § 3. Bestemmelsen har i Grønland normalt følgende ordlyd: »På en offentlig vej, plads eller andre steder, hvortil der er almindelig adgang, såsom butikker, offentlige kontorer, forlystelsessteder, forsamlingshuse o. lign., må der ikke foregå slagsmål, skrigen, råben eller anden støjende, voldsom eller fornærmelig adfærd eller andet, hvorved den offentlige orden forstyrres, eller hvorved de forbipasserende eller ombørende forulempes«. Denne bestemmelse antages af justitsministeriet at omfatte tilfælde, hvor en gruppe personer har taget opstilling på en sådan måde, at de virker afspærrende alene ved deres massive fysiske tilstedeværelse, eller hvor der etableres afspærring ved fysiske genstande, og vil således bl. a. omfatte afspærringer, der hindrer ind- eller ud-

[Ministeren for Grønland]

bringning af varer, selv om afspærringen ikke er til hinder for gående færdsel til eller fra ejendommen. Bestemmelsen antages endvidere at finde anvendelse, selv om afspærringen ikke ganske udelukker, men dog vanskeliggør adgangen til eller fra ejendommen.

På steder, hvor der kan rejses tvivl om, hvorvidt politivedtægten er gældende, kan der efter omstændighederne være tale om ulovligt ophold på privat område eller »husfredskrænkelse«, hvilke forhold kan være ulovlige efter den grønlandske kriminallovs § 69, som har følgende ordlyd: »For husfredskrænkelse dømmes den, som trænger sig ind i fremmed hus, husrum eller skib eller på andet ikke frit tilgængeligt sted, eller som vægrer sig ved på opfordring at forlade fremmed grund«. En overtrædelse af disse bestemmelser skal forfølges af politiet, jfr. den grønlandske retsplejelovs § 17, hvorefter politiets opgave er at opretholde sikkerhed, fred og orden, at påse overholdelsen af love og vedtægter samt at foretage det fornødne til forhindring af forbrydelser og til efterforskning og forfølgning af sådanne.

En såkaldt fysisk blokade, der hindrer adgangen til eller fra en virksomhed, kan således være i strid med straffelovgivningen.

Jeg vil gerne til slut igen fremhæve, at der med hensyn til såkaldte fysiske blokaders lovlighed ikke er større forskel på retstilstanden i Danmark og Grønland.

Til *handelsministeren* (21/11 77) af:

Alfred Hansen (DR):

»Hvilke oplysninger kan ministeren give om den kontante nytteværdi af placeringen af offentlige repræsentanter i bank- og sparekassebestyrelser og -tilsynsråd og om den organiserede information mellem ministerium, bank- og sparekassetilsyn samt de pågældende offentlige repræsentanter, der sikrer en nyttiggørelse og dermed retfærdiggørelse af sidstnævntes tvangsplaceringer ud over benværdier?«

(Spm. nr. 184).

Begrundelse.

Tvangsplacering af bestyrelses- og tilsynsrådsrepræsentanter i banker og sparekasser har åbenbart givet en række personer med tilknytning til især visse politiske partier vel-

aflagte poster, men der forekommer ikke at være dokumenteret ét eneste eksempel på, at offentligheden har haft nytte af dette system.

For dels at få ministerens vurdering af nytteværdien lagt til grund for en overvejelse om, hvorvidt disse poster bør afskaffes, dels samtidig at få et erfaringsmateriale for vurdering af, om systemet bør overføres til andre områder såsom forsikringsvirksomhed som tidligere af regeringen foreslået, er spørgsmålet stillet.

Besvarelse (6/12 77):

Handelsministeren (Ivar Nørgaard):

1. Udnævnelse af de offentlige repræsentanter gælder for 4 år ad gangen og foretages på grundlag af indstillinger fra kommunalbestyrelser eller amtsråd efter retningslinjerne i den betænkning, som folketingets erhvervsudvalg den 14. marts 1974 afgav om forslaget til lov om banker og sparekasser. Det blev heri anført, at i sådanne tilfælde, hvor handelsministeren under hensyntagen til et pengeinstituts særlige lokale tilknytning anser lokal bistand til udpegelsen eller en lokal indstilling for at være påkrævet, forudsættes henvendelse herom rettet til vedkommende primær- eller amtskommune. I øvrige tilfælde forudsættes udnævnelsen foretaget uden forudgående indstilling.

Kredsen af de offentlige repræsentanter, der er af et antal på omkring 250, må siges at have en alsidig sammensætning med forskellig baggrund i erhvervsmæssig stilling som erhvervsdrivende, lønmodtager m. v. Særlig vægt er lagt på, om de pågældende på andre områder har vist interesse for og indsigt i samfundets anliggender.

Udnævnelserne sker ud fra det grundsynspunkt, at der bør etableres en alsidig repræsentation for samfundet i pengeinstitutternes bestyrelser og i øvrigt under hensyntagen til udtalelserne om offentlige repræsentanter i den nævnte betænkning, hvori det blev fremhævet, at udpegningen af det offentliges repræsentanter forudsættes at ville ske under hensyntagen til, at de skal have til opgave positivt at varetage offentlige interesser og synspunkter. Fremfor speciel faglig indsigt må der lægges vægt på, at de pågældende besidder almene kvalifikationer grundet i en erfarings og placering, som må anta-

[Handelsministeren]

ges at give naturlige forudsætninger for at bestride hvervet.

Ved udnævnelsen af de offentlige repræsentanter anføres det – ligeledes i overensstemmelse med udtalelserne i betænkningen af 14. marts 1974 – at formålet med deres udnævnelse er *at* medvirke til, at almindelige samfundsmæssige interesser og hensyn holdes for øje i pengeinstitutternes virksomhed, *at* fremme den af lovgivningsmagten formulerede erhvervspolitiske målsætning og *at* styrke efterlevelsen af den af samfundet gennem Danmarks Nationalbank fastlagte pengepolitik.

2. På den baggrund, som folketingets behandling af lovforslaget har givet, er ordningen med offentlige repræsentanter blevet administreret ud fra det grundsynspunkt, at formålet har været at sikre, at også andre synspunkter kan komme til orde i pengeinstituttets forretningspolitik end dem, der udgår fra kredsen af aktionærer eller garantier, som vælger den øvrige bestyrelse, idet banker og sparekasser ikke alene er erhvervsvirksomheder, men også virksomheder, der i deres arbejde er med til at gennemføre en del af samfundets penge- og kreditpolitik og erhvervspolitik.

Når den offentlige repræsentant ved sin tilstedeværelse og sit daglige virke i bestyrelsen har dette særlige mandat for øje, må ordningens hovedformål anses for opfyldt. Herved må man også have for øje, at det offentliges repræsentant vil have en stærkere stilling over for pengeinstituttet end de øvrige bestyrelsesmedlemmer, da han er uafhængig af valg af generalforsamlingen. I øvrigt har de pågældende samme rettigheder og forpligtelser som de øvrige bestyrelsesmedlemmer, dvs. at de må tage stilling til de konkret foreliggende problemer ud fra deres egen vurdering af, hvad der må anses for rigtigt. Pligten til i henhold til bank- og sparekasseloven at hemmeligholde konkrete oplysninger om pengeinstituttets eller kundernes forhold gælder også i forholdet til handelsministeren. De kan ikke pålægges at følge regeringens eventuelle instruktioner i bestemte sager, der er til behandling i pengeinstituttets bestyrelse, eller konkrete instruktioner i øvrigt fra regeringens side.

3. Spørgsmålet om, hvorvidt der foregår en systematisk udveksling af informationer, er for så vidt angår indberetninger om konkrete oplysninger besvaret ovenfor.

I øvrigt kan jeg oplyse, at det ved udnævnelsen tilkendes de offentlige repræsentanter, at de af egen drift eller efter anmodning vil kunne meddele handelsministeren almindelige synspunkter og erfaringer fra deres virke som bestyrelsesmedlemmer udpeget af ministeren. Det har imidlertid ikke hermed været tanken at lægge et grundlag for en organiseret udveksling af informationer mellem myndighederne og de offentlige repræsentanter. Dels følger noget sådant ikke af det ovenfor anførte grundsynspunkt med hensyn til, hvad der er ordningens formål, dels ville det give anledning til vanskelige principielle problemer. Eksempelvis kan både en indberetningspligt eller tilsendelse af oplysninger særlig til de offentlige repræsentanter være belastende for forholdet mellem dem og den øvrige bestyrelse. Tilkendegivelser fra regeringen til pengeinstitutter bør være rettet til og kendes af alle i bestyrelsen og formidles ad de sædvanlige kanaler, hvilket i almindelighed for så vidt angår penge- og kreditpolitiske anliggender vil ske gennem Danmarks Nationalbank og pengeinstitutternes organisationer, ligesom problemer vedrørende tilsynsmæssige anliggender efter bank- og sparekasseloven varetages af det særlige tilsyn.

Det er min opfattelse, at ordningen er gavnlig. Den har været gældende for sparekassernes vedkommende i mere end 50 år og har i den tid virket tilfredsstillende set fra sparekassernes og samfundets side. Også for bankernes vedkommende føler jeg mig overbevist om, at ordningen er gavnlig, men naturligvis er der her tale om samfundsnytte i videre forstand og ikke om en nytte, der kan udmåles kontant i kroner og øre.

Til *ministeren for skatter og afgifter* (22/11 77) af:

Bollmann (CD):

»Vil ministeren overveje, om reglerne for skattevæsenets og toldvæsenets mulighed for at deltage i friyillig akkord ved en økonomisk rekonstruktion af en virksomhed kan lempes, således at det i højere grad bliver muligt at tage hensyn til de beskæftigelses-

[Bollmann]

mæssige virkninger ved en videreførelse af virksomheden?»

(Spm. nr. 185).

Begrundelse.

I en tid, hvor der fra det offentliges side anvendes milliarder på beskæftigelsesfremmende foranstaltninger, forekommer det urimeligt, at skattevæsenets og toldvæsenets regler for deltagelse i frivillig akkord forhindrer videreførelse af en virksomhed, der i øjeblikket beskæftiger 20 medarbejdere og forventer at ansætte yderligere 25 mand. I det foreliggende tilfælde er der opnået aftale med 177 private kreditorer, hvorimod det offentlige tilsyneladende ikke kan deltage i en frivillig akkord.

Efter det oplyste vil der kunne blive tale om et tab for det offentlige på højst 150.000 kr., hvis virksomheden rekonstrueres som planlagt, hvorimod det direkte og indirekte tab ved en eventuel lukning vil andrage op imod det tidobbelte.

På denne baggrund bør det derfor undersøges, om de gældende regler for det offentliges medvirken ved frivillig akkord kan bringes mere i overensstemmelse med de bestræbelser, der i øvrigt fra offentlig side udfoldes for at fremme beskæftigelsen.

Besvarelse (30/11 77):

Ministeren for skatter og afgifter (Kampmann):

Lad mig indlede med at nævne de retningslinjer, der gælder for toldvæsenets og skattevæsenets stilling, når de skal deltage i behandlingen af betalingsstandsningsboer.

Told- og skattevæsenet kan tiltræde akkordordninger, såvel tvangsakkorder som frivillige akkorder, i tilfælde, hvor det skønnes, at en sådan ordning er rimelig og hensigtsmæssig, også under hensyn til statskassens interesser. Der skal lægges afgørende vægt på, at der foreligger det fornødne regnskabsmateriale m. v. til vurdering af skyldnernes aktuelle økonomiske situation og ordningens rimelighed. Der må således kræves status pr. betalingsstandsningdagen, driftsregnskab for perioden fra sidst afsluttede regnskabsår og indtil betalingsstandsningdagen, debitor- og kreditorfortegnelser samt driftsregnskab og status for sidst afsluttede

regnskabsår. Regnskabet skal være udarbejdet på en sådan måde, at det kan medvirke til at sikre, at kreditorerne opnår den dividende, der kan tilkomme dem, dvs. at regnskabsmaterialet i videst muligt omfang skal tilfredsstille tvangsakkordlovens krav. Det kræves for tiltrædelse af akkordordninger, at akkordraterne udbetales i løbet af højst 2 år. Der skal foretages en nøje overvejelse og vurdering af omstændighederne i hver enkelt sag, og der skal foreligge helt ekstraordinære forhold for, at told- og skattevæsenet modsætter sig en ordning, som har fået tilslutning fra alle andre kreditorer, når ordningen i øvrigt er i overensstemmelse med lovgivningens bestemmelser og den fornødne regnskabsmæssige dokumentation m. v. for ordningens rimelighed foreligger.

Sammenfattende mener jeg at kunne sige, at de regler, der gælder for skattevæsenets og toldvæsenets deltagelse i frivillige akkorder, er rimelige og tilstrækkeligt elastiske til, at der kan tages hensyn såvel til situationen i den ramte virksomhed som til statskassens interesser.

Jeg skal ikke her komme nærmere ind på den konkrete sag, der henvises til i begrundelsen for spørgsmålet. Jeg er bekendt med sagen og skal her blot oplyse, at der for nylig har været afholdt et møde med virksomhedens ledelse, repræsentanter for de ansatte i virksomheden, kammeradvokaten, direktoratet for toldvæsenet og statsskattedirektoratet. Man har dels drøftet en frivillig likvidation, eventuelt akkord, dels en rekonstruktionssplan for virksomheden. Der har herunder været nogle problemer med vurderingen af visse aktiver.

Til *justitsministeren* (22/11 77) af:

Dohrmann (FP):

»Vil ministeren ændre og tydeliggøre bekendtgørelse nr. 142 af 14. april 1977 således, at motorcykelforhandlere, der i god tro og fuldt lovligt har solgt reservedele beregnet for motorcykler, ikke oftere kan slæbes for retten, tiltales og dømmes, fordi køberen anvender reservedelen til et andet formål end oplyst og tilmed skrevet under på?«

(Spm. nr. 188).

Begrundelse.

[Dohrmann]

Spørgsmålet er stillet, fordi en knallert- og motorcykelforhandler i Haderslev ved kriminalretten er blevet idømt en bøde på 1.500 kr., fordi han har solgt en lovlig reservedel til en myndig person. Forhandlerens overtrædelse af loven ligger alene i, at køberens anvendte reservedelen til et andet formål end oplyst over for sælgeren; forhandleren havde tilmed sikret sig køberens underskrift på, at denne var bekendt med, at omtalte reservedel ikke måtte anvendes til knallerter.

Efter spørgerens mening er det undergravende for retsbevidstheden, når folk kan slæbes for retten og dømmes på et så løst grundlag. Bekendtgørelsens ordlyd og fremgangsmåden leder tankerne hen på citatet: »for smed at rette bager.«

Besvarelse (6/12 77):

Justitsministeren (Erling Jensen):

Et af udgangspunkterne i forberedelsen af de ny knallertregler var at søge at begrænse det store antal ulovligt hastighedsforøgede knallerter. En væsentlig faktor i denne forbindelse var benyttelsen af tuningsdele, dvs. uoriginale dele såsom topstykker, cylindre m. v., der ved montering på knallerten forøger hastigheden ulovligt. Til illustration af tuningsdelenes store betydning kan det nævnes, at der i et materiale på 1.337 konstruktivt ændrede knallerter, behandlet i en periode i 1977 af rigspolitichefens færdselsafdeling, i 505 tilfælde var anvendt ulovlige tuningsdele.

Forslaget om et forbud mod salg af tuningsdele vandt da også tilslutning fra såvel folketingets retsudvalg som knallertbranchen.

Fastlæggelsen af begrebet tuningsdele rejste en række problemer i forbindelse med formuleringen af bekendtgørelsen. Man overvejede dels muligheden for at undtage tuningsdele til brug for banekørsel, dels afgrænsningen over for salg af lovlige reservedele til motorcykler m. v. For at begrænse mulighederne for omgåelse af forbuddet valgtes en meget bred formulering, idet ordningen ellers kunne frygtes at blive uden praktisk værdi.

Siden bekendtgørelsens ikrafttræden har disse problemer været under behandling i justitsministeriet. Det har bl. a. ført til, at der efter aftale med Landsforeningen Ungdomsringen er etableret en særlig ordning for salg

af tuningsdele til brug for knallertbanerne. Salget foregår direkte fra importørerne til knallertbaneorganisationerne, og der er fastlagt betydelige kontrolforanstaltninger, herunder mærkning af hver enkelt del.

Overvejelserne med hensyn til salg af lovlige reservedele er endnu ikke afsluttet.

Den i spørgsmålet omhandlede sag vedrører netop sidstnævnte problem.

Sagen er rekvireret hos politimesteren, der har oplyst, at den er påanket til landsretten. Når sagen er endeligt afgjort af domstolene, vil justitsministeriet tage stilling til, om en ændring af bekendtgørelsen eller en form for fortolkningsbidrag hertil er påkrævet.

Til *arbejdsministeren* (22/11 77) af:

Kurt Hansen (VS):

»Agtter ministeren at forsøge arbejdsmiljøloven ændret således, at arbejdere, der har mistanke om, at de arbejder med giftstoffer eller andre sundhedsskadelige materialer, kan få klar besked om de risici, de er udsat for under arbejdsprocessen?»

(Spm. nr. 189).

Begrundelse.

I de sidste dage har pressen behandlet en arbejdsmiljø sag, hvor en virksomhed (Cumatrix Electronics i Tåstrup) har anvendt giftstoffer i produktionsprocessen, som kan have bevirket, at de ansatte kvinder har født dødfødte børn. At virksomheden anvender giftige stoffer, er der næppe tvivl om. Arbejdstilsynet har krævet, at virksomheden får etableret en effektiv ventilation netop for at undgå, at der bliver tale om en sundhedsfarlig produktion. Arbejdstilsynet, som har alle oplysninger om, hvilke stoffer fabrikken bruger, har endvidere afvist at give disse oplysninger videre til arbejderne. Uanset om stofferne i produktionen er direkte årsag til, at ansatte kvinder har født dødfødte børn eller ej, må det være sådan, at de udsatte – nemlig arbejderne – får et klart kendskab til, hvilke farer der er forbundet med det arbejde, de er købt til at udføre. Spørgeren ønsker et svar på det principielle spørgsmål, hvorvidt kapitalistiske produktionshemmeligheder går forud for et sundt og sikkert arbejdsmiljø, der til enhver tid er i overensstemmelse med den tekniske

[Kurt Hansen]

og sociale udvikling i samfundet (citater fra arbejdsmiljølovens formålsparagraf).

Besvarelse (30/11 77):

Arbejdsministeren (Auken):

Det følger allerede af arbejdsmiljølovens § 17, stk. 1, ikke alene at de ansatte har ret til at få besked om de ulykkes- og sundhedsfarer, der eventuelt er forbundet med deres arbejde, men også at arbejdsgiveren har pligt til selv at gøre de ansatte bekendt med sådanne farer.

Det hører bl. a. til opgaverne for den interne sikkerhedstjeneste i virksomhederne at sørge for, at denne bestemmelse overholdes, men herudover kan de ansatte altid henvende sig til Arbejdstilsynet om bistand til at få tvivlsspørgsmål opklaret. Arbejdstilsynet kan som led i sin tilsynsvirksomhed afkræve virksomheden de fornødne oplysninger og kan få bistand fra SIFA (statens institut for arbejds-hygijene) til vurdering af et stof, der mistænkes for at være farligt for eller i øvrigt at kunne forringe sikkerhed eller sundhed for de ansatte.

Arbejdstilsynet og SIFA er i øvrigt i gang med at samle materiale til udbygning af det produktkartotek, der allerede findes i mindre målestok på SIFA.

I nær fremtid påbegyndes udvalgsarbejde om et register med sigte på efterhånden at få kendskab til alle de stoffer og materialer, der anvendes i produktionen. I tilslutning hertil overvejes eventuel lovændring med henblik på hjemmel til en almindelig anmeldeligt vedrørende anvendte stoffer og materialer. Dette udvalgsarbejde skal foregå i samarbejde med miljømyndighederne.

Opmærksomheden henledes i øvrigt på, at oplysning om farer ved arbejde med gifte og farlige stoffer i et vist omfang gives ved mærkning af emballagen for sådanne stoffer. Arbejdsmiljøloven indeholder i § 49 hjemmel for arbejdsministeren til at fastsætte nærmere regler herom. Som eksempel kan nævnes arbejdstilsynets anvisninger om foranstaltninger mod sundhedsfare ved bygningsmaling, der indeholder udførlige regler om sikkerhedsforanstaltninger i forbindelse med et særligt system af mærkningsregler. I øvrigt findes de almindelige mærkningsregler i miljøministeriets bekendtgørelse nr. 348 af 16.

juli 1977 om klassificering, emballering og mærkning af farlige stoffer.

Efter denne bekendtgørelse skal emballagen forsynes med en etiket med stoffets navn, fabrikantens eller importørens firmanavn eller adresse, fareklasser og faresymboler samt standardsætninger vedrørende de risici, der er forbundet med brugen af stoffet, og standardsætninger om de sikkerhedsforskrifter, der må træffes for at undgå skadevirkninger. Disse angivelser skal skrives på dansk. Med hensyn til spørgsmålet om, hvorvidt arbejdstilsynet skal kunne videregive oplysninger om, hvad anvendte stoffer og materialer er sammensat af, bemærkes, at sammensætningen ofte er en fabriktionshemmelighed, som er omfattet af arbejdstilsynets tavshedspligt.

Direktoratet for arbejdstilsynet har udtalt, at det efter arbejdstilsynets opfattelse ikke er informationer om stoffernes sammensætning som sådan, der har betydning for arbejdstagernes sikkerhed og sundhed. Langt mere afgørende er en omhyggelig mærkning om de farer, stofferne indebærer, og en nøjagtig angivelse af, hvorledes man kan arbejde sikkert med stofferne, kombineret med forbud mod anvendelse af de stoffer og materialer, man ikke kan sikre sig imod.

Det er dog bl. a. foranlediget af en henvendelse fra SID taget under overvejelse at foreslå en ændring af arbejdsmiljølovens bestemmelse om tavshedspligt (§ 79) på linje med det af miljøministeren for folketinget fremsatte forslag til ændring af miljøbeskyttelseslovens § 85.

Forinden et sådant forslag fremsættes, skal det drøftes i arbejdsmiljørådet, hvor arbejdsmarkedets parter er repræsenteret.

Til *finansministeren (25/11 77)* af:

Dohrmann (FP):

»Forventer ministeren, at regeringens udvalg for store offentlige investeringer kan afgive rapport i løbet af december eller januar måned efter det seneste presseforlydende om, at Myrup-udvalget ikke barsler med en betænkning om Saltholm før tidligst til april måned 1978? I bekræftende fald bedes ministeren oplyse, hvorledes Saltholm- og Øresundsprojekterne vil indgå i en sådan rapport.«

(Spm. nr. 206).

[Dohrmann]

Begrundelse.

Finansministeren og dennes kollega trafikministeren har ved adskillige lejligheder over for folketinget og offentligheden tilkendegivet, at regeringen vil afgive en rapport om de store offentlige investeringer inden udgangen af 1977.

Af Berlingske Tidende den 21. november d. å. side 2 fremgår det, at investeringsplanerne for forbindelserne Helsingør–Helsingborg og København–Malmø samt luft-havnsprojektet på Saltholm ikke kan forventes færdiggjort før i løbet af april måned. På denne baggrund er det naturligvis meget interessant at få oplyst, hvorledes finansministeren vil medtage disse projekter, såfremt spørgsmålet besvares bekræftende.

Besvarelse (1/12 77):

Finansministeren (Heinesen):

Jeg kan bekræfte, at rapporten fra det såkaldte Myrup-udvalg om det storkøbenhavnske lufthavnsproblem først vil foreligge engang i første halvdel af april måned næste år, og jeg kan tilføje, at betænkningen fra det dansk-svenske Øresundsudvalg, hvis arbejde hele tiden har været tidsmæssigt og på anden måde nøje koordineret med lufthavnsudvalgets, også er blevet forsinket, og at betænkningen først vil foreligge færdigtrykt i løbet af april måned 1978.

Jeg kan endvidere bekræfte, at det under finansministeriet nedsatte udvalg om offentlige investeringsplaner – som forudsat – vil afgive rapport til regeringens økonomiudvalg inden årets udgang.

Jeg finder det ikke rigtigt på forhånd at oplyse om enkeltheder i denne rapport, men kan dog tilføje, at investeringsudvalget i sit arbejde også har haft opmærksomheden henvendt på Saltholm- og Øresundsprojekterne, samt at dette vil fremgå af den endelige rapport.

Til *ministeren for Grønland (1/12 77)* af:

Steenholdt (Grønl.):

»Hvad agter ministeren at gøre i anledning af de ulovlige fysiske blokader i Grønland, som ministeren tidligere har udtalt sig imod?«

(Spm. nr. 220).

Begrundelse.

Jeg har tidligere fået et omfattende svar fra ministeren på et spørgsmål om lovligheden af fysiske blokader i Grønland, men jeg mener ikke at have fået udtømmende svar på, hvad ministeren vil foretage over for ulovlige fysiske blokader.

Atassutgruppen er som bekendt modstander af alle ulovlige handlinger hvor som helst i riget.

Besvarelse (6/12 77):

Ministeren for Grønland (Jørgen Peder Hansen):

I mit svar af 29. november 1977 har jeg gennemgået de generelle regler for fysiske blokaders ulovlighed, og jeg har heri fastslået, at der i Grønland gælder tilsvarende regler som i Danmark. Jeg kan erklære mig enig med hr. Steenholdt, når han fremhæver det væsentlige i at få fastslået over for virksomheder eller personer, som påtænker at starte en virksomhed i Grønland, at retstilstanden i Grønland ikke stiller dem ringere end i Danmark.

Med hensyn til vurderingen af aktuelle tilfælde nu og i fremtiden må jeg imidlertid svare, at vurderingen af, hvorvidt en fysisk blokade er ulovlig eller ej – herunder om indgriben i tilfælde af ulovlighed – ikke tilkommer mig, men henhører under de retshåndhævende myndigheder i Grønland.

Man vendte herefter tilbage til dagsordenens punkt 2, der var:

2) Forespørgsel til handelsministeren:

Forespørgsel af Jørgen Jensen (DKP).
(Forespørgsel nr. VI).

Forhandlingen genoptoges.

Ib Christensen (DR):

Forespørgslens formulering, hvordan man undgår virksomhedslukninger, burde have den tilføjelse: uden at hæmme en naturstrukturudvikling. Og det skal jeg da besvare. En række ordførere har været inde på, hvad man burde gøre. Det skal jeg også komme ind på. Men jeg vil i modsætning til en række andre ordførere først også beskæftige mig med, hvad man bør undlade at gøre, og da

[Ib Christensen]

vil jeg for det første sige, at man bør undlade at gennemføre en selektiv politik, der skader virksomhederne, f. eks. lave en emballageafgift, som får til effekt, at nogle virksomheder må lukke, f. eks. lave en genbrugsfabrik for papir, der fører til, at private virksomheder på området må indstille, f. eks. undlade at gennemføre 6. momsdirektiv med moms på danseskoler med det resultat ifølge danseskolernes organisation, at de må standse deres virksomhed. Til det sidste område kan tilføjes, at man gennem offentlig tilskudspolitik i forvejen har undermineret eksistensgrundlaget for mange danseskoler.

Jeg nævner disse som eksempler på, at uanset hvor gerne man vil bevare virksomheder og arbejdspladser, så fører man i dette folketing fra regeringens side på områder en politik, der faktisk fører til virksomhedslukninger midt i en tid, hvor vi har op mod 200.000 arbejdsløse.

Erhvervslivet er meget ømtfindtligt over for det, der foretages i dette folketing, fordi erhvervslivet har meget vanskelige økonomiske vilkår.

En anden ting, jeg vil nævne, som man kunne have undladt at gøre, er ATP-ordningens indførelse og kildeskatteadministrationen, der har bebyrdet mange virksomheder hårdt.

Endelig en tredje ting, den protektionisme, som nu er ved at blomstre op, og som der også her i denne debat har været røster om fra forespørgerens side, hvor man luller erhvervslivet ind i en sovepude, hvor man forøger omkostningerne både for forbrugerne og for andre erhvervsvirksomheder, hvor man fastholder en forældet struktur ved hjælp af protektionisme, der desværre har en sørgelig aktualitet ved den nyprotektionisme, man på tekstilområdet har indskibet sig i fra EFs og andre velstående handelsområders side over for den fattige verden. En sådan vej fører efter vores opfattelse ikke til, at man bevarer virksomheder på længere sigt, tværtimod fører den til underminering af virksomhedernes eksistens. Og her er tekstilområdet et udpræget eksempel, hvor det har vist sig, at den frygt, man havde ved at gå ind i et frihandelsområde og få et større europæisk marked, er gjort til skamme, idet den danske tekstileksport i høj grad er forøget.

Laver man den slags foranstaltninger, hvad enten der er tale om protektionisme, altså beskyttelsespolitik, restriktioner, toldbeskyttelse el. lign. eller om direkte tilskud eller om dette, at offentlige kasser konkurrerer med private erhvervsvirksomheder og foretagender, er den sikre konsekvens, at det er det øvrige erhvervsliv, der belastes, og at man altså ydermere ikke blot ikke betrygger de pågældende virksomheders eksistens på længere sigt, men endog belaster hele det øvrige erhvervsliv. Herpå er landbrugets beskyttelsespolitik, som den føres i EF, og som den blev ført af Danmark, før vi kom ind i EF, og værftsindustrien sørgelige eksempler. Nu har man på global basis en værftsindustri, der er en tredjedel højere end kapaciteten, og man ved, man skal sanere, men det har man ikke gjort. Tværtimod har man forøget subsidierne med det resultat, at vanskelighederne bliver større og større og mulighederne for, at værfterne kan overleve, bliver ringere og ringere.

Nu har jeg sagt lidt om, hvad man bør undlade at gøre, og så vil jeg sige lidt til sidst om, hvad man kan gøre.

Man kan føre en omkostningspolitik, der kan satse på at få erhvervslivets omkostninger bragt ned. Hermed tænker jeg på den forvridning, der sker i kraft af, at det i så høj grad er profitabelt at anbringe midler i jord og fast ejendom, hvilket medvirker til den meget høje rentebyrde, som erhvervslivet må trækkes med, en rentebyrde, der nu er næsten lige så høj som lønomkostningerne ved etablering af nye arbejdspladser.

Denne forvridning fører til – illustreret med et eksempel fra en formiddagsavis for ganske få måneder siden – at en tysk fabrikant må meddele, at han har fået afslag i sin bank med hensyn til at få lån til at forøge sin produktion og sin eksport, og at banken i stedet for havde rådet ham til at købe sommerhusgrunde for pengene. Det er blot et lysende eksempel på, hvad det er, der sker, når man fører den økonomiske politik, man gør, og favoriserer pengeanbringelse passivt i jord og fast ejendom i stedet for i erhvervsaktivitetsskabende og arbejdspladsskabende aktiviteter.

En anden ting, man kan gøre, er at prøve at neddæmpe lønomkostningerne, ikke ved tvangsindkomstpolitik, der fører til fastlåsning af strukturen, når den føres over længe-

[Ib Christensen]

re sigt, og til statsdirigisme, men derimod ved en økonomisk politik, som ikke gennem et enormt højt skattetryk og ikke gennem huslejestigninger afstedkommet gennem en hæmningsløs jord- og boligspekulation udhuler reallønnen med det resultat, at lønmodtagerne må og vil kræve kompensationer. Jeg henviser både med hensyn til dette og det foregående punkt til den alternative økonomiske politik, som retsforbundet har formuleret i sit program »Fuld beskæftigelse igen«.

Endelig en anden ting, man kan gøre, og det har også relation til forslag, vi har fremsat: man kan effektivisere bekæmpelsen af monopolerne, for gennem monopolernes virksomhed skabes der en vis erhvervs-koncentration; der skabes fordyrelser, gennem leveringsnægtelser o. lign. føres der en monopolistisk politik i visse sektorer af erhvervslivet. Det bør man undersøge, og det bør man satse imod, jfr. de forslag, vi har fremsat på dette område.

Der er stillet to dagsordensforslag fra fremskridtspartiets side, og jeg må om det af hr. Voigt stillede dagsordensforslag sige, at vi er ikke tilhængere af, at arbejdsformidlingen overføres til fagforeningerne. Vi mener, at den offentlige arbejdsformidling skal bevares. På den anden side er vi – som uden tvivl et flertal i tinget – tilhængere af, at fagforeningerne får anvisningsret parallelt med den offentlige arbejdsformidling, og jeg skal derfor tillade mig at fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget udtaler, at arbejdsformidlingen skal styrkes ved, at fagforeningerne også får anvisningsret.

Tinget forsætter herefter behandlingen af forespørgslen.«

Til det andet dagsordensforslag, som er stillet af hr. Askjær Jørgensen, har jeg den bemærkning, at hvis Arbejdsgiverforeningen og LO bliver enige om at lave økonomisk demokrati med en central fond, så må de gerne gøre det for vores skyld. Den formulering, som hr. Askjær Jørgensens dagsordensforslag har, indebærer en betingelsesløs afstand fra central fond. Det kan vi ikke gå med til, for vi mener, at hvis arbejdsmarkedets parter kan blive enige om det, så skal folketetinget ikke blande sig, akkurat som folketeting og regering ikke skal blande sig i øvri-

ge aftaleforhold mellem arbejdsmarkedets parter. Derfor vil jeg alternativt foreslå følgende forslag om motiveret dagsorden i overensstemmelse med, at vi ikke mener, at ØD er et lovgivningsanliggende, men et forhandlingsanliggende mellem arbejdsmarkedets parter:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget tager afstand fra, at økonomisk demokrati gennemføres ved lov.

Tinget fortsætter herefter behandlingen af forespørgslen.«

Formanden:

Der er nu fremsat følgende to forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Begge disse forslag indgår nu i forhandlingen.

Wilhelm (VS):

Jeg skal gemme den mere omfattende diskussion om industriens fremtid til det næste punkt, hvor forespørgslen er formuleret bredere. Det, det her drejer sig om, er virksomhedslukningerne.

Vi mener ikke, at man kan se det isoleret, og det, der hyppigere er tilfældet og nok vil blive det også i fremtiden, er bortrationaliseringen af arbejdspladser og ikke de totale lukninger. Ingen af delene kan undgås i det her samfund – formodentlig ikke i noget samfund i øvrigt – og i det samfund, vi befinder os i, kan man roligt forudse, at der vil blive disse bortrationaliseringer og delvise lukninger i meget nær fremtid, fortsat i hvert fald på værfstområdet, bryggeriområdet, inden for glasindustrien, inden for den grafiske industri m. v. Det er VS' hovedsynspunkt, at kampen mod denne arbejdsløshed må begynde, før fyresedlerne er afleveret. Det må ske gennem de faglige krav først og fremmest, dvs. bemandingskravene, kravene om forbud mod overarbejde, kravene om kortere arbejdstid.

Baggrunden for denne holdning er jo, at virksomhedslukninger og bortrationaliseringer ikke sædvanligvis er dikteret af, at forretningen er underskudsgivende. Jeg kan henvise til eksemplerne med B & W, med Berlingske Tidende-koncernen og en masse andre. Det er ikke, fordi virksomhederne er underskudsgivende, men fordi kapitalen har

[Wilhelm]

alternative investeringsmuligheder indenlands såvel som udenlands.

Hvis vi ser på det indenlandske, så er det, som andre har været inde på – desværre kun fra venstrefløjspartierne og fra retsforbundet – den alternative investeringsmulighed i jord og fast ejendom, en investeringsmulighed, som er direkte ødelæggende for motivationen for at oprette arbejdspladser eller bare bevare arbejdspladser. Det er den alternative investeringsmulighed i maskiner i stedet for i menneskelig arbejdskraft, en investeringsmulighed, som er blevet kunstigt fordrejet til fordel for maskininvesteringerne gennem afskrivningsreglerne, gennem investerings- og produktivitetsfremmende tilskud osv. Og det er ikke mindst de sidste par år de alternative investeringsmuligheder i finansministerens statspapirer, som tilbyder 17,3 pct. for at lade kapitalen ligge aldeles død og i hvert fald ikke opretholde eller oprette arbejdspladser.

Hvad angår investeringer i udlandet, må vi bekende, at det ved vi ikke så forfærdelig meget om. Det skyldes ikke manglende interesse, men at vi for et par dage siden havde 2 års jubilæum i nogle gentagne forsøg på bare at få det mindste at vide om, hvad det egentlig er, der foregår. Vi har forsøgt gennem erhvervsudvalget, og vi har forsøgt gennem alle mulige andre kanaler at få et overblik over, hvad det egentlig er for tilladelser, Nationalbanken har givet i de sidste år til faste investeringer i udlandet, bare de største af dem, for at man overhovedet kunne danne sig en mening om, hvor problemerne ligger, hvor de er motiveret for at søge hen, hvad det er for brancher især, og hvad det er for virksomheder. Men det har ikke kunnet lade sig gøre. Jeg håber, det sker snart. Der ligger igen et spørgsmål til handelsministeren, om han kunne tænke sig at oplyse politisk-økonomisk udvalg om disse ting.

Når det drejer sig om muligheden for investering i udlandet, er det jo bekendt, at her fra 1. januar vil der ske en yderligere bevægelighed på det område, altså en yderligere indskrænkning i mulighederne for at forsvare sig imod denne kapitalflugt, noget, som har givet anledning til, at VS har ønsket et samråd med de ansvarlige økonomiske ministre om, hvad de egentlig har tænkt sig i denne anledning, når 5 års overgangsperioden på det her område udløber den 1. januar 1978.

Til illustration af nogle af de ting og mekanismer, jeg har nævnt her, kunne man tage planerne om det nye bryggeriforetagende i Fredericia, og man kunne tage udtalelserne fra den arbejdsminister, der ved andre lejligheder snakker så meget om beskæftigelsen, men som, da han deltog i grundstensnedlæggelsen for dette superbryggeri, bl. a. udtalte:

»Fredericia bryggeri vil, hvad angår planlægning, blive et skoleeksempel for fremtidig dansk industri.«

Og videre:

»Man kan lige så godt tackle problemerne i starten og spare penge på længere sigt.«

Og endelig:

»Fredericiabryggeriet er en foregangsvirksomhed, et klart bevis på, at det nytter at investere i dansk industri.«

Det er jo så udmærket, men hvad er baggrunden for dette byggeri i Fredericia? Det er, at man skal have smadret den københavnske afdeling af bryggeriarbejderne. Det er, at man med dette superbryggeri vil være i stand til med $\frac{1}{4}$ af det mandskab, der ellers har kørt i København, at dække landets ølforbrug og mere til. Hvad arbejdsministeren ikke stillede sig af spørgsmål ved den lejlighed er: hvad er hans svar på den situation, de 5.000 ledigblevne i København kommer i af samme grund?

Den politik, der er ført, har handelsministeren sådan set redegjort for i grove træk med sin opremsning af støtteordningerne. Den tidligere forespørgselsdebat om samme emne, som forespørgeren her i dag har henvist til, kom jo til på VS' foranledning i foråret 1975, og opremsningen gjaldt stort set de hovedpunkter, der er foregået siden. Så vidt jeg hørte i farten, glemte handelsministeren at nævne, at han her sidste forår, til trods for at han først med god ret, synes jeg, havde modsat sig det, gik hen og forbedrede de støtteordninger, der ligger fuldstændig uden for folketingets kontrol, gennem skibskreditfonden og fulgte, uden nogen som helst mulighed for at diskutere det i det her forum, de opfordringer, der kom fra den pågældende industri og fra det pågældende rederehverv.

Jeg må konkludere denne lille del af industridebatten i dag med at sige, at vi finder ikke i VS, at man nødvendigvis skal opretholde enhver produktion, men det er klart, at vi vil være med til et hvilket som helst initia-

[Wilhjelm]

tiv, der tager sigte på at hindre spekulationslukninger. Ellers mener vi, at løsningen snarere må ligge i at fremme beskæftigelsen efter andre kriterier end med disse desperate støtteordninger, som har en tilbøjelighed til at blive uendelige og føre mere med sig. I den forbindelse skal jeg nøjes med i dag at henvise til de beskæftigelsesforslag, som VS selv har fremsat, og som følger helt andre kriterier.

Den mere generelle diskussion vil jeg som sagt gemme til den næste forespørgsel, der er på i dag.

Om dagsordensforslagene, der er fremsat, skal jeg sige, at vi stemmer ja til forslaget om anvisningen tilbage til fagforeningerne. Det er fuldstændig ubetinget, som det står, og derfor aldeles uproblematisk for os.

Om de forslag, der har at gøre med ØD, vil jeg gerne sige, at efter VS' mening kan et egentligt økonomisk demokrati, som vi selvfølgelig gerne så, simpelt hen ikke eksistere i et privatkapitalistisk samfund. Det er, uanset hvilken af modellerne man benytter sig af, en eller anden form for tvangsopsparing, uden at der ligger et egentligt økonomisk demokrati i det. Vi er derfor imod disse planer. Vi er det, uanset om det er med eller uden den centrale fond, og vi er det, uanset om det sker ved lovgivning eller på anden måde. Det kommer til at afgøre vores holdning til dagsordenerne om ØD-forslagene eller, som man beklageligvis for generelt udtrykker det, om økonomisk demokrati. Vi mener, at et egentligt økonomisk demokrati simpelt hen er ensbetydende med socialisme. Det er vi selvfølgelig for, men det er jo ikke det, der kommer til afstemning.

Voigt (FP):

Hr. Bolvig stillede i sit første indlæg nogle spørgsmål, og han kom også med nogle mis-hagsytringer om fremskridtspartiet. Han sagde, at vi førte hetz mod arbejdsformidlingen, og spurgte, om vi ikke snart kunne føre bevis for, at de pågældende arbejdsgivere, som vi har refereret til, ikke kan få den arbejdskraft, de havde brug for.

Jeg må spørge hr. Bolvig, om han mener, at f. eks. landsformanden for Grossist-Sammenslutningen, Flemming Christiansen, lyver, når han siger, at der er hårdt brug for mange, der kan og vil arbejde stabilt og seri-

øst, og som har de fornødne kvalifikationer, men at de blot ikke kan skaffes fra arbejdsanvisningen i dag. Og mener hr. Bolvig, at de mange arbejdsgivere, som bl. a. igennem dagspressen har givet udtryk for, at de ikke kan få den fornødne arbejdskraft til deres virksomhed, lyver? Og mener hr. Bolvig, at de 60 pct., som man har registreret af håndværksmestrene, som siger, at de ikke kan få den fornødne arbejdskraft til deres virksomhed, også lyver? Og hvad med de mennesker, der i sommer ikke kunne få plukket deres frugt? Hvad med de rabarber, der rådne på markerne osv.?

Jeg mener, at der igennem det sidste års tid er kommet en mængde dokumentation fra forskellige arbejdsgivere, og det kan ikke være hr. Bolvig ubekendt, for der er da nogle her i tinget, der har fortalt mig, at hr. Bolvig påstår, han har forstand på erhvervslivets forhold, så jeg går ud fra, at han læser andre dagblade end Politiken, og andre seriøse dagblade her i landet har beskæftiget sig meget med disse problemer. Jeg ved godt, at det ligger fjernt fra hr. Bolvigs hoforgan, men uanset uenigheden må hr. Bolvig give mig ret i, at det kræver da en dybtgående diskussion og en dybtgående undersøgelse at få belyst, hvordan forholdet er mellem arbejdsstyrken og de forsikrede og de registrerede arbejdsløse. Hvor mange står reelt til rådighed for arbejdsmarkedet? Jeg mener ikke, at det er en sag, som hr. Bolvig bare kan affærdige ved at råbe ukvemsord efter fremskridtspartiet. Jeg mener, der er et relevant og et rimeligt grundlag for, at vi har rejst disse problemer.

Langsted (CD):

Der er, som traditionen byder, foreslået en række dagsordener i denne debat, som det i øvrigt har været meget interessant at følge. De falder i to omgange. Der er én, stillet af hr. Askjær Jørgensen, om, at økonomisk demokrati ikke skal gennemføres på grundlag af en central fond, og en tilsvarende af hr. Ib Christensen, hvori folketinget tager afstand fra, at økonomisk demokrati gennemføres ved lov.

Jeg kan på CDs vegne sige, at det dækker vor opfattelse af situationen, og vi kan i givet fald stemme for disse to dagsordener. Dernæst har der været to dagsordener, hvori fol-

[Langsted]

ketinget udtaler, at arbejdsformidlingen bør føres tilbage til fagforeningerne. Efter vor opfattelse har det i og for sig aldrig været fagforeningerne, der har haft arbejdsformidlingen, men det var arbejdsløshedskasserne, der havde denne arbejdsformidlingsret. I den anledning vil jeg gerne på CDs vegne have lov til at fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget udtaler, at arbejdsløshedskasserne bør inddrages i arbejdsformidlingen, og tager i øvrigt handelsministerens redegørelse til efterretning.

Tinget fortsætter derefter behandlingen af forespørgslen.«

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Også dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Bolvig (RV):

Hr. Voigt stillede mig en række spørgsmål, og jeg vil gerne sige, at når hr. Voigt nævner ved navn en række organisationer og ledere, som hævder, at der er mangel på arbejdskraft, så synes jeg, hr. Voigt i sandhedens interesse også burde beskæftige sig med de langt flere, som kan dokumentere, at der er uhyggeligt mange arbejdsløse, og at det antal stadig er stigende. Selvfølgelig skal vi have en diskussion om, hvordan vi bedst får tilrettelagt hele problemet, så alle de mennesker, der ønsker et arbejde, også kan få det hos de enkelte, som er i stand til at tilbyde de arbejdsløse et job.

Men jeg synes, at fremskridtspartiet fremstiller forholdene på en måde, som må virke overordentlig ydmygende og utilfredsstillende for de mange mennesker, som er arbejdsløse, og som dybt ønsker at få et job og gør en stor indsats for at få det. Hvordan forestiller hr. Voigt sig, at disse arbejdsløse lytter til de taler, som hr. Voigt og mange af hr. Voigts partikolleger gang på gang holder, og som ikke kan andet end give mange i befolkningen indtryk af, at de arbejdsløse ikke ønsker at få et job? Det er kun ganske enkelte, der er i den situation. Den store hovedpart af de arbejdsløse ønsker brændende et job, og det er vores opgave at skabe en politik, så de kan få det.

Poul Nielson (S):

Jeg vil gerne først knytte et par venlige kommentarer til nogle af hr. Ole Henriksens bemærkninger. Jeg synes, det er både rigtigt og væsentligt at understrege, som hr. Ole Henriksen gjorde det, at en udvikling i retning af økonomisk demokrati, i retning af en større medinddragelse af lønmodtagerne i virksomhederne, både må vedrøre ejendomsretten og dispositionsretten, ja, hele den måde, beslutningerne bliver taget på i virksomhederne.

Når hr. Ole Henriksen derefter går et skridt videre og nærmest opfordrer socialdemokratiet til at bede LO om at opsig § 4 i hovedaftalen osv., så synes jeg, vi kommer uden for det, der er kernen i debatten i dag. Om indholdet i det problem vil jeg da godt henvise til, hvad socialdemokratiet har skrevet i sit nye principprogram, som absolut siger ganske klart, at vi mener, at denne eneret til at lede og fordele arbejdet, som arbejdsgiverne har, bør ophæves. Men det er ikke et anliggende, vi her – og slet ikke i dag – skal tage stilling til.

Så vil jeg gerne til hr. Wilhjelms komme med en enkelt bemærkning om de 5.000 ledige i København, som han mente ville blive resultatet af Fredericia Bryggeris opbygning. Jeg tror ikke, at det tal har særlig meget at gøre med virkeligheden, og jeg vil da godt pege på, at der er truffet aftale om, at der skal gives samme lønvilkår for de nye ansatte ved Fredericia Bryggeri som dem, der er gældende i København. Jeg tror altså, at hele den proportionsforvrængning, som hr. Wilhjelms anvendte i forbindelse med omtalen af den investering, ikke tjener noget særlig fornuftigt formål.

Der er blevet foreslået en lang række forskellige dagsordener, hvoraf nogle nærmest illustrerer, at fremskridtspartiet efterhånden har oparbejdet en sådan rutine i at fremsætte dagsordener, at man er nået til et niveau, hvor man er i stand til at konstruere spørgsmål efter modellen: er du holdt op med at slå din svigermoder? Med lidt vekslende adresser kan man stille et sådant spørgsmål næsten ved enhver sags behandling her i Folketinget. Jeg tror ikke, det er en hensigtsmæssig måde at afklare vores stillingtagen til de forskellige problemer på. Jeg tror simpelt hen ikke, at det er en arbejdsmetode, som er

[Poul Nielson]

så alvorlig og så seriøs, at den er folketinget værdig.

Jeg vil gerne på den socialdemokratiske folketingsgruppes vegne som svar på den debat, der har været her, fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet folketinget tager handelsministerens redegørelse til efterretning, går tinget over til næste sag på dagsordenen.«

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg må sige til hr. Poul Nielson, der er lidt beklemt ved, at fremskridtspartiet stiller nogle dagsordensforslag, der gør lidt ondt i hjertet på socialdemokratiet, at det er socialdemokratiet selv ude om. Hvis socialdemokratiet ville respektere, at det sad inde med en mindretalsregering, og tog dette til følge på den måde, at man i visse situationer ikke vovede sig længere ud, end man havde dækning for i folketinget, så ville man ikke blive udsat for disse dagsordensforslag. Det var tilfældet i udenrigsdebatten, og det er tilfældet nu igen, hvor vi gentagne gange har peget på den centrale fond i ØD-problematikken. Vi har i nogle af vores største aviser læst om, hvad statsministeren udtaler i EF og andre steder, og det er alene, fordi vi ser disse udtalelser fra fremtrædende regeringsmedlemmer, som vi mener der savnes dækning for i et flertal i dette ting, at vi mener, det er nødvendigt ligesom at bevæge situationen lidt hen i den retning, hvor den hører hjemme.

Så er jeg i øvrigt tilfreds med, at mange ordførere har gjort det let for mig. Der er masser, der har peget på årsager til virksomhedslukninger: emballageafgiften og en masse andre ting. En enkelt ting, som jeg ikke nåede at sige i formiddags, men som det er nødvendigt at få med, er det gode argument for at følge fremskridtspartiet, når man diskuterer afviklingen af lov om særlig indkomstskat og hermed beskatningen af goodwill. Det er jo en af den slags love, som har gjort, at det næsten er umuligt for mindre

virksomheder at konsolidere sig. Spirene til ungskovens blandt danske virksomheder ligger jo ude blandt medarbejderne i virksomhederne, og virksomheder startes ofte spontant af en lønmodtager, der begynder lidt i sin fritid i sin garage eller et andet sted.

Hvad sker der så? På det tidspunkt er man optændt af håbet om at blive producent af et eller andet, og så tænker man ikke på de mange forskellige formaliteter. Når man så har kørt et, to eller tre år og det har vist sig, at ideen er rigtig, så står man pludselig med en virksomhed, og denne virksomhed kan umuligt i det system, vi har nu, vokse og konsolidere sig, så lang tid det er et privat-ejet firma. Hver gang man skal bruge 100.000 kr. til at investere i varelager osv. bare som følge af inflationen, så skal man tjene 300.000 kr., og så skal man betale de 200.000 kr. i indkomstskat, og så er det bare inflationen på varelager osv., man har dækket. Det er noget, der siger sig selv, og det er helt utilstedeligt.

Når man kommer til at analysere det, og jo oftere vi diskuterer tingene her i salen, viser det sig, at fremskridtspartiets klare linje, at disse love skal afskaffes, er den rigtige. Det er jo trist, at vi skal have det så besværligt med at få sådanne ting som lov om særlig indkomstskat afviklet, når det viser sig, uanset hvilken gren af det vi tager fat på, at det er forvridende og samfundsskadeligt og med til at lukke virksomheder. Jeg synes, det ville være klædeligt for partierne, hvis de ville erkende det.

Jeg vil da gerne takke for, at jeg har hørt en enkelt ordfører fra et af de ikke-socialistiske partier komme lidt ind på noget i retning af dette. Det var hr. Aksel Pedersen, der sagde, at hvis ikke man snart tager realistisk fat på det, så kunne man lige så godt tage og afskaffe den lov helt. Ja, det er rigtigt, der er ikke noget tilbage af den lov, som er værd at samle på, når man har taget det væk, som ikke generer erhvervslivet og danske arbejdspladser.

Sluttelig skal jeg om de kommentarer, der har været til mit dagsordensforslag om ØD, sige, at det naturligvis, som retsforbundet siger, ikke er ved lov, man skal gennemføre det, det er også fremskridtspartiets linje. Hvad virksomheder og deres medarbejdere vil gøre i fællesskab, uden at lovgivningen blandes ind i det, vil vi heller ikke fra frem-

[Askjær Jørgensen]

skridtspartiets side blande os i. Men når vi forsøger at skære det ud klart og tydeligt vedrørende en central ØD-fond, så er det udelukkende for at fastslå, at socialdemokratiet i allerhøjeste grad mangler dækning for, hvad man går og siger i den sag.

Ellemann-Jensen (V):

Jeg skal ikke forlænge denne debat yderligere. Jeg nævnte tidligere, at handelsministeren var kommet med en redegørelse, der på mange punkter stemmer ganske godt overens med de synspunkter, vi har i venstre, specielt fordi ministeren meget prisværdigt har undladt at komme ind på de tanker, som man har hørt fra socialdemokratisk side i den løbende debat, om selektive indgreb. Derfor kan vi fra venstre heller ikke stemme imod det dagsordensforslag, der er fremsat af socialdemokratiet.

Jeg skal for god ordens skyld gøre det indlysende klart, hvis det nu skulle ske, at de øvrige dagsordensforslag så ikke kommer til afstemning, at venstre ikke ønsker en central fond som led i en spredning af ejendomsretten, og at vi af al magt vil modarbejde forsøg på via en central fond at ødelægge de sunde, grundlæggende ideer, der ligger i en spredning af ejendomsretten.

Kjelgaard (KF):

Jeg skal heller ikke forlænge debatten yderligere, men kun på mit partis vegne give udtryk for, nu da der er fremsat en flok dagsordensforslag, at hvis det af hr. Askjær Jørgensen fremsatte dagsordensforslag kommer til afstemning først, så kan vi stemme for det. Vi har ved mange lejligheder givet udtryk for, at vi absolut ikke er tilhængere af nogen central fond, og jeg har også givet udtryk for det tidligere på dagen.

Dagsordensforslagene om arbejdsformidling mener vi er irrelevante. Der er nedsat et udvalg, der arbejder med disse ting, og det synes vi at vi skal afvente resultatet af. Men hvis regeringens dagsordensforslag kommer til afstemning først, så vil vi ikke stemme imod det.

Therkel Christensen (CD):

Hr. Jørgen Jensen m. fl. var i første omgang inde på at angribe den private ejendomsret og ejernes ledelsesret. Man brugte

også aktieselskabsbestyrelserne som eksempler på dårlig ledelse og deraf følgende virksomhedslukninger.

Nu er det sådan – det siges bl. a. til hr. Jørgen Jensens orientering – at virksomheder i det daglige ikke ledes af bestyrelsen, men af højt uddannede medarbejdere, ja, det er endog sådan, at i mange tilfælde er direktøren ikke medejer. Herudaf kan man vist roligt lede, at hvis man kunne anvende en hvilken som helst af medarbejderne til at lede og fordele arbejdet i virksomheden, så ville bestyrelsen sikkert ikke ansætte dyre ledere med speciel lederuddannelse. Der er, som jeg også var inde på i mit første indlæg, intet, der tyder på, at en nok så dygtig fagmand også er i stand til at lede en stor virksomhed. I de fleste tilfælde har han nok heller ikke lyst til at deltage i ledelsen, men at han gerne vil tages med på råd og underrettes om de dispositioner, der vedrører hans arbejdsområde, vil vi da gerne medgive.

Centrum-demokraterne ønsker ikke et samfund med statskapitalisme og heller ikke med en centralt ledet ØD-fond, bl. a. fordi de hidtil kendte statskapitalistiske samfund har en langt lavere levestandard og mindre frihed, end vi kan acceptere. Det er jo bl. a. disse statssocialistiske lande, der påfører vor eksport en urimelig konkurrence. Vi har ikke noget imod, at man spredte kapitalen, og at man i de virksomheder, hvor man kan blive enige om det, skaber medejendoms- og medbestemmelsesret for medarbejderne. Men om dette så kan være med til at hindre lukning af virksomheder, er nok svært at svare på. Derimod mener vi, at truslen om en lovgivning efter socialdemokratiets og LOs planer på ØD-området kun kan være med til at forstærke lukningen af virksomheder.

Jeg skal undlade at komme ind på de fremsatte dagsordensforslag, hvor hr. Langsted vist har givet udtryk for gruppens mening.

Ole Henriksen (SF):

Nu er vi jo blevet overdyngtet med dagsordensforslag. Jeg skal sige om de enkelte forslag, der er kommet, at vi selvfølgelig ikke kan stemme for det af fremskridtspartiet, af hr. Askjær Jørgensen, fremsatte dagsordensforslag om, at folketinget tager afstand fra, at økonomisk demokrati gennemføres på

[Ole Henriksen]

grundlag af en central fond. Det kan vi ikke stemme for. Endvidere kan vi ikke stemme for det af retsforbundet fremsatte dagsordensforslag om ØD.

Jeg vil godt sige om de to dagsordensforslag, der kører omkring arbejdsformidlingen, at vi er mest enige i den variant, som ligger fra retsforbundet, fordi vi mener, at muligheden herfor også skal tilbage til fagforeningerne. Vi ser helst kombinationen med en anvisning, som ligger begge steder.

Vi har hidtil betragtet det dagsordensforslag fra hr. Voigt, som også siger, at det skal tilbage til fagforeningerne, sådan, at der også er mulighed for varianter i det, men nu vil vi i hvert fald stemme for hr. Ib Christensens dagsordensforslag. Vi vil dog også godt stemme for hr. Voigts forslag, fordi vi lægger det samme i disse ting, som de to partier formentlig gør.

Vi er ikke i SF i stand til i øjeblikket at sige, hvordan vi vil stille os til det af socialdemokratiet fremsatte dagsordensforslag. Vi vil forsøge at få et gruppemøde, inden vi når så langt, og dér vil vi tage stilling til det.

Jørgen Jensen (DKP):

Når vi har stillet denne forespørgsel, så var det, fordi vi mente, at det var nødvendigt også at gøre op følgerne af den politik, der var ført på en anden måde end det, vi normalt gør, hvor det alene drejer sig om økonomiske vurderinger. Det er da rigtigt, at der er en sammenhæng i tingene, men vi har også følt, at det konkret var således, at ved mange af de beslutninger, der blev truffet herinde, havde man ikke gjort sig konsekvensen klar. Navnlig i spørgsmålet om lukning af virksomheder var det helt klart, at det var nødvendigt, hvis ikke man ville overlade det alene til de interessier, der lå af økonomisk karakter, med en følgelovgivning.

Det har jo altså afstedkommet en lang række dagsordener, og jeg vil da godt tage dem med det samme og sige, at kommunisterne ikke kan stemme for det af regeringen fremsatte dagsordensforslag, som tager ministerens redegørelse til efterretning. I det ligger der i virkeligheden en forsikring om, at man vil fortsætte indkomstpolitikken med alle de negative følger, som vi har prøvet på at pege på. Derfor kan vi ikke stemme for det, men må stemme imod det dagsordens-

forslag, som er foreslået fra socialdemokratiets side.

Til spørgsmålet om det af fremskridtspartiet fremsatte dagsordensforslag om, hvorvidt arbejdsformidlingen bør føres tilbage til fagforeningerne, må vi sige, at vi dertil stiller følgende:

Æ n d r i n g s f o r s l a g .

»Ordet »arbejdsformidlingen« ændres til: »anvisning og kontrol«.

Det er vores opfattelse, at det er det, der må ske. Vi kan ikke stemme for det af hr. Askjær Jørgensen fremsatte dagsordensforslag om økonomisk demokrati. Vi er også imod en central fond, navnlig på den måde som det er formuleret i det såkaldte ØD-forslag, og vil undlade at stemme for dette dagsordensforslag.

Vi må stemme imod det af hr. Ib Christensen fremsatte dagsordensforslag om økonomisk demokrati. Jeg kan ikke se nogen mulighed for at få økonomisk demokrati, uden at det også bliver en politisk beslutning, da den jo også griber ind på andre områder end lige det, der traditionelt er arbejdsmarkedsforhold.

Vi kan ikke stemme for det af hr. Ib Christensen fremsatte dagsordensforslag om, at arbejdsformidlingen skal styrkes ved, at fagforeningerne også får anvisningsret. Vi har hele tiden stået på det standpunkt, at det ikke alene var et spørgsmål om at give fagforeningerne anvisningsret sideløbende. Anvisning og det, man kalder kontrol, hører sammen, og derfor har vi ment, at det var rigtigt at sige »anvisning og kontrol«.

Jeg vil godt understrege, at når vi ikke kan gå ind for, at arbejdsformidlingen blot føres tilbage, og vil have det præciseret, så ligger der heri, at arbejdsformidlingskontorerne jo har andre opgaver end lige det at anvise arbejde. Det havde de gamle anvisningskontorer også, og der er mange af de ting, som skal bibeholdes dér, revalidering og mange andre ting; det vil vi ikke have nedlagt, vi vil have en effektiv anvisning under fagforeningernes ledelse.

Må jeg sige sådan for at udløse spændingen, for vi fik jo en række spørgsmål fra de konservative om, hvorvidt vi vil opgive drømmen om socialismen: nej, hverken

[Jørgen Jensen]

drømmen eller en ganske bevidst kamp for at nå socialismen vil vi opgive, så dér må jeg skuffe de konservative eller andre, som havde den opfattelse. Vi mener tværtimod, at vi vil føre kampen for at sikre fuld beskæftigelse, kampen for at hindre den spekulation i virksomhedslukninger, som vi har peget på, og som ikke alene betyder tabte arbejdspladser, men også ressourcespild, og at dette samfund kommer til at bruge sine kræfter på en forkert måde. Vi ser i socialismen den rigtige form for økonomisk demokrati. Vi ser mulighederne og forudsætningen for i et samfund, som udvikler sig så stærkt, som det gør i dag, at få styring på investering, produktion og fordeling. Vi ser også, at forudsætningen for kampen både for en menneskelig tilværelse og for at bevare freden, er, at der ikke er ette modsætningsforhold mellem menneskene. Det vil vi altså ikke opgive.

Ellers vil jeg godt sige til de konservative, når man sagde, at man ville vise kommunisternes sande ansigt, at jeg egentlig talt var meget godt tilfreds med det ansigt, man tegnede af os. Det kan vi stå ved. Det er rigtigt, at vi vender os imod indgreb over for arbejderne, og at vi står fast på de krav, de har rejst ved overenskomstafslutningerne.

Når man så siger, at kommunisterne aldrig har haft interesse for virksomhederne, så kommer det rigtignok an på, hvad man lægger i ordet virksomhederne. Hvis man med virksomhederne mener aktionærene og kapitalgrupperne bagved, så er det rigtigt, at vi ikke har haft meget tilovers for dem. Men hvis man med virksomhederne mener de mange arbejdspladser og de mange tusinde arbejdere, som hver eneste dag frembringer værdier til dette samfunds gavn, ja, så har vi stor interesse i dem, både interesse i at bevare dem som arbejdspladser og i, at de producerer det rigtige, at de arbejder på en måde, så både miljøet på arbejdspladsen og det omkringliggende miljø bliver tilgodeset. Det er altså ikke rigtigt, at vi ikke har interesse for virksomhederne, men det er i allerhøjeste grad andre forhold, der gør, at vi har stillet denne forespørgsel.

Jeg må også afvise, som det blev sagt fra de konservative, at vi med denne forespørgselsdebat, med det, jeg sagde i første omgang, indrømmer, at virksomhederne tjener for lidt. Tværtimod gjorde jeg da et forsøg på at understrege, at det var forkert, når man

fremstillede det, som om der manglede penge.

Jeg har brugt det væsentlige af tiden til de konservative, men jeg synes også, det var noget af det væsentligste bidrag, der var.

Den socialdemokratiske ordfører siger, at vi lever ikke under en centralt dirigeret økonomi, og vi ønsker det ikke. Det kunne afføde en debat om, hvad socialdemokratiet mener med socialisme. Jeg vil godt tage det på en anden måde og sige: ja men har vi ikke en central styring i dag af produktion og beskæftigelse? Det er blot ikke politikkerne, der står for den centrale styring. Det er bankerne, som i og for sig afgør, om også de såkaldt mindre virksomheder, man taler så pænt om, skal have den nødvendige økonomi. Det er de store koncerner, de multinationale selskaber, som også styrer centralt og, som jeg sagde i første omgang, i virkeligheden gennemfører en importregulering, som vi har peget på det.

Når man så siger, at det er for statisk alene at se på virksomhedslukningerne, vil jeg sige: nu vel, men vi har heller ikke alene gjort det. Vi har her fremlagt en lang række beskæftigelsesforslag, også forslag om den økonomiske politik. Det, jeg sagde i første omgang, og det vil vi understrege, var, at de løfter, der blev givet fra statsministeren under den sidste debat om dette spørgsmål, de løfter, der er blevet givet hver gang, man har grebet ind over for arbejderbevægelsen, det har været om bistandsfond, erhvervsstøtte, direkte støtteordninger, overenskomstindgreb alle sammen. De skulle også gennemføres over for andre grupper, man ville sikre kontrol med de støtteordninger, der var, men det er det, vi har sagt, det er ikke sket, og det er miseren, som den ligger i dag.

Må jeg så om importreguleringen, som vi altså har opfattelsen af finder sted i dag, blot af andre kræfter end dem, som i og for sig skulle bestemme, de politiske kræfter, for der er andre, der gennemfører en importkontrol, understrege, at vi jo godt kan sige, at vi ikke har interesse i en importkontrol, men den gennemføres jo både inden for EF og inden for OECD. Jeg har en rapport her – der er ikke tid til at tage den med, de fleste folketingsmedlemmer har jo fået den – som i og for sig understreger, hvordan man groft diskriminerer dansk industri, f. eks. Thrige-Titan, gennem nogle af de sammenslutninger,

[Jørgen Jensen]

vi er i. Derfor vil jeg blot slutte med at sige, at der i denne debat er understreget netop det, som vi ville have man skulle pege på, at det er nødvendigt med en styring.

Formanden:

Der er nu til det af hr. Voigt fremsatte dagsordensforslag af hr. Jørgen Jensen stillet følgende ændringsforslag: (se foran).

Dette ændringsforslag indgår ligeledes i forhandlingen.

Jeg skal her afbryde forhandlingen og ud-sætte mødet. Det genoptages i dag kl. 15.50.

Mødet udsat kl. 15.19

Mødet genoptaget kl. 15.50

Forhandlingen genoptoges.

Formanden:

Hr. Bolvig har ordet for en kort bemærkning. (Ophold). Hvis hr. Bolvig ikke er til stede, har hr. Voigt ordet. Vi tager dem i rækkefølge.

Voigt (FP):

Eftersom hr. Bolvig ikke er til stede i salen og det er ham, jeg skal skælde ud, fordi han sagde noget ukorrekt, så skal jeg frafalde ordet i denne omgang.

Formanden:

Det har man lov til at gøre uden at gå på talerstolen.

Arne Bjerregaard (KrF):

Jeg skal bare meddele vores stilling til dette hav af dagsordensforslag, hvis jeg nu kan finde ud af dem.

Med hensyn til dagsordensforslaget fra fremskridtspartiet ved hr. Askjær Jørgensen skal vi klart meddele, at vi heller ikke ønsker nogen central ØD-fond, og vi vil, hvis forslaget kommer til afstemning, stemme for det af hr. Askjær Jørgensen stillede ændringsforslag. Ligeledes kan jeg meddele, at begge de dagsordensforslag, som hr. Ib Christensen har fremsat, vil vi stemme for, hvis de kommer til afstemning. Endelig skal jeg meddele, at det af hr. Poul Nielson fra socialdemokra-

tiet fremsatte dagsordensforslag vil vi undlade at stemme om.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

I fremskridtspartiet er vi ikke enige med handelsministeren og regeringen i holdningen til ØD. Det er derfor nødvendigt at stille et ændringsforslag til det af hr. Poul Nielson fremsatte forslag om motiveret dagsorden.

Jeg skal hermed stille følgende:

Ændringsforslag.

»Efter ordet »efterretning,« tilføjes: »men dog tager afstand fra, at økonomisk demokrati ved lov gennemføres på grundlag af en central fond,«.

Formanden:

Der er nu af hr. Askjær Jørgensen stillet følgende ændringsforslag til det af hr. Poul Nielson fremsatte dagsordensforslag: (se ovenfor).

Jeg vil gerne hertil sige, at jeg må opfatte dette ændringsforslag som et selvstændigt dagsordensforslag, der ikke kan stilles som ændringsforslag, og det er jo allerede stillet som et selvstændigt dagsordensforslag.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg ved ikke, om jeg så må spørge formanden, om vores oprindelige dagsordensforslag først kommer til afstemning.

Formanden:

Formanden plejer ikke at besvare den slags spørgsmål. Det går efter forretningsordenen og efter traditionen her i huset.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden af Poul Nielson (S) (se foran) vedtoges med 78 stemmer mod 29; 29 stemte hverken for eller imod.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden af Askjær Jørgensen (FP) (se foran).

Forslag om motiveret dagsorden af *Voigt* (FP) (se foran) og

Ændringsforslag hertil af *Jørgen Jensen* (DKP).

Forslag om motiveret dagsorden af *Ib Christensen* (DR) [vedr. økonomisk demokrati] (se foran).

Forslag om motiveret dagsorden af *Ib Christensen* (DR) [vedr. arbejdsformidlingen] (se foran).

Forslag om motiveret dagsorden af *Langsted* (CD) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den sidste sag på dagsordenen var:

3) *Forespørgsel til statsministeren:*

Forespørgsel af Glistrup (FP), H. C. Hansen (FP), Askjær Jørgensen (FP), Kjærulff-Schmidt (FP), Lawaetz (FP), Nauerby (FP), Tang Sørensens (FP) og Voigt (FP):

»Hvordan vurderer regeringen industriens fremtidige rolle i samfundet?«

(Forespørgsel nr. VII. Anmeldt 23/11 77. Fremme af foresp. vedt. 29/11 77).

Forhandling

Glistrup (FP):

Arbejdsløshed og valutagæld er de to samfundsonder, der er snakket mest om i de senere år her i denne sal. Ja, netop snak er ordet, for når vi ser på, hvad realiteterne er, og sammenligner, hvordan det ligger med arbejdsløsheden og valutagælden på nuværende tidspunkt, med, hvordan forholdet var, dengang den nuværende regering tiltrådte i februar måned 1975, så er forholdet jo det, at begge dele er katastrofalt forværret i de mellemliggende måneder.

Over for disse hårde kendsgerninger har regeringen indsvøbt sig i adskillige myter, og det er nogle af disse myter, som vi meget gerne skulle få taget livet af ved den debat, som vi nu begynder på.

Vi har gang efter gang med det overskud af medieadgang, som der er givet til regeringen, hørt denne fremføre det synspunkt, at når man gør et eller andet vedrørende arbejdsløsheden, så skader man valutabalancen tilsvarende, eller omvendt: det, som gavner valutabalancen, skader arbejdsløsheden. At

disse udsagn ikke er korrekte, viser den virkelige udvikling, hvor det er lykkedes regeringen at skade begge dele på én gang.

Det, vi skal diskutere i dag, indeholder midlet til, at vi samtidig kan gavne arbejdsløsheden og gavne valutabalancen, at vi samtidig kan få sat en hel del mennesker i beskæftigelse, med henblik på at de skal udføre det arbejde, som er nødvendigt for at producere de varer, som kan forbedre vores valuta-standard over for udlandet, dels ved at producere eksportvarer, dels ved at producere varer, som medfører, at vi kan spare på importen.

Nu ved jeg da så udmærket, at der er andre erhverv end industrien, som kan være med til at løse denne opgave. Når fremskridtspartiet imidlertid har begrænset forespørgslen i dag til alene at angå industriens forhold, så hænger det sammen med, at industrien, som den danske erhvervsstruktur har udviklet sig, så ganske åbenbart er den gren inden for dansk erhvervsliv, som bedst er i stand til at løse dette problem. Det hænger sammen med, at det ville være forkert, hvis vi i denne debat henfaldt til at gå ned i de specialproblemer, som unægtelig er knyttet til andre betalingsbalanceerhverv såsom landbrug, fiskeri, turisme, eksportvognmænd, skibsfart og hvad vi ellers kunne nævne. Men selvfølgelig må vi da holde os for øje, når vi nu beskæftiger os med industriens problemer, at hvad der gavner industrien, det vil stort set også gavne denne lange række og en lang række andre centrale danske erhverv.

En af de andre myter, som regeringen har knyttet sig til over for de forfærdelige figura, der udvises med resultatet af de 2½ års regering, snart 3 år, vi har haft med forværring af beskæftigelsessituationen, forværring af betalingsbalancen, det er, at man siger: ja men det skyldes jo, at der er krise i udlandet. Vi andre har opdaget, at det ikke kan forklare, at det i Danmark skulle udvikle sig værre, end det gør i de andre lande. Vi må bare gøre os klart, at den sovepude, som regeringen på den måde gør brug af ved at hævde, at der jo er krise i udlandet, betyder, at de udenlandske pengemidler på nuværende tidspunkt, hvor kreditmulighederne er så rigelige i de udenlandske banker, fordi der er så store ledige pengemidler, fordi det udenlandske erhvervsliv snarere sætter penge ind end trækker på deres kassekreditter, når de i øje-

[Dohrmann]

Begrundelse.

Finansministeren og dennes kollega trafikministeren har ved adskillige lejligheder over for folketinget og offentligheden tilkendegivet, at regeringen vil afgive en rapport om de store offentlige investeringer inden udgangen af 1977.

Af Berlingske Tidende den 21. november d. å. side 2 fremgår det, at investeringsplanerne for forbindelserne Helsingør–Helsingborg og København–Malmø samt luft-havnsprojektet på Saltholm ikke kan forventes færdiggjort før i løbet af april måned. På denne baggrund er det naturligvis meget interessant at få oplyst, hvorledes finansministeren vil medtage disse projekter, såfremt spørgsmålet besvares bekræftende.

Besvarelse (1/12 77):

Finansministeren (Heinesen):

Jeg kan bekræfte, at rapporten fra det såkaldte Myrup-udvalg om det storkøbenhavn-ske lufthavnsproblem først vil foreligge engang i første halvdel af april måned næste år, og jeg kan tilføje, at betænkningen fra det dansk-svenske Øresundsudvalg, hvis arbejde hele tiden har været tidsmæssigt og på anden måde nøje koordineret med lufthavnsudvalgets, også er blevet forsinket, og at betænkningen først vil foreligge færdigtrykt i løbet af april måned 1978.

Jeg kan endvidere bekræfte, at det under finansministeriet nedsatte udvalg om offentlige investeringsplaner – som forudsat – vil afgive rapport til regeringens økonomiudvalg inden årets udgang.

Jeg finder det ikke rigtigt på forhånd at oplyse om enkeltheder i denne rapport, men kan dog tilføje, at investeringsudvalget i sit arbejde også har haft opmærksomheden henvendt på Saltholm- og Øresundsprojekterne, samt at dette vil fremgå af den endelige rapport.

Til *ministeren for Grønland (1/12 77)* af:

Steenholdt (Grønl.):

»Hvad agter ministeren at gøre i anledning af de ulovlige fysiske blokader i Grønland, som ministeren tidligere har udtalt sig imod?«

(Spm. nr. 220).

Begrundelse.

Jeg har tidligere fået et omfattende svar fra ministeren på et spørgsmål om lovligheden af fysiske blokader i Grønland, men jeg mener ikke at have fået udtømmende svar på, hvad ministeren vil foretage over for ulovlige fysiske blokader.

Atassutgruppen er som bekendt modstander af alle ulovlige handlinger hvor som helst i riget.

Besvarelse (6/12 77):

Ministeren for Grønland (Jørgen Peder Hansen):

I mit svar af 29. november 1977 har jeg gennemgået de generelle regler for fysiske blokaders ulovlighed, og jeg har heri fastslået, at der i Grønland gælder tilsvarende regler som i Danmark. Jeg kan erklære mig enig med hr. Steenholdt, når han fremhæver det væsentlige i at få fastslået over for virksomheder eller personer, som påtænker at starte en virksomhed i Grønland, at retstilstanden i Grønland ikke stiller dem ringere end i Danmark.

Med hensyn til vurderingen af aktuelle tilfælde nu og i fremtiden må jeg imidlertid svare, at vurderingen af, hvorvidt en fysisk blokade er ulovlig eller ej – herunder om indgriben i tilfælde af ulovlighed – ikke tilkommer mig, men henhører under de retshåndhævende myndigheder i Grønland.

Man vendte herefter tilbage til dagsordenens punkt 2, der var:

2) Forespørgsel til handelsministeren:

Forespørgsel af Jørgen Jensen (DKP).
(Forespørgsel nr. VI).

Forhandlingen genoptoges.

Ib Christensen (DR):

Forespørgslens formulering, hvordan man undgår virksomhedslukninger, burde have den tilføjelse: uden at hæmme en naturstrukturudvikling. Og det skal jeg da besvare. En række ordførere har været inde på, hvad man burde gøre. Det skal jeg også komme ind på. Men jeg vil i modsætning til en række andre ordførere først også beskæftige mig med, hvad man bør undlade at gøre, og da

[Ib Christensen]

vil jeg for det første sige, at man bør undlade at gennemføre en selektiv politik, der skader virksomhederne, f. eks. lave en emballageafgift, som får til effekt, at nogle virksomheder må lukke, f. eks. lave en genbrugsfabrik for papir, der fører til, at private virksomheder på området må indstille, f. eks. undlade at gennemføre 6. momsdirektiv med moms på danseskoler med det resultat ifølge danseskolernes organisation, at de må standse deres virksomhed. Til det sidste område kan tilføjes, at man gennem offentlig tilskudspolitik i forvejen har undermineret eksistensgrundlaget for mange danseskoler.

Jeg nævner disse som eksempler på, at uanset hvor gerne man vil bevare virksomheder og arbejdspladser, så fører man i dette folketing fra regeringens side på områder en politik, der faktisk fører til virksomhedslukninger midt i en tid, hvor vi har op mod 200.000 arbejdsløse.

Erhvervslivet er meget ømtfindtligt over for det, der foretages i dette folketing, fordi erhvervslivet har meget vanskelige økonomiske vilkår.

En anden ting, jeg vil nævne, som man kunne have undladt at gøre, er ATP-ordningens indførelse og kildeskatteadministrationen, der har bebyrdet mange virksomheder hårdt.

Endelig en tredje ting, den protektionisme, som nu er ved at blomstre op, og som der også her i denne debat har været røster om fra forespørgerens side, hvor man luller erhvervslivet ind i en sovepude, hvor man forøger omkostningerne både for forbrugerne og for andre erhvervsvirksomheder, hvor man fastholder en forældet struktur ved hjælp af protektionisme, der desværre har en sørgelig aktualitet ved den nyprotektionisme, man på tekstilområdet har indskibet sig i fra EFs og andre velstående handelsområders side over for den fattige verden. En sådan vej fører efter vores opfattelse ikke til, at man bevarer virksomheder på længere sigt, tværtimod fører den til underminering af virksomhedernes eksistens. Og her er tekstilområdet et udpræget eksempel, hvor det har vist sig, at den frygt, man havde ved at gå ind i et frihandelsområde og få et større europæisk marked, er gjort til skamme, idet den danske tekstileksport i høj grad er forøget.

Laver man den slags foranstaltninger, hvad enten der er tale om protektionisme, altså beskyttelsespolitik, restriktioner, toldbeskyttelse el. lign. eller om direkte tilskud eller om dette, at offentlige kasser konkurrerer med private erhvervsvirksomheder og foretagender, er den sikre konsekvens, at det er det øvrige erhvervsliv, der belastes, og at man altså ydermere ikke blot ikke betrygger de pågældende virksomheders eksistens på længere sigt, men endog belaster hele det øvrige erhvervsliv. Herpå er landbrugets beskyttelsespolitik, som den føres i EF, og som den blev ført af Danmark, før vi kom ind i EF, og værftsindustrien sørgelige eksempler. Nu har man på global basis en værftsindustri, der er en tredjedel højere end kapaciteten, og man ved, man skal sanere, men det har man ikke gjort. Tværtimod har man forøget subsidierne med det resultat, at vanskelighederne bliver større og større og mulighederne for, at værfterne kan overleve, bliver ringere og ringere.

Nu har jeg sagt lidt om, hvad man bør undlade at gøre, og så vil jeg sige lidt til sidst om, hvad man kan gøre.

Man kan føre en omkostningspolitik, der kan satse på at få erhvervslivets omkostninger bragt ned. Hermed tænker jeg på den forvridning, der sker i kraft af, at det i så høj grad er profitabelt at anbringe midler i jord og fast ejendom, hvilket medvirker til den meget høje rentebyrde, som erhvervslivet må trækkes med, en rentebyrde, der nu er næsten lige så høj som lønomkostningerne ved etablering af nye arbejdspladser.

Denne forvridning fører til – illustreret med et eksempel fra en formiddagsavis for ganske få måneder siden – at en tysk fabrikant må meddele, at han har fået afslag i sin bank med hensyn til at få lån til at forøge sin produktion og sin eksport, og at banken i stedet for havde rådet ham til at købe sommerhusgrunde for pengene. Det er blot et lysende eksempel på, hvad det er, der sker, når man fører den økonomiske politik, man gør, og favoriserer pengeanbringelse passivt i jord og fast ejendom i stedet for i erhvervsaktivitetsskabende og arbejdspladsskabende aktiviteter.

En anden ting, man kan gøre, er at prøve at neddæmpe lønomkostningerne, ikke ved tvangsindkomstpolitik, der fører til fastlåsning af strukturen, når den føres over længe-

[Ib Christensen]

re sigt, og til statsdirigisme, men derimod ved en økonomisk politik, som ikke gennem et enormt højt skattetryk og ikke gennem huslejestigninger afstedkommet gennem en hæmningsløs jord- og boligspekulation udhuler reallønnen med det resultat, at lønmodtagerne må og vil kræve kompensationer. Jeg henviser både med hensyn til dette og det foregående punkt til den alternative økonomiske politik, som retsforbundet har formuleret i sit program »Fuld beskæftigelse igen«.

Endelig en anden ting, man kan gøre, og det har også relation til forslag, vi har fremsat: man kan effektivisere bekæmpelsen af monopolerne, for gennem monopolerens virksomhed skabes der en vis erhvervs-koncentration; der skabes fordyrelser, gennem leveringsnægtelser o. lign. føres der en monopolistisk politik i visse sektorer af erhvervslivet. Det bør man undersøge, og det bør man satse imod, jfr. de forslag, vi har fremsat på dette område.

Der er stillet to dagsordensforslag fra fremskridtspartiets side, og jeg må om det af hr. Voigt stillede dagsordensforslag sige, at vi er ikke tilhængere af, at arbejdsformidlingen overføres til fagforeningerne. Vi mener, at den offentlige arbejdsformidling skal bevares. På den anden side er vi – som uden tvivl et flertal i tinget – tilhængere af, at fagforeningerne får anvisningsret parallelt med den offentlige arbejdsformidling, og jeg skal derfor tillade mig at fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget udtaler, at arbejdsformidlingen skal styrkes ved, at fagforeningerne også får anvisningsret.

Tinget forsætter herefter behandlingen af forespørgslen.«

Til det andet dagsordensforslag, som er stillet af hr. Askjær Jørgensen, har jeg den bemærkning, at hvis Arbejdsgiverforeningen og LO bliver enige om at lave økonomisk demokrati med en central fond, så må de gerne gøre det for vores skyld. Den formulering, som hr. Askjær Jørgensens dagsordensforslag har, indebærer en betingelsesløs afstand fra central fond. Det kan vi ikke gå med til, for vi mener, at hvis arbejdsmarkedets parter kan blive enige om det, så skal folketetinget ikke blande sig, akkurat som folketeting og regering ikke skal blande sig i øvri-

ge aftaleforhold mellem arbejdsmarkedets parter. Derfor vil jeg alternativt foreslå følgende forslag om motiveret dagsorden i overensstemmelse med, at vi ikke mener, at ØD er et lovgivningsanliggende, men et forhandlingsanliggende mellem arbejdsmarkedets parter:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget tager afstand fra, at økonomisk demokrati gennemføres ved lov.

Tinget fortsætter herefter behandlingen af forespørgslen.«

Formanden:

Der er nu fremsat følgende to forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Begge disse forslag indgår nu i forhandlingen.

Wilhelm (VS):

Jeg skal gemme den mere omfattende diskussion om industriens fremtid til det næste punkt, hvor forespørgslen er formuleret bredere. Det, det her drejer sig om, er virksomhedslukningerne.

Vi mener ikke, at man kan se det isoleret, og det, der hyppigere er tilfældet og nok vil blive det også i fremtiden, er bortrationaliseringen af arbejdspladser og ikke de totale lukninger. Ingen af delene kan undgås i det her samfund – formodentlig ikke i noget samfund i øvrigt – og i det samfund, vi befinder os i, kan man roligt forudse, at der vil blive disse bortrationaliseringer og delvise lukninger i meget nær fremtid, fortsat i hvert fald på værfstområdet, bryggeriområdet, inden for glasindustrien, inden for den grafiske industri m. v. Det er VS' hovedsynspunkt, at kampen mod denne arbejdsløshed må begynde, før fyresedlerne er afleveret. Det må ske gennem de faglige krav først og fremmest, dvs. bemandingskravene, kravene om forbud mod overarbejde, kravene om kortere arbejdstid.

Baggrunden for denne holdning er jo, at virksomhedslukninger og bortrationaliseringer ikke sædvanligvis er dikteret af, at forretningen er underskudsgivende. Jeg kan henvise til eksemplerne med B & W, med Berlingske Tidende-koncernen og en masse andre. Det er ikke, fordi virksomhederne er underskudsgivende, men fordi kapitalen har

[Wilhelm]

alternative investeringsmuligheder indenlands såvel som udenlands.

Hvis vi ser på det indenlandske, så er det, som andre har været inde på – desværre kun fra venstrefløjspartierne og fra retsforbundet – den alternative investeringsmulighed i jord og fast ejendom, en investeringsmulighed, som er direkte ødelæggende for motivationen for at oprette arbejdspladser eller bare bevare arbejdspladser. Det er den alternative investeringsmulighed i maskiner i stedet for i menneskelig arbejdskraft, en investeringsmulighed, som er blevet kunstigt fordrejet til fordel for maskininvesteringerne gennem afskrivningsreglerne, gennem investerings- og produktivitetsfremmende tilskud osv. Og det er ikke mindst de sidste par år de alternative investeringsmuligheder i finansministerens statspapirer, som tilbyder 17,3 pct. for at lade kapitalen ligge aldeles død og i hvert fald ikke opretholde eller oprette arbejdspladser.

Hvad angår investeringer i udlandet, må vi bekende, at det ved vi ikke så forfærdelig meget om. Det skyldes ikke manglende interesse, men at vi for et par dage siden havde 2 års jubilæum i nogle gentagne forsøg på bare at få det mindste at vide om, hvad det egentlig er, der foregår. Vi har forsøgt gennem erhvervsudvalget, og vi har forsøgt gennem alle mulige andre kanaler at få et overblik over, hvad det egentlig er for tilladelser, Nationalbanken har givet i de sidste år til faste investeringer i udlandet, bare de største af dem, for at man overhovedet kunne danne sig en mening om, hvor problemerne ligger, hvor de er motiveret for at søge hen, hvad det er for brancher især, og hvad det er for virksomheder. Men det har ikke kunnet lade sig gøre. Jeg håber, det sker snart. Der ligger igen et spørgsmål til handelsministeren, om han kunne tænke sig at oplyse politisk-økonomisk udvalg om disse ting.

Når det drejer sig om muligheden for investering i udlandet, er det jo bekendt, at her fra 1. januar vil der ske en yderligere bevægelighed på det område, altså en yderligere indskrænkning i mulighederne for at forsvare sig imod denne kapitalflugt, noget, som har givet anledning til, at VS har ønsket et samråd med de ansvarlige økonomiske ministre om, hvad de egentlig har tænkt sig i denne anledning, når 5 års overgangsperioden på det her område udløber den 1. januar 1978.

Til illustration af nogle af de ting og mekanismer, jeg har nævnt her, kunne man tage planerne om det nye bryggeriforetagende i Fredericia, og man kunne tage udtalelserne fra den arbejdsminister, der ved andre lejligheder snakker så meget om beskæftigelsen, men som, da han deltog i grundstensnedlæggelsen for dette superbryggeri, bl. a. udtalte:

»Fredericia bryggeri vil, hvad angår planlægning, blive et skoleeksempel for fremtidig dansk industri.«

Og videre:

»Man kan lige så godt tackle problemerne i starten og spare penge på længere sigt.«

Og endelig:

»Fredericiabryggeriet er en foregangsvirksomhed, et klart bevis på, at det nytter at investere i dansk industri.«

Det er jo så udmærket, men hvad er baggrunden for dette byggeri i Fredericia? Det er, at man skal have smadret den københavnske afdeling af bryggeriarbejderne. Det er, at man med dette superbryggeri vil være i stand til med $\frac{1}{4}$ af det mandskab, der ellers har kørt i København, at dække landets ølforbrug og mere til. Hvad arbejdsministeren ikke stillede sig af spørgsmål ved den lejlighed er: hvad er hans svar på den situation, de 5.000 ledigblevne i København kommer i af samme grund?

Den politik, der er ført, har handelsministeren sådan set redegjort for i grove træk med sin opremsning af støtteordningerne. Den tidligere forespørgselsdebat om samme emne, som forespørgeren her i dag har henvist til, kom jo til på VS' foranledning i foråret 1975, og opremsningen gjaldt stort set de hovedpunkter, der er foregået siden. Så vidt jeg hørte i farten, glemte handelsministeren at nævne, at han her sidste forår, til trods for at han først med god ret, synes jeg, havde modsat sig det, gik hen og forbedrede de støtteordninger, der ligger fuldstændig uden for folketingets kontrol, gennem skibskreditfonden og fulgte, uden nogen som helst mulighed for at diskutere det i det her forum, de opfordringer, der kom fra den pågældende industri og fra det pågældende rederehverv.

Jeg må konkludere denne lille del af industridebatten i dag med at sige, at vi finder ikke i VS, at man nødvendigvis skal opretholde enhver produktion, men det er klart, at vi vil være med til et hvilket som helst initia-

[Wilhjelm]

tiv, der tager sigte på at hindre spekulationslukninger. Ellers mener vi, at løsningen snarere må ligge i at fremme beskæftigelsen efter andre kriterier end med disse desperate støtteordninger, som har en tilbøjelighed til at blive uendelige og føre mere med sig. I den forbindelse skal jeg nøjes med i dag at henvise til de beskæftigelsesforslag, som VS selv har fremsat, og som følger helt andre kriterier.

Den mere generelle diskussion vil jeg som sagt gemme til den næste forespørgsel, der er på i dag.

Om dagsordensforslagene, der er fremsat, skal jeg sige, at vi stemmer ja til forslaget om anvisningen tilbage til fagforeningerne. Det er fuldstændig ubetinget, som det står, og derfor aldeles uproblematisk for os.

Om de forslag, der har at gøre med ØD, vil jeg gerne sige, at efter VS' mening kan et egentligt økonomisk demokrati, som vi selvfølgelig gerne så, simpelt hen ikke eksistere i et privatkapitalistisk samfund. Det er, uanset hvilken af modellerne man benytter sig af, en eller anden form for tvangsopsparing, uden at der ligger et egentligt økonomisk demokrati i det. Vi er derfor imod disse planer. Vi er det, uanset om det er med eller uden den centrale fond, og vi er det, uanset om det sker ved lovgivning eller på anden måde. Det kommer til at afgøre vores holdning til dagsordenerne om ØD-forslagene eller, som man beklageligvis for generelt udtrykker det, om økonomisk demokrati. Vi mener, at et egentligt økonomisk demokrati simpelt hen er ensbetydende med socialisme. Det er vi selvfølgelig for, men det er jo ikke det, der kommer til afstemning.

Voigt (FP):

Hr. Bolvig stillede i sit første indlæg nogle spørgsmål, og han kom også med nogle mis-hagsytringer om fremskridtspartiet. Han sagde, at vi førte hetz mod arbejdsformidlingen, og spurgte, om vi ikke snart kunne føre bevis for, at de pågældende arbejdsgivere, som vi har refereret til, ikke kan få den arbejdskraft, de havde brug for.

Jeg må spørge hr. Bolvig, om han mener, at f. eks. landsformanden for Grossist-Sammenslutningen, Flemming Christiansen, lyver, når han siger, at der er hårdt brug for mange, der kan og vil arbejde stabilt og seri-

øst, og som har de fornødne kvalifikationer, men at de blot ikke kan skaffes fra arbejdsanvisningen i dag. Og mener hr. Bolvig, at de mange arbejdsgivere, som bl. a. igennem dagspressen har givet udtryk for, at de ikke kan få den fornødne arbejdskraft til deres virksomhed, lyver? Og mener hr. Bolvig, at de 60 pct., som man har registreret af håndværksmestrene, som siger, at de ikke kan få den fornødne arbejdskraft til deres virksomhed, også lyver? Og hvad med de mennesker, der i sommer ikke kunne få plukket deres frugt? Hvad med de rabarber, der rådne på markerne osv.?

Jeg mener, at der igennem det sidste års tid er kommet en mængde dokumentation fra forskellige arbejdsgivere, og det kan ikke være hr. Bolvig ubekendt, for der er da nogle her i tinget, der har fortalt mig, at hr. Bolvig påstår, han har forstand på erhvervslivets forhold, så jeg går ud fra, at han læser andre dagblade end Politiken, og andre seriøse dagblade her i landet har beskæftiget sig meget med disse problemer. Jeg ved godt, at det ligger fjernt fra hr. Bolvigs hoforgan, men uanset uenigheden må hr. Bolvig give mig ret i, at det kræver da en dybtgående diskussion og en dybtgående undersøgelse at få belyst, hvordan forholdet er mellem arbejdsstyrken og de forsikrede og de registrerede arbejdsløse. Hvor mange står reelt til rådighed for arbejdsmarkedet? Jeg mener ikke, at det er en sag, som hr. Bolvig bare kan affærdige ved at råbe ukvemsord efter fremskridtspartiet. Jeg mener, der er et relevant og et rimeligt grundlag for, at vi har rejst disse problemer.

Langsted (CD):

Der er, som traditionen byder, foreslået en række dagsordener i denne debat, som det i øvrigt har været meget interessant at følge. De falder i to omgange. Der er én, stillet af hr. Askjær Jørgensen, om, at økonomisk demokrati ikke skal gennemføres på grundlag af en central fond, og en tilsvarende af hr. Ib Christensen, hvori folketinget tager afstand fra, at økonomisk demokrati gennemføres ved lov.

Jeg kan på CDs vegne sige, at det dækker vor opfattelse af situationen, og vi kan i givet fald stemme for disse to dagsordener. Dernæst har der været to dagsordener, hvori fol-

[Langsted]

ketinget udtaler, at arbejdsformidlingen bør føres tilbage til fagforeningerne. Efter vor opfattelse har det i og for sig aldrig været fagforeningerne, der har haft arbejdsformidlingen, men det var arbejdsløshedskasserne, der havde denne arbejdsformidlingsret. I den anledning vil jeg gerne på CDs vegne have lov til at fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget udtaler, at arbejdsløshedskasserne bør inddrages i arbejdsformidlingen, og tager i øvrigt handelsministerens redegørelse til efterretning.

Tinget fortsætter derefter behandlingen af forespørgslen.«

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Også dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Bolvig (RV):

Hr. Voigt stillede mig en række spørgsmål, og jeg vil gerne sige, at når hr. Voigt nævner ved navn en række organisationer og ledere, som hævder, at der er mangel på arbejdskraft, så synes jeg, hr. Voigt i sandhedens interesse også burde beskæftige sig med de langt flere, som kan dokumentere, at der er uhyggeligt mange arbejdsløse, og at det antal stadig er stigende. Selvfølgelig skal vi have en diskussion om, hvordan vi bedst får tilrettelagt hele problemet, så alle de mennesker, der ønsker et arbejde, også kan få det hos de enkelte, som er i stand til at tilbyde de arbejdsløse et job.

Men jeg synes, at fremskridtspartiet fremstiller forholdene på en måde, som må virke overordentlig ydmygende og utilfredsstillende for de mange mennesker, som er arbejdsløse, og som dybt ønsker at få et job og gør en stor indsats for at få det. Hvordan forestiller hr. Voigt sig, at disse arbejdsløse lytter til de taler, som hr. Voigt og mange af hr. Voigts partikolleger gang på gang holder, og som ikke kan andet end give mange i befolkningen indtryk af, at de arbejdsløse ikke ønsker at få et job? Det er kun ganske enkelte, der er i den situation. Den store hovedpart af de arbejdsløse ønsker brændende et job, og det er vores opgave at skabe en politik, så de kan få det.

Poul Nielson (S):

Jeg vil gerne først knytte et par venlige kommentarer til nogle af hr. Ole Henriksens bemærkninger. Jeg synes, det er både rigtigt og væsentligt at understrege, som hr. Ole Henriksen gjorde det, at en udvikling i retning af økonomisk demokrati, i retning af en større medinddragelse af lønmodtagerne i virksomhederne, både må vedrøre ejendomsretten og dispositionsretten, ja, hele den måde, beslutningerne bliver taget på i virksomhederne.

Når hr. Ole Henriksen derefter går et skridt videre og nærmest opfordrer socialdemokratiet til at bede LO om at opsig § 4 i hovedaftalen osv., så synes jeg, vi kommer uden for det, der er kernen i debatten i dag. Om indholdet i det problem vil jeg da godt henvise til, hvad socialdemokratiet har skrevet i sit nye principprogram, som absolut siger ganske klart, at vi mener, at denne eneret til at lede og fordele arbejdet, som arbejdsgiverne har, bør ophæves. Men det er ikke et anliggende, vi her – og slet ikke i dag – skal tage stilling til.

Så vil jeg gerne til hr. Wilhjelms komme med en enkelt bemærkning om de 5.000 ledige i København, som han mente ville blive resultatet af Fredericia Bryggeris opbygning. Jeg tror ikke, at det tal har særlig meget at gøre med virkeligheden, og jeg vil da godt pege på, at der er truffet aftale om, at der skal gives samme lønvilkår for de nye ansatte ved Fredericia Bryggeri som dem, der er gældende i København. Jeg tror altså, at hele den proportionsforvrængning, som hr. Wilhjelms anvendte i forbindelse med omtalen af den investering, ikke tjener noget særlig fornuftigt formål.

Der er blevet foreslået en lang række forskellige dagsordener, hvoraf nogle nærmest illustrerer, at fremskridtspartiet efterhånden har oparbejdet en sådan rutine i at fremsætte dagsordener, at man er nået til et niveau, hvor man er i stand til at konstruere spørgsmål efter modellen: er du holdt op med at slå din svigermoder? Med lidt vekslende adresser kan man stille et sådant spørgsmål næsten ved enhver sags behandling her i Folketinget. Jeg tror ikke, det er en hensigtsmæssig måde at afklare vores stillingtagen til de forskellige problemer på. Jeg tror simpelt hen ikke, at det er en arbejdsmetode, som er

[Poul Nielson]

så alvorlig og så seriøs, at den er folketinget værdig.

Jeg vil gerne på den socialdemokratiske folketingsgruppes vegne som svar på den debat, der har været her, fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet folketinget tager handelsministerens redegørelse til efterretning, går tinget over til næste sag på dagsordenen.«

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg må sige til hr. Poul Nielson, der er lidt beklemt ved, at fremskridtspartiet stiller nogle dagsordensforslag, der gør lidt ondt i hjertet på socialdemokratiet, at det er socialdemokratiet selv ude om. Hvis socialdemokratiet ville respektere, at det sad inde med en mindretalsregering, og tog dette til følge på den måde, at man i visse situationer ikke vovede sig længere ud, end man havde dækning for i folketinget, så ville man ikke blive udsat for disse dagsordensforslag. Det var tilfældet i udenrigsdebatten, og det er tilfældet nu igen, hvor vi gentagne gange har peget på den centrale fond i ØD-problematikken. Vi har i nogle af vores største aviser læst om, hvad statsministeren udtaler i EF og andre steder, og det er alene, fordi vi ser disse udtalelser fra fremtrædende regeringsmedlemmer, som vi mener der savnes dækning for i et flertal i dette ting, at vi mener, det er nødvendigt ligesom at bevæge situationen lidt hen i den retning, hvor den hører hjemme.

Så er jeg i øvrigt tilfreds med, at mange ordførere har gjort det let for mig. Der er masser, der har peget på årsager til virksomhedslukninger: emballageafgiften og en masse andre ting. En enkelt ting, som jeg ikke nåede at sige i formiddags, men som det er nødvendigt at få med, er det gode argument for at følge fremskridtspartiet, når man diskuterer afviklingen af lov om særlig indkomstskat og hermed beskatningen af goodwill. Det er jo en af den slags love, som har gjort, at det næsten er umuligt for mindre

virksomheder at konsolidere sig. Spirene til ungskovens blandt danske virksomheder ligger jo ude blandt medarbejderne i virksomhederne, og virksomheder startes ofte spontant af en lønmodtager, der begynder lidt i sin fritid i sin garage eller et andet sted.

Hvad sker der så? På det tidspunkt er man optændt af håbet om at blive producent af et eller andet, og så tænker man ikke på de mange forskellige formaliteter. Når man så har kørt et, to eller tre år og det har vist sig, at ideen er rigtig, så står man pludselig med en virksomhed, og denne virksomhed kan umuligt i det system, vi har nu, vokse og konsolidere sig, så lang tid det er et privat-ejet firma. Hver gang man skal bruge 100.000 kr. til at investere i varelager osv. bare som følge af inflationen, så skal man tjene 300.000 kr., og så skal man betale de 200.000 kr. i indkomstskat, og så er det bare inflationen på varelager osv., man har dækket. Det er noget, der siger sig selv, og det er helt utilstedeligt.

Når man kommer til at analysere det, og jo oftere vi diskuterer tingene her i salen, viser det sig, at fremskridtspartiets klare linje, at disse love skal afskaffes, er den rigtige. Det er jo trist, at vi skal have det så besværligt med at få sådanne ting som lov om særlig indkomstskat afviklet, når det viser sig, uanset hvilken gren af det vi tager fat på, at det er forvridende og samfundsskadeligt og med til at lukke virksomheder. Jeg synes, det ville være klædeligt for partierne, hvis de ville erkende det.

Jeg vil da gerne takke for, at jeg har hørt en enkelt ordfører fra et af de ikke-socialistiske partier komme lidt ind på noget i retning af dette. Det var hr. Aksel Pedersen, der sagde, at hvis ikke man snart tager realistisk fat på det, så kunne man lige så godt tage og afskaffe den lov helt. Ja, det er rigtigt, der er ikke noget tilbage af den lov, som er værd at samle på, når man har taget det væk, som ikke generer erhvervslivet og danske arbejdspladser.

Sluttelig skal jeg om de kommentarer, der har været til mit dagsordensforslag om ØD, sige, at det naturligvis, som retsforbundet siger, ikke er ved lov, man skal gennemføre det, det er også fremskridtspartiets linje. Hvad virksomheder og deres medarbejdere vil gøre i fællesskab, uden at lovgivningen blandes ind i det, vil vi heller ikke fra frem-

[Askjær Jørgensen]

skridtspartiets side blande os i. Men når vi forsøger at skære det ud klart og tydeligt vedrørende en central ØD-fond, så er det udelukkende for at fastslå, at socialdemokratiet i allerhøjeste grad mangler dækning for, hvad man går og siger i den sag.

Ellemann-Jensen (V):

Jeg skal ikke forlænge denne debat yderligere. Jeg nævnte tidligere, at handelsministeren var kommet med en redegørelse, der på mange punkter stemmer ganske godt overens med de synspunkter, vi har i venstre, specielt fordi ministeren meget prisværdigt har undladt at komme ind på de tanker, som man har hørt fra socialdemokratisk side i den løbende debat, om selektive indgreb. Derfor kan vi fra venstre heller ikke stemme imod det dagsordensforslag, der er fremsat af socialdemokratiet.

Jeg skal for god ordens skyld gøre det indlysende klart, hvis det nu skulle ske, at de øvrige dagsordensforslag så ikke kommer til afstemning, at venstre ikke ønsker en central fond som led i en spredning af ejendomsretten, og at vi af al magt vil modarbejde forsøg på via en central fond at ødelægge de sunde, grundlæggende ideer, der ligger i en spredning af ejendomsretten.

Kjelgaard (KF):

Jeg skal heller ikke forlænge debatten yderligere, men kun på mit partis vegne give udtryk for, nu da der er fremsat en flok dagsordensforslag, at hvis det af hr. Askjær Jørgensen fremsatte dagsordensforslag kommer til afstemning først, så kan vi stemme for det. Vi har ved mange lejligheder givet udtryk for, at vi absolut ikke er tilhængere af nogen central fond, og jeg har også givet udtryk for det tidligere på dagen.

Dagsordensforslagene om arbejdsformidling mener vi er irrelevante. Der er nedsat et udvalg, der arbejder med disse ting, og det synes vi at vi skal afvente resultatet af. Men hvis regeringens dagsordensforslag kommer til afstemning først, så vil vi ikke stemme imod det.

Therkel Christensen (CD):

Hr. Jørgen Jensen m. fl. var i første omgang inde på at angribe den private ejendomsret og ejernes ledelsesret. Man brugte

også aktieselskabsbestyrelserne som eksempler på dårlig ledelse og deraf følgende virksomhedslukninger.

Nu er det sådan – det siges bl. a. til hr. Jørgen Jensens orientering – at virksomheder i det daglige ikke ledes af bestyrelsen, men af højt uddannede medarbejdere, ja, det er endog sådan, at i mange tilfælde er direktøren ikke medejer. Herudaf kan man vist roligt lede, at hvis man kunne anvende en hvilken som helst af medarbejderne til at lede og fordele arbejdet i virksomheden, så ville bestyrelsen sikkert ikke ansætte dyre ledere med speciel lederuddannelse. Der er, som jeg også var inde på i mit første indlæg, intet, der tyder på, at en nok så dygtig fagmand også er i stand til at lede en stor virksomhed. I de fleste tilfælde har han nok heller ikke lyst til at deltage i ledelsen, men at han gerne vil tages med på råd og underrettes om de dispositioner, der vedrører hans arbejdsområde, vil vi da gerne medgive.

Centrum-demokraterne ønsker ikke et samfund med statskapitalisme og heller ikke med en centralt ledet ØD-fond, bl. a. fordi de hidtil kendte statskapitalistiske samfund har en langt lavere levestandard og mindre frihed, end vi kan acceptere. Det er jo bl. a. disse statssocialistiske lande, der påfører vor eksport en urimelig konkurrence. Vi har ikke noget imod, at man spredte kapitalen, og at man i de virksomheder, hvor man kan blive enige om det, skaber medejendoms- og medbestemmelsesret for medarbejderne. Men om dette så kan være med til at hindre lukning af virksomheder, er nok svært at svare på. Derimod mener vi, at truslen om en lovgivning efter socialdemokratiets og LOs planer på ØD-området kun kan være med til at forstærke lukningen af virksomheder.

Jeg skal undlade at komme ind på de fremsatte dagsordensforslag, hvor hr. Langsted vist har givet udtryk for gruppens mening.

Ole Henriksen (SF):

Nu er vi jo blevet overdyngede med dagsordensforslag. Jeg skal sige om de enkelte forslag, der er kommet, at vi selvfølgelig ikke kan stemme for det af fremskridtspartiet, af hr. Askjær Jørgensen, fremsatte dagsordensforslag om, at folketinget tager afstand fra, at økonomisk demokrati gennemføres på

[Ole Henriksen]

grundlag af en central fond. Det kan vi ikke stemme for. Endvidere kan vi ikke stemme for det af retsforbundet fremsatte dagsordensforslag om ØD.

Jeg vil godt sige om de to dagsordensforslag, der kører omkring arbejdsformidlingen, at vi er mest enige i den variant, som ligger fra retsforbundet, fordi vi mener, at muligheden herfor også skal tilbage til fagforeningerne. Vi ser helst kombinationen med en anvisning, som ligger begge steder.

Vi har hidtil betragtet det dagsordensforslag fra hr. Voigt, som også siger, at det skal tilbage til fagforeningerne, sådan, at der også er mulighed for varianter i det, men nu vil vi i hvert fald stemme for hr. Ib Christensens dagsordensforslag. Vi vil dog også godt stemme for hr. Voigts forslag, fordi vi lægger det samme i disse ting, som de to partier formentlig gør.

Vi er ikke i SF i stand til i øjeblikket at sige, hvordan vi vil stille os til det af socialdemokratiet fremsatte dagsordensforslag. Vi vil forsøge at få et gruppemøde, inden vi når så langt, og dér vil vi tage stilling til det.

Jørgen Jensen (DKP):

Når vi har stillet denne forespørgsel, så var det, fordi vi mente, at det var nødvendigt også at gøre op følgerne af den politik, der var ført på en anden måde end det, vi normalt gør, hvor det alene drejer sig om økonomiske vurderinger. Det er da rigtigt, at der er en sammenhæng i tingene, men vi har også følt, at det konkret var således, at ved mange af de beslutninger, der blev truffet herinde, havde man ikke gjort sig konsekvensen klar. Navnlig i spørgsmålet om lukning af virksomheder var det helt klart, at det var nødvendigt, hvis ikke man ville overlade det alene til de interessier, der lå af økonomisk karakter, med en følgelovgivning.

Det har jo altså afstedkommet en lang række dagsordener, og jeg vil da godt tage dem med det samme og sige, at kommunisterne ikke kan stemme for det af regeringen fremsatte dagsordensforslag, som tager ministerens redegørelse til efterretning. I det ligger der i virkeligheden en forsikring om, at man vil fortsætte indkomstpolitikken med alle de negative følger, som vi har prøvet på at pege på. Derfor kan vi ikke stemme for det, men må stemme imod det dagsordens-

forslag, som er foreslået fra socialdemokratiets side.

Til spørgsmålet om det af fremskridtspartiet fremsatte dagsordensforslag om, hvorvidt arbejdsformidlingen bør føres tilbage til fagforeningerne, må vi sige, at vi dertil stiller følgende:

Æ n d r i n g s f o r s l a g .

»Ordet »arbejdsformidlingen« ændres til: »anvisning og kontrol«.

Det er vores opfattelse, at det er det, der må ske. Vi kan ikke stemme for det af hr. Askjær Jørgensen fremsatte dagsordensforslag om økonomisk demokrati. Vi er også imod en central fond, navnlig på den måde som det er formuleret i det såkaldte ØD-forslag, og vil undlade at stemme for dette dagsordensforslag.

Vi må stemme imod det af hr. Ib Christensen fremsatte dagsordensforslag om økonomisk demokrati. Jeg kan ikke se nogen mulighed for at få økonomisk demokrati, uden at det også bliver en politisk beslutning, da den jo også griber ind på andre områder end lige det, der traditionelt er arbejdsmarkedsforhold.

Vi kan ikke stemme for det af hr. Ib Christensen fremsatte dagsordensforslag om, at arbejdsformidlingen skal styrkes ved, at fagforeningerne også får anvisningsret. Vi har hele tiden stået på det standpunkt, at det ikke alene var et spørgsmål om at give fagforeningerne anvisningsret sideløbende. Anvisning og det, man kalder kontrol, hører sammen, og derfor har vi ment, at det var rigtigt at sige »anvisning og kontrol«.

Jeg vil godt understrege, at når vi ikke kan gå ind for, at arbejdsformidlingen blot føres tilbage, og vil have det præciseret, så ligger der heri, at arbejdsformidlingskontorerne jo har andre opgaver end lige det at anvise arbejde. Det havde de gamle anvisningskontorer også, og der er mange af de ting, som skal bibeholdes dér, revalidering og mange andre ting; det vil vi ikke have nedlagt, vi vil have en effektiv anvisning under fagforeningernes ledelse.

Må jeg sige sådan for at udløse spændingen, for vi fik jo en række spørgsmål fra de konservative om, hvorvidt vi vil opgave drømmen om socialismen: nej, hverken

[Jørgen Jensen]

drømmen eller en ganske bevidst kamp for at nå socialismen vil vi opgive, så dér må jeg skuffe de konservative eller andre, som havde den opfattelse. Vi mener tværtimod, at vi vil føre kampen for at sikre fuld beskæftigelse, kampen for at hindre den spekulation i virksomhedslukninger, som vi har peget på, og som ikke alene betyder tabte arbejdspladser, men også ressourcespild, og at dette samfund kommer til at bruge sine kræfter på en forkert måde. Vi ser i socialismen den rigtige form for økonomisk demokrati. Vi ser mulighederne og forudsætningen for i et samfund, som udvikler sig så stærkt, som det gør i dag, at få styring på investering, produktion og fordeling. Vi ser også, at forudsætningen for kampen både for en menneskelig tilværelse og for at bevare freden, er, at der ikke er ette modsætningsforhold mellem menneskene. Det vil vi altså ikke opgive.

Ellers vil jeg godt sige til de konservative, når man sagde, at man ville vise kommunisternes sande ansigt, at jeg egentlig talt var meget godt tilfreds med det ansigt, man tegnede af os. Det kan vi stå ved. Det er rigtigt, at vi vender os imod indgreb over for arbejderne, og at vi står fast på de krav, de har rejst ved overenskomstafslutningerne.

Når man så siger, at kommunisterne aldrig har haft interesse for virksomhederne, så kommer det rigtignok an på, hvad man lægger i ordet virksomhederne. Hvis man med virksomhederne mener aktionærene og kapitalgrupperne bagved, så er det rigtigt, at vi ikke har haft meget tilovers for dem. Men hvis man med virksomhederne mener de mange arbejdspladser og de mange tusinde arbejdere, som hver eneste dag frembringer værdier til dette samfunds gavn, ja, så har vi stor interesse i dem, både interesse i at bevare dem som arbejdspladser og i, at de producerer det rigtige, at de arbejder på en måde, så både miljøet på arbejdspladsen og det omkringliggende miljø bliver tilgodeset. Det er altså ikke rigtigt, at vi ikke har interesse for virksomhederne, men det er i allerhøjeste grad andre forhold, der gør, at vi har stillet denne forespørgsel.

Jeg må også afvise, som det blev sagt fra de konservative, at vi med denne forespørgselsdebat, med det, jeg sagde i første omgang, indrømmer, at virksomhederne tjener for lidt. Tværtimod gjorde jeg da et forsøg på at understrege, at det var forkert, når man

fremstillede det, som om der manglede penge.

Jeg har brugt det væsentlige af tiden til de konservative, men jeg synes også, det var noget af det væsentligste bidrag, der var.

Den socialdemokratiske ordfører siger, at vi lever ikke under en centralt dirigeret økonomi, og vi ønsker det ikke. Det kunne afføde en debat om, hvad socialdemokratiet mener med socialisme. Jeg vil godt tage det på en anden måde og sige: ja men har vi ikke en central styring i dag af produktion og beskæftigelse? Det er blot ikke politikkerne, der står for den centrale styring. Det er bankerne, som i og for sig afgør, om også de såkaldt mindre virksomheder, man taler så pænt om, skal have den nødvendige økonomi. Det er de store koncerner, de multinationale selskaber, som også styrer centralt og, som jeg sagde i første omgang, i virkeligheden gennemfører en importregulering, som vi har peget på det.

Når man så siger, at det er for statisk alene at se på virksomhedslukningerne, vil jeg sige: nu vel, men vi har heller ikke alene gjort det. Vi har her fremlagt en lang række beskæftigelsesforslag, også forslag om den økonomiske politik. Det, jeg sagde i første omgang, og det vil vi understrege, var, at de løfter, der blev givet fra statsministeren under den sidste debat om dette spørgsmål, de løfter, der er blevet givet hver gang, man har grebet ind over for arbejderbevægelsen, det har været om bistandsfond, erhvervsstøtte, direkte støtteordninger, overenskomstindgreb alle sammen. De skulle også gennemføres over for andre grupper, man ville sikre kontrol med de støtteordninger, der var, men det er det, vi har sagt, det er ikke sket, og det er miseren, som den ligger i dag.

Må jeg så om importreguleringen, som vi altså har opfattelsen af finder sted i dag, blot af andre kræfter end dem, som i og for sig skulle bestemme, de politiske kræfter, for der er andre, der gennemfører en importkontrol, understrege, at vi jo godt kan sige, at vi ikke har interesse i en importkontrol, men den gennemføres jo både inden for EF og inden for OECD. Jeg har en rapport her – der er ikke tid til at tage den med, de fleste folketingsmedlemmer har jo fået den – som i og for sig understreger, hvordan man groft diskriminerer dansk industri, f. eks. Thrige-Titan, gennem nogle af de sammenslutninger,

[Jørgen Jensen]

vi er i. Derfor vil jeg blot slutte med at sige, at der i denne debat er understreget netop det, som vi ville have man skulle pege på, at det er nødvendigt med en styring.

Formanden:

Der er nu til det af hr. Voigt fremsatte dagsordensforslag af hr. Jørgen Jensen stillet følgende ændringsforslag: (se foran).

Dette ændringsforslag indgår ligeledes i forhandlingen.

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 15.50.

Mødet udsat kl. 15.19

Mødet genoptaget kl. 15.50

Forhandlingen genoptoges.

Formanden:

Hr. Bolvig har ordet for en kort bemærkning. (Ophold). Hvis hr. Bolvig ikke er til stede, har hr. Voigt ordet. Vi tager dem i rækkefølge.

Voigt (FP):

Eftersom hr. Bolvig ikke er til stede i salen og det er ham, jeg skal skælde ud, fordi han sagde noget ukorrekt, så skal jeg frafalde ordet i denne omgang.

Formanden:

Det har man lov til at gøre uden at gå på talerstolen.

Arne Bjerregaard (KrF):

Jeg skal bare meddele vores stilling til dette hav af dagsordensforslag, hvis jeg nu kan finde ud af dem.

Med hensyn til dagsordensforslaget fra fremskridtspartiet ved hr. Askjær Jørgensen skal vi klart meddele, at vi heller ikke ønsker nogen central ØD-fond, og vi vil, hvis forslaget kommer til afstemning, stemme for det af hr. Askjær Jørgensen stillede ændringsforslag. Ligeledes kan jeg meddele, at begge de dagsordensforslag, som hr. Ib Christensen har fremsat, vil vi stemme for, hvis de kommer til afstemning. Endelig skal jeg meddele, at det af hr. Poul Nielson fra socialdemokra-

tiet fremsatte dagsordensforslag vil vi undlade at stemme om.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

I fremskridtspartiet er vi ikke enige med handelsministeren og regeringen i holdningen til ØD. Det er derfor nødvendigt at stille et ændringsforslag til det af hr. Poul Nielson fremsatte forslag om motiveret dagsorden.

Jeg skal hermed stille følgende:

Ændringsforslag.

»Efter ordet »efterretning,« tilføjes: »men dog tager afstand fra, at økonomisk demokrati ved lov gennemføres på grundlag af en central fond,«.

Formanden:

Der er nu af hr. Askjær Jørgensen stillet følgende ændringsforslag til det af hr. Poul Nielson fremsatte dagsordensforslag: (se ovenfor).

Jeg vil gerne hertil sige, at jeg må opfatte dette ændringsforslag som et selvstændigt dagsordensforslag, der ikke kan stilles som ændringsforslag, og det er jo allerede stillet som et selvstændigt dagsordensforslag.

(Kort bemærkning).

Askjær Jørgensen (FP):

Jeg ved ikke, om jeg så må spørge formanden, om vores oprindelige dagsordensforslag først kommer til afstemning.

Formanden:

Formanden plejer ikke at besvare den slags spørgsmål. Det går efter forretningsordenen og efter traditionen her i huset.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden af Poul Nielson (S) (se foran) vedtoges med 78 stemmer mod 29; 29 stemte hverken for eller imod.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden af Askjær Jørgensen (FP) (se foran).

Forslag om motiveret dagsorden af Voigt (FP) (se foran) og

Ændringsforslag hertil af Jørgen Jensen (DKP).

Forslag om motiveret dagsorden af Ib Christensen (DR) [vedr. økonomisk demokrati] (se foran).

Forslag om motiveret dagsorden af Ib Christensen (DR) [vedr. arbejdsformidlingen] (se foran).

Forslag om motiveret dagsorden af Langsted (CD) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den sidste sag på dagsordenen var:

3) Forespørgsel til statsministeren:

Forespørgsel af Glistrup (FP), H. C. Hansen (FP), Askjær Jørgensen (FP), Kjærulff-Schmidt (FP), Lawaetz (FP), Nauerby (FP), Tang Sørensens (FP) og Voigt (FP):

»Hvordan vurderer regeringen industriens fremtidige rolle i samfundet?«

(Forespørgsel nr. VII. Anmeldt 23/11 77. Fremme af foresp. vedt. 29/11 77).

Forhandling

Glistrup (FP):

Arbejdsløshed og valutagæld er de to samfundsonder, der er snakket mest om i de senere år her i denne sal. Ja, netop snak er ordet, for når vi ser på, hvad realiteterne er, og sammenligner, hvordan det ligger med arbejdsløsheden og valutagælden på nuværende tidspunkt, med, hvordan forholdet var, dengang den nuværende regering tiltrådte i februar måned 1975, så er forholdet jo det, at begge dele er katastrofalt forværret i de mellemliggende måneder.

Over for disse hårde kendsgerninger har regeringen indsvøbt sig i adskillige myter, og det er nogle af disse myter, som vi meget gerne skulle få taget livet af ved den debat, som vi nu begynder på.

Vi har gang efter gang med det overskud af medieadgang, som der er givet til regeringen, hørt denne fremføre det synspunkt, at når man gør et eller andet vedrørende arbejdsløsheden, så skader man valutabalancen tilsvarende, eller omvendt: det, som gavner valutabalancen, skader arbejdsløsheden. At

disse udsagn ikke er korrekte, viser den virkelige udvikling, hvor det er lykkedes regeringen at skade begge dele på én gang.

Det, vi skal diskutere i dag, indeholder midlet til, at vi samtidig kan gavne arbejdsløsheden og gavne valutabalancen, at vi samtidig kan få sat en hel del mennesker i beskæftigelse, med henblik på at de skal udføre det arbejde, som er nødvendigt for at producere de varer, som kan forbedre vores valuta-standard over for udlandet, dels ved at producere eksportvarer, dels ved at producere varer, som medfører, at vi kan spare på importen.

Nu ved jeg da så udmærket, at der er andre erhverv end industrien, som kan være med til at løse denne opgave. Når fremskridtspartiet imidlertid har begrænset forespørgslen i dag til alene at angå industriens forhold, så hænger det sammen med, at industrien, som den danske erhvervsstruktur har udviklet sig, så ganske åbenbart er den gren inden for dansk erhvervsliv, som bedst er i stand til at løse dette problem. Det hænger sammen med, at det ville være forkert, hvis vi i denne debat henfaldt til at gå ned i de specialproblemer, som unægtelig er knyttet til andre betalingsbalanceerhverv såsom landbrug, fiskeri, turisme, eksportvognmænd, skibsfart og hvad vi ellers kunne nævne. Men selvfølgelig må vi da holde os for øje, når vi nu beskæftiger os med industriens problemer, at hvad der gavner industrien, det vil stort set også gavne denne lange række og en lang række andre centrale danske erhverv.

En af de andre myter, som regeringen har knyttet sig til over for de forfærdelige figura, der udvises med resultatet af de 2½ års regering, snart 3 år, vi har haft med forværring af beskæftigelsessituationen, forværring af betalingsbalancen, det er, at man siger: ja men det skyldes jo, at der er krise i udlandet. Vi andre har opdaget, at det ikke kan forklare, at det i Danmark skulle udvikle sig værre, end det gør i de andre lande. Vi må bare gøre os klart, at den sovepude, som regeringen på den måde gør brug af ved at hævde, at der jo er krise i udlandet, betyder, at de udenlandske pengemidler på nuværende tidspunkt, hvor kreditmulighederne er så rigelige i de udenlandske banker, fordi der er så store ledige pengemidler, fordi det udenlandske erhvervsliv snarere sætter penge ind end trækker på deres kassekreditter, når de i øje-